

VLAAMS NATIONAAL

WEEKBLAD

WIT

VRIJDAG 24 MEI '91

36^e JAARGANG · NR.21 · 33 fr.

MOLENS IN VLAANDEREN

**SOCIAAL EUROPA
MAG HET IETS MEER ZIJN...**

LEPEL & VORK

Brugge bezoeken is ook
kennis maken met het

**Vlaams
Ontmoetingscentrum**

*** De Gulden Spoor**

rechtover uitgang parking

't Zand 22 Brugge
tel. 050.34.30.82

* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

Café & Feestzaal
Op Den Saele
Boomstraat 141 3798 s. Cravenwoeren

Zitplaatsen feest-
zaal voor 100 per-
sonen - Groepen
en bussen **op af-
spraak** tegen spe-
ciale prijzen - toe-
ristenmenu 295 fr.

Café Zaal Hotel
— Cambrinus —
Kloosterstraat 3 • 3960 Bree
011 / 49 28 97

Taverne „DE BOEMELTREIN”
Vlaams Huis

Streekbieren - Snacks - Ijs - Wafels - Pannekoeken.
Sfeervol treinmeubilair - Ook vergaderruimte.
Weststraat 131 — 9940 SLEIDINE.
Tel.: 091/57.68.46. - Zat. en zond. gesloten.

HOF VAN ENGELAND

bij Guido

hét Vlaams trefpunt in Brussel

Lakensestraat 157 (KVS)
1000 Brussel
tel.: 218.01.27

't boerenhof

CAFE-RESTAURANT-FRITUUR

Terras - Lunchroom - Coffeeshop
Altamira stone grill

Prijzen voor groepen
op aanvraag.

De Plank 24A
3790 Sint-Martens-Voeren
Tel. 041/81.07.03

**Adverteren in WIJ
rendeert**

02/219.49.30

Probeer eens!

Banketbakkerij
ANTWERPIA

JOOST GOSSYE

Geraardsbergsestraat
38
9300 Aalst
Tel. 053-21.35.33

**RESTAURANT-HOTEL
OVEREINDE**

Salons Raymond

— banketzalen tot 300 personen
— specialiteiten bruiloften en banket-
ten

Overeinde 8 AS
011/65.73.05 - 65.89.40

Bij vertonen van VU-Idkaart:
één aperitief gratis.

Het Palinghuis

Sedert 1910

JAN PAUWELS-DE BRAUWER

Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde. Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december

De familiezaak met traditie

Brood- en
banketbakkerij

R. DE BEULE

Heirbaan 53

2070 BURCHT

Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

Hostellerie

Petrus

Oerenstraat 13 8190 Alveringem
tel. 058/288 007

Hotel — Restaurant — Feestzaal — Tea-Room

Een gastronomisch kompleks, gelegen op amper 15 min. van de kust, stelt U een zee voor van kalmte, comfort, keuken, rust, rustiek en romantiek.

Wij bieden U:

- 14 luxeuze hotelkamers met alle denkbare comfort
- Fijne Franse keuken, à la carte en 8 menu's van 895 fr. tot 1800 fr.
- Een hart voor de kinderen, eigen speelruimten en aangepaste menu's.
- Kamer (2 pers.) met uitgebreid ontbijt: vanaf 1750 fr.
- Eveneens pension en half-pension mogelijkheden.
- Week-end verblijf.

"SEMINARIEMOGELIJKHEDEN" - conferentiezaal met alle nodige multifunctionele apparatuur.

Voor gratis informatiepakket noemens onze mogelijkheden:

Oerenstraat 13 8690 Alveringem tel. 058/288 007

MAG HET IETS MEER ZIJN...

LANGZAAM maar zeker komt de datum van 1 januari 1993 naderbij, de dag waarop de binnengrenzen van de twaalf landen die de Europese economische gemeenschap vormen, zullen verdwijnen. Er is over deze nakende gebeurtenis reeds zoveel gezegd en geschreven, maar van duidelijkheid is weinig sprake. Meer en meer krijgt men de indruk dat boven de hoofden van „de Europeaan” veel gearangeerd wordt, want terwijl de *euronationals* zich in strak tempo aan het organiseren zijn hinkt het *sociale* Europa hopeloos achterop.

Het is in Europeparlement te Straatsburg verleden week tot een vinnig debat gekomen over de kloof die breder groeit tussen het sociale en het economische Europa. Het was Jaak Vandemeulebroucke die, daarin bijgesprongen door kollega's, met harde cijfers uithaalde naar de verantwoordelijke commissaris. Zijn besluit was vernietigend: van het *Sociaal Aktieprogramma* is op dit ogenblik nog geen 5% verwezenlijkt. Mag het iets meer zijn...

Dit biezonder lage cijfer staat in schril contrast met de 70% aan maatregelen voor het verwezenlijken van de *Interne Markt* die de Raad reeds goedgekeurde.

Nu vertoont Europa geen eenduidig sociaal patroon, er bestaan tussen de regio's van de Gemeenschap grote verschillen zowel inzake inkomen als produktiviteit. Het gemiddeld inkomen per hoofd van de bevolking bedraagt in de tien minst ontwikkelde regio's minder dan één derde van het gemiddelde van de tien meest ontwikkelde regio's. Bovendien zijn de regio's waar de situatie het grauwst is het meest afhankelijk van de landbouw en heerst er een grote werkloosheid bij vrouwen en jonge mensen. Er zijn tal van oorzaken voor deze toestanden maar doorgaans zijn zij terug te brengen tot achteruitstelling vanwege jakobijsgetinte regeringen.

Wie deze verschillen wil aanpakken zal onmiddellijk gekonfronteerd worden met het gegeven van het regionaal beleid. Daarbij steken zowel sociaal-economische als kulturele aspecten de kop op.

Sinds 1988 adviseert een Raadgevende Raad van Regionale en lokale besturen. Nu deze raad dit jaar opnieuw moet samengesteld worden is dit een aanleiding om de toekomst van Europa ernstig voor te bereiden.

Dit kan o.m. door de oprichting van de Raad voor Europese regio's, in afwachting dat Europa zijn Senaat van de Regio's krijgt. Uiteraard een belangrijk orgaan omdat hier alle regio's zullen afgevaardigd zijn, wat nu het geval niet is.

De regio's moeten rechtstreeks in dialoog kunnen treden met de Europese instellingen voor alle aangelegenheden die tot hun bevoegdheden behoren. Maar dan wel middels iemand die ze echt vertegenwoordigt en niet langer meer, zoals thans het geval is, door een regeringslid van een Lidstaat.

Een rechtstreekse toegang voor de regio's ook tot het Hof van Justitie zodat zij voor alle aangelegenheden waarvoor de Gemeenschap wetgevend en verordenend is inzake de regio's kunnen procederen.

Voor wat het belangrijke subsidiariteitsbeginsel betreft kan slechts de kortste weg als de juiste gezien worden: van de Gemeenschap naar de regio zonder daarbij de omweg van de Lidstaat te moeten maken.

Tenslotte is in de wijziging van het Verdrag de zorg voor het behoud van de originaliteit en de veelheid van de kulturen in Europa niet weg te denken. Op dit terrein heeft de Europese commissie (nog) geen bevoegdheden, toch laat zij zich herhaaldelijk met deze materie in. Vanuit haar haast traditionele zucht voor economische macht wil zij ook deze markt europeaniseren. Het spreekt vanzelf dat wij dat niet kunnen aanvaarden.

Wij verwijzen in dit verband naar de zogenaamde *kultuurparagraaf* zoals deze op onze Kultuurdag van 5 mei j.l. werd besproken en goedgekeurd en waarin duidelijk gesteld wordt dat de kulturele aangelegenheden in de Gemeenschap *onvervreemdbaar toebehooren* aan de georganiseerde volksgemeenschappen. De VU Vlaamse Vrije Demokraten is daarover duidelijk: inzake kulturele aangelegenheden heeft de Gemeenschap geen enkele bevoegdheid!

Het zal geen gemakkelijke klus zijn de eurokraten tot dergelijk standpunt over te halen. Het zal een lange strijd worden zoals deze van de Vlaamse beweging tegen het gelijkschakelende België een lange strijd geweest is (geweest). Het uiteindelijke resultaat zal alles te maken hebben met de kracht die de zelfbewuste regio's van Europa aan de dag leggen.

Het toekennen van een EG-burgerschap behoort wellicht vlug tot de mogelijkheden, maar belangrijker is lid te zijn en te blijven van de kultuurgemeenschap waaruit men gesproken is en waarbinnen men werkt en leeft.

Dit land maakt een grondwetsherziening door die aan de regio's meer macht en meer middelen geeft, laten wij niet vergeten dat

het Europa van de Twaalf thans voor eenzelfde oefening staat. Voor ons, VU Vlaamse Vrije Demokraten, is de toestand duidelijk, wij willen niet van een gefederaliseerd België naar een unitair Europa. Het Europa dat wij voor ogen hebben zal een kontinent van regio's zijn, niet beperkt tot de Twaalf, niet meer horig aan jakobijsgerichte staten, niet behept met de zucht om anderen kultureel of economisch te overheersen.

Daarom is het nodig dat al deze regio's zichzelf kunnen zijn en dat zij, nog voor de datum van 1 januari 1993, sociaal en economisch bijbenen.

Alles moet in het werk gesteld worden om geen Europa met een rijk noorden en een arm zuiden te laten ontstaan, anders wordt konfliktstof ingebouwd en de toekomst bezwaard.

Maurits van Liedekerke

INHOUD

Vlaams-Nationaal
Weekblad

Uitgave van het Vlaams Pers-,
Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofredakteur:
Maurits Van Liedekerke

Redacteuren
Johan Artois
Tom Serkeyn
Peter Dejaegher
Toon Van Overstraeten

Sekretariaat
Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redactie op prk. 000-0171139-31 van „WIJ”, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel (Tel. 02/219.49.30). Telefax: 02/217.35.10.

Jaarabonnement	1.200 fr.
Halfjaarlijks	700 fr.
Driemaandelijks	400 fr.
Los nummer	33 fr.

Verantw. uitgever:
Jaak Gabriëls,
Barrikadenplein 12,
1000 Brussel

Reklame:
Karel Severs, tel. 02/219.49.30, toestel 231 ('s voormiddags) of privé, Alsebergsesteenweg 797, 1512 Dworp.
Tel. 02/380.04.78.

10 Het sociale Europa hinkt hopeloos achterop bij de economische Europese eenmaking. Europarlementslid Jaak Vandemeulbroucke kwam met onthutsende cijfers voor de pinnen.

13 Kamerlid Jan Caudron is zopas terug uit Koerdistan. Hij bezocht er een aantal vluchtelingenkampen en keek persoonlijk toe dat de ingezamelde goederen er wel bij de hulpbehoevenden belanden. Jan hield voor WIJ een dagboek bij.

15 Zolang de Belgische staat hem geen opleiding in de sociale verdediging kan geven, weigert gewetensbezwaarde Peter Claes om zijn burgerdienst aan te vatten. Een interview.

17 Senator Bob Van Hooiland liet gedurende de Week van de Fiets een week lang zijn auto in de garage. Hij verplaatste zich alleen met de fiets of met het openbaar vervoer.

19 Heel Azië verkeert in volle beroering. In voor-Azië neemt Karel Jansegers de volksnationale strijd van Koerden, Arabieren en joden onder de loep.

21 In "Gedaan met zeuren en treuren" sprak Hugo Schiltz over de "Founding Fathers" van de Vlaamse Beweging. Maar wie zijn die stichters van de Vlaamse Beweging?

22 Het Sint-Maartensfonds, de sociale dienst van de "zwarten" bestaat veertig jaar. Een gesprek met bezieler Jan Vincx.

23 Vlaanderen heeft een prachtig erfgoed aan water- en windmolens.

24 De molenschat liet ook z'n sporen na in ons taalgebruik. Een overzicht van uitdrukkingen en zegswijzen in wiekentaal.

27 In Antwerpen loopt een magnifieke tentoonstelling over David Teniers de Jonge.

35 Wat iedereen al lang zag aankomen, staat ook rekenkundig vast: Beerschot zakt naar tweede. Het is ooit anders geweest...

37 Jaco Van Dormael kaapte met Toto le héros in Cannes heel wat prijzen weg.

(omslag R. Szommer)

BUCHMESSE

De Nederlandse regering besliste uiteindelijk toch om geld vrij te maken om samen met Vlaanderen in 1993 het temaland te zijn op de Frankfurter Buchmesse, de grootste boekenbeurs ter wereld.

De kosten voor de Vlaams-Nederlandse deelname worden geraamd op 180 miljoen frank, te verdelen tussen de Nederlandse en Vlaamse regering, en het bedrijfsleven. De Vlaamse regering kwam al met 45 miljoen over de brug, maar in Nederland ging dat heel wat minder vlot. Daar werd heel wat gekibbeld over wie-hoeveel-waarvoor moest betalen.

Op de VU-Kultuurdag in Antwerpen hield Maarten Mourik, gewezen Unesco-ambassadeur van Nederland, nog een pleidooi om niet deel te nemen aan de boekenbeurs. De kosten voor die deelname staan volgens Mourik niet in verhouding tot het totale cultuurbudget en met de te verwachten profijten van de manifestatie.

VU-senator André De Beul tijdens het debat en voorzitter Gabriëls tijdens de toespraak pleitten wel voor zo'n gezamenlijke deelname van Vlaanderen en Nederland aan de Frankfurter Buchmesse, omdat dit dé gelegenheid zou zijn om de gezamenlijke Nederlandstalige literatuur in het zonnetje te zetten.

In Frankrijk bevat de nieuwe regering van Edith Cresson weinig nieuwe gezichten. De regering telt 29 ministers, onder wie vijf vrouwen. Cresson wil in het licht van het eengemaakte Europa van Frankrijk een economisch even sterke macht maken als Duitsland, en de strijd aanbinden met het Japanse geweld dat de Europese markt overspoelt. Daarvoor rekent Cresson vooral op superminister Pierre Bérégovoy, die de posten van Economie, Begroting en Financiën blijft beheren.

(foto epa)

ZEGT CVP...

Het CVP-edenblad *Zeg* laat eindelijk nog eens het ware gelaat van de CVP zien. De *Zeg*-hoofdredakteur moet wel erg weinig om handen hebben als hij tijd over heeft om in een venijnig stukje uit te halen naar de VU Vlaamse Vrije Democraten, tot nader order toch nog coalitiepartner.

Waarom? Eigenlijk omdat de VU er alleen niet steeds in slaagt alle coalitiepartners het regeerakkoord te laten naleven. Maar zo staat het natuurlijk niet in *Zeg*.

Voor de VU tot deze roomsrode coalitie toetrad heeft ze een meer dan honderd bladzijden dik regeerakkoord ondertekend, zoals de andere coalitiepartners. In haar ledenblad stelt de CVP nu dat de VU met lege handen naar de kiezer moet. Wellicht geen derde fase. Geen schijn van vooruitgang in het amnestiedossier (...). Over de politiek met de propere handen die ze met zoveel gedruis hadden aangekondigd zwijgen de VVD-ers vandaag als vermoord.

...REGEERAKKOORD OP?

Onze lezers kunnen zelf wel oordelen over deze lulkoek. Alleen dit: de derde fase, amnestie, politieke cultuur,... het zijn allemaal dingen die in dat regeerakkoord stonden, waaronder ook de CVP haar handteke-

ning heeft gezet. Of wil de CVP misschien de derde fase niet langer? Is de CVP (zoals alle bewuste Vlamingen denken) dan toch gekant tegen het wegwerken van het onrecht dat na de oorlog gebeurd is en de verzoening van alle burgers in de weg staat? Wil de CVP geen einde stellen aan de walgelijke politieke benoemingen (waar ze trouwens sedert mensenheugenis zelf de handen aan bevuilt)? Dat ze dat dan eindelijk eens duidelijk zegt!

Het moge duidelijk wezen: indien er van deze engagementen uit het regeerakkoord tijdens deze legislatuur niets meer in huis komt, dan is dat in hoofdzaak de schuld van de CVP. De Vlaamse(?) kristen(?)demokraten(?) vinden nu dat de VU het wel goed gevonden heeft als ze toch in de regering blijft en zegt dat zij die het regeerakkoord niet willen uitvoeren maar moeten opstapen.

Het lijkt er wel op dat de CVP knarsetandt van woede omdat de VU na haar kongres van Hasselt besloot in de regering te blijven. Pas wanneer de VU de rit helemaal uitzit, kan de rekening vereffend worden tussen zij die het regeerakkoord wel willen uitvoeren, en zij die dat niet willen. Dan kan de burger zelf oordelen over wie zijn woord gegeven heeft, en gehouden heeft.

REPRESSIE IN KOEWAIT

Een uitzonderingsrechtbank in Koeweit heeft een aanvang gemaakt met de processen tegen kollaborateurs met de Iraakse bezetter. De eerste reeks processen zette meteen de toon: er werden straffen uitgesproken van 3,5 tot 15 jaar. De zitting duurde nog geen uur, er werden geen getuigen gehoord, de verdediging kreeg de kans niet om het dossier op voorhand in te kijken, en voor sommige uitspraken waren zelfs geen bewijzen. Tegen de vonnissen is geen beroep mogelijk.

Een zekere Adnan Aboud Hassan Ali, van Iraakse nationaliteit, liep 15 jaar cel op omdat hij de dag van de bevrijding van Koeweit een T-shirt droeg met Saddam Hoessein op. Toen westerse waarnemers vroegen of dat niet een beetje een zwaar verdikt is, werd hen verteld dat de man eigenlijk werkte voor de Iraakse inlichtingendienst. Waarom dat dan in het proces niet aan bod kwam, wist de woordvoerder van het Koeweitse ministerie van justitie het antwoord niet. Dat zijn nu eenmaal vergissingen die kunnen gebeuren, antwoordde hij. De Amerikaanse president Bush heeft aangedrongen op wat eerlijker processen.

DISKRIMINATIE...

Een werkloze die zich laat inschrijven bij de *Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen* heeft pas op het einde van een administratieve procedure recht op stempelgeld. Die procedure duurt volgens kamerlid *Luk Vanhorenbeek* thans automatisch drie maanden. Minister van Arbeid *Vandenbrande* beweert dat die lange duur eerder uitzonderlijk is.

In afwachting kan de werkloze op zijn kin kloppen. Enkel het OCMW biedt dan nog een uitkomst. Bij de inschrijving in de *Hulpkas* wordt de werkloze volgens *Vanhorenbeek* trouwens meteen een briefje in de handen gestopt waarin staat dat hij voor voorschotten op zijn werkloosheidsuitkering bij het OCMW terecht kan.

Er is nochtans een andere oplossing. De vakbond! Want werklozen die zich daar inschrijven, krijgen direkt hun geld. Niets te procedure, niets te OCMW, niets te wachten. Je reinste diskriminatie dus. *Vanhorenbeek* stelde *Vandenbrande* de vraag hoe zo'n flagrante schande te verklaren is. Schande? Diskriminatie? vroeg de minister, helemaal niets van aan.

...OF NIET?

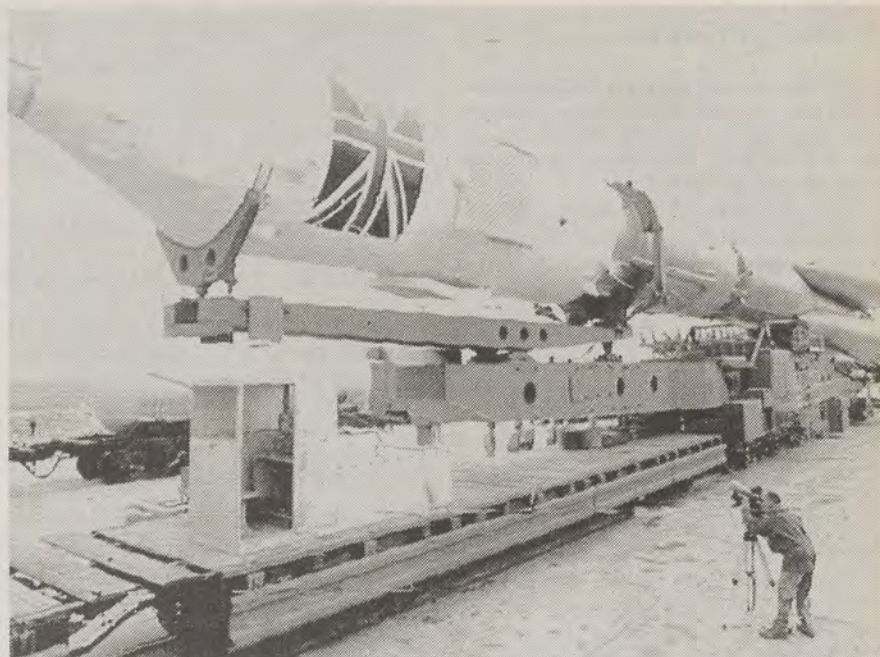
De ACV-minister ziet het zo: de *Hulpkas* kan wettelijk beschouwd pas op het einde van de procedure overgaan tot een uitbetaling, omdat het anders om een voorschot op een onzekere schuldvordering zou gaan, wat het Rekenhof niet toelaat. De vakbond mag wel zo'n voorschot op een onzekere schuldvordering uitbetalen, omdat ze die als privé-organisme vrijwillig mogen toekennen. Zij nemen dus het risico de terugvordering niet te kunnen uitvoeren, indien de RVA achteraf niet erkent dat er uitkeringen verschuldigd zijn en de genietter van het voorschot onvermogen is.

Volgens *Vandenbrande* gaat het bijgevolg niet om een diskriminatie, maar moet de ganse situatie herleid worden tot een *dualiteit van statuten en financiële beheersregels die de private en openbare organismen beheersen*. 't Is maar hoe je 't bekijkt natuurlijk. De ACV-krant *Het Volk* titelde: *Diskriminatie diskrimineert niet*.

TAK IN OVERIJSE

Verleden zondag voerde het Taal Aktie Komitee aktie in Jezus Eik, de gastronomische buurt van Overijse. Een veertigtal Vlaamse militanten deelden er pamfletten uit waarin restauranteigenaars en -bezoekers werden opgeroepen het Vlaamse karakter van de gemeente te respecteren.

TAK vraagt van de Vlaamse regering een snelle en offensieve strategie om het straatbeeld in Vlaams-Brabant Nederlandstalig te houden. TAK pleit eveneens voor een wetgevend initiatief om de reclame en de uithang-

Een Engelse vlag op een Sovjet-raket? Een kadootje voor de Britse scheikundige Helen Scharman, die als betalende passagier meereist naar het ruimtestation Mir, samen met de aflossingsbemanning. (foto ap)

borden verplicht eentalig te houden. Volgens TAK wordt bij acht van de tien handelaars in Jezus Eik geen rekening gehouden met het feit dat hun zaak in Vlaanderen is gevestigd.

BOZE D'HONDT

Migrantenkommissaris *Paula D'Hondt* was behoorlijk boos tijdens de RTL-TVI-uitzending *Controverse*. Ze verklaarde er dat geen 5 ministers haar rapporten over het migrantenvraagstuk gelezen hadden, zelfs niet de samenvatting van 4 bladzijden waarin ze haar voorstellen formuleerde, en dat ze tijdens de onlusten met migranten in Brussel door de eerste minister niet geraadpleegd was.

Men kan *Paula D'Hondt* alleen maar gelijk geven. Ze maakt hetzelfde mee als *Vic Anciaux*, die reeds dertien jaar roepende in de woestijn is. *Anciaux* vroeg verleden week tien miljard migrantengeld voor de komende vijf jaar (zie ook onze bijdrage hierover).

Er raakten intussen nieuwe cijfers bekend over de migratie. Gedurende het jaar 1989 vestigden zich 43.549 niet-Belgen in ons land en verlieten 27.465 vreemdelingen het grondgebied. Dit levert een batig saldo op van 16.084 eenheden. Marokkanen en Turken vormden de grootste groep nieuwkomers. De verklaring hiervoor is de familiale hereniging.

Uit de gegevens blijkt ook dat de trek vanuit Oost-Europa naar het westen is ingezet. De Opperste Sovjet gaf in de USSR verleden week zijn goedkeuring aan een wet die de Sovjetburgers toelaat naar het buitenland te reizen en te emigreren. Deze wet zal

in werking treden op 1 januari 1993. Er wordt geschat dat de wet ervoor zal zorgen dat jaarlijks ongeveer een half miljoen Sovjetburgers emigreren. Deze migratiegolven worden duidelijk een van de belangrijkste grensoverschrijdende problemen van de toekomst.

COEME IN DE VS

Minister van Defensie *Guy Coëme* ging in Washington een praatje maken met zijn Amerikaanse kollega *Dick Cheney* en de stafchef *Colin Powell*. *Coëme* vertelde er dat hij vindt dat het Europa van de 12 met één stem moet spreken op het internationale politieke forum, ook inzake defensie- en veiligheidstaken.

De minister kon met zijn boodschap op meer simpatie rekenen op het State Department dan op het Pentagon. De Amerikanen zijn gekant tegen de mogelijkheid dat de EG zich ook met defensie zou gaan bezighouden. Ze zien veel liever een „Europese pijler” binnen de Navo groeien, dan hebben ze ook zelf nog wat in de pap te brokken.

Op haar kongres te Leuven had de UV verleden jaar reeds een resolutie aanvaard die pleit voor de opheffing van door de feiten achterhaalde militaire paktten, te beginnen met het Navo- en het Warschaupakt. Pas op die voorwaarde kan het Europese Huis met volkeren uit West-Europa, Midden- en Oost-Europa gerealiseerd worden, stelde de resolutie. Het Warschaupakt is reeds ter ziele gegaan, maar de Navo lijkt heel wat weerbarstiger.

■ In een referendum spraken de Kroaten zich massaal uit voor een losser staatsverband dan de huidige federale Joegoslavische staatsvorm.

■ Jos Ghysen (Het Bed, Het Schurend Scharniertje, Radio2 Limburg) gaat voor VTM een tv-reeks maken over Vlamingen in de wereld. Op 1 juni verlaat Ghysen de BRTN wegens pensioenge-rechtigde leeftijd.

■ De Libische leider Kadhaffi heeft zijn bezorgdheid geuit over de gewelddadige behandeling van Maghreb-immigranten door de Belgische politie.

■ Rajiv Gandhi kwam in volle kiesstrijd om het leven bij een bom-aanslag. De verkiezingen in India, de grootste democratie ter wereld, werden met een maand uitgesteld.

■ De AKO-literatuurprijs, financieel de interessantste literatuurprijs (925.000 fr.) in het Nederlandse taalgebied, werd toegekend aan PF. Thomése voor zijn debuut *Zuidland*, een bundel verhalen over historische figuren.

■ De fruitkwekers die geleden hebben onder de late vorst moeten niet op financiële steun rekenen. Er zal wel wat kunnen gearrangeerd worden met de belastingen.

■ Het bedrijfsleven en de leraren Frans trekken aan de alarmbel: de talenkennis van de Vlaming, en in het bijzonder zijn zo geroemde tweetaligheid dreigt teloor te gaan. Uit onderzoek blijkt dat 64% van de bedrijven klachten heeft over een gebrek aan talenkennis bij de afgestudeerden van het middelbaar onderwijs. Bij de afgestudeerden uit het hoger onderwijs loopt dat cijfer zelf op tot 75%.

■ De Etiopische diktator Mengistu is zijn land ontvlucht. Zijn vertrek lijkt de weg te banen voor een verzoening tussen de machthebbers en de rebellengroepen.

■ Volgens een internationaal onderzoek zijn de gevolgen van de nucleaire ramp in Tsjernobyl zwaar overdreven. Men vond geen bewijzen voor de bevindingen van andere onderzoekers die eerder gewaagden van duizenden tot tienduizenden slachtoffers die lijden aan leukemie, schildklierontsteking of andere kwalen.

TECHNOLOGIE: DE SHOW VOORBIJ

Technologiebeleid is veel meer dan de tweejaarlijks hoogmis in de Gentse expo-hallen. Hoe belangrijk het mediagebeuren *Flanders Technology International* ook moge zijn, voor het creëren van de structurele basisvoorwaarden voor een bestendig vernieuwende en hoogwaardige technologie, die bovendien bedrijfseconomisch rendabel en maatschappelijk verantwoord kan worden toegepast, is veel duurzamere arbeid noodzakelijk.

„Over het technologiebeleid bestaat in de Vlaamse Gemeenschap een grote politieke consensus”, aldus Hans Bracquené, adviseur bij minister Hugo Schiltz en verantwoordelijke van de pijler welvaart-welzijn van het Toekomstplan voor Vlaanderen. „Niettemin is er voor enkele essentiële aspecten onvoldoende aandacht. Deze wil de VU Vlaamse Vrije Democraten dan ook onder de aandacht brengen”.

Bracquené betreurt het dat het technologiebeleid in Vlaanderen nog grotendeels door de ministeriële kabinetten wordt gevoerd.

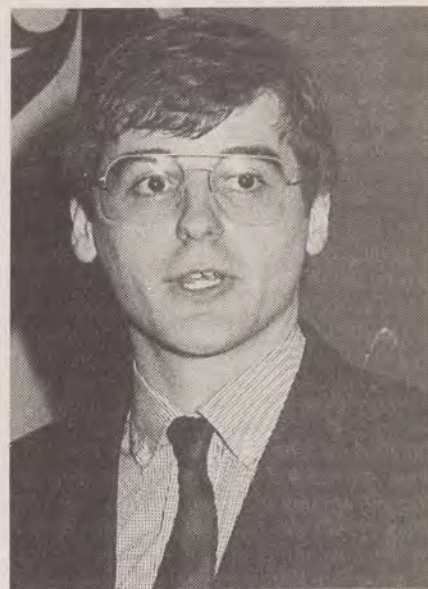
„Bij het begin van de eerste Vlaamse Eksekutieve was dat voor een stuk onvermijdelijk: van een Vlaamse administratie was nauwelijks sprake. Men heeft echter nagelaten een technologieadministratie uit te bouwen. Met de federalisering en de bevoegdheidsoverdrachten van 1988 waren er dan ook geen degelijk gevormde en onafhankelijke ambtenaren aanwezig die de kern konden uitmaken van een breder ambtenarenapparaat”.

De oprichting, als para-regionale, van het Vlaams Instituut voor de bevordering van het wetenschappelijk-technologisch onderzoek in de industrie (het IWT) kan dit euvel volgens Bracquené slechts ten dele opvangen. Binnen de Vlaamse Gemeenschap moet een heuse administratie voor wetenschapsbeleid worden uitgebouwd.

Tweede bemerking is dat dringend een gestructureerd overleg nodig is tussen de Vlaamse overheid enerzijds en de bedrijfs-wereld en universiteiten anderzijds. Aan de SERV of de Vlaamse Raad voor het Wetenschapsbeleid kan dit overleg worden toevertrouwd. Dit informatienetwerk moet de Vlaamse vertegenwoordigers toelaten om in overleg met de nationale overheid en met de EG zinvolle en praktijkgerichte standpunten in te nemen en om actiever in te spelen op de Europese onderzoeksprogramma's.

Vervolgens pleit Bracquené voor een sterkere coördinatie van het Vlaamse wetenschapsbeleid.

„Het hoog aantal ministers bevoegd voor onderzoek is echt geen resultaat van de federalisering. Onder een vorige regering

hadden wij reeds twintig bevoegde excellenties. Ervaring leert ons echter dat het logisch zou zijn in de volgende eksekutieve naar een duidelijker coördinatie te streven. Een minister bevoegd maken voor alle aspecten van het onderzoek is daarbij heus niet nodig. Het moet wel mogelijk zijn alle universitair onderzoek bij één minister onder te brengen, het andere onderzoek bij een andere”.

Tevens wijst hij op de dringende noodzaak om de kloof te dichten tussen het vaak unieke onderzoek in onze universiteiten en onderzoeksinstellingen en de zeer dure bedrijfsgerichte toepassing van dit fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in de KMO's. Want de belangrijke investeringsgelden die nodig zijn om het ontwikkelingswerk uit te voeren zijn in onze bedrijven vaak niet voor handen. Om hieraan tegemoet te komen kan gedacht worden aan een echt programma, vergelijkbaar met de impulsprogramma's die de Vlaamse regering geregeld opstart in specifieke onderzoeks domeinen.

Ten slotte moet, aldus Bracquené, gezorgd worden voor een optrekking van de budgetten voor onderzoek en ontwikkeling. De federale regering deed in dit verband reeds lovenswaardige inspanningen, de Vlaamse regering hinkt achterop. Als minimum minimum wordt hierbij gesteld dat alle middelen die krachtens de financieringswet Vlaanderen toekomen voor onderzoek en ontwikkeling ook daadwerkelijk daaraan moeten worden besteed. Enkel hierdoor kunnen de algemene doelstellingen van het Vlaams technologiebeleid dichterbij gebracht worden.

F.D.

PERSSPIEGEL

„Ik zag ze komen uit alle landen” zo zongen wij het in de 19de eeuwse Rubenscantate van Peter Benoit. Wie dat hoorde wilde dan wel eens zelf elders gaan zien en „Vlaanderen zond zijn zonen uit”. Daarmee hebt gij het op een rij voor deze week: migranten, Europees kiesrecht, De Belder en zijn buitenlandse handel.

(WVB)

De Standaard

Bij wat Dirk Achten de migrantenopstand van Vorst noemt geeft hij geschaakte beschouwingen die als positieve leidraad kunnen dienen.

„De migranten zullen in dit land blijven. Dat is een gegeven. Er zijn lieden die blijven beweren dat een massale deportatie een uitkomst biedt, maar dat is nonsens. Er bestaat geen alternatief voor de moeilijke weg van de integratie. Nu al zijn er jonge migranten die aantonen dat er wel manieren zijn om in onze samenleving wat te maken van hun leven.

Het regent verwijten - dikwijls terecht - dat de overheid te weinig doet voor de integratie van migranten en het probleem te laat opmerkte, zodat sommige wijken in de binnenstad rotte plekken werden. Maar diezelfde overheid blijkt evenmin in staat tot snel en doeltreffend optreden, als kandidaat politieke vluchtelingen het land binnenstromen of als fundamentalisten de sfeer vergiften. Want ook dat is nodig, in het belang van de migranten zelf.”

De Financieel Economische **TIJD**

Ongeschakeerd was de uitspraak van Eyskens over het gemeentelijk stemrecht van EG-burgers. Het blad geeft voorwaarden.

„Vooral aan Vlaamse kant ligt de kwestie gevoelig. Het gemeentelijk stemrecht voor EG-vreemdelingen dreigt de verfransingsmachine in en om de hoofdstad opnieuw op gang te brengen. Dit omdat het overgrote deel van de EG-vreemdelingen waarschijnlijk voor Franstalige kandidaten en lijsten zal stemmen. Dit impliceert dat de vertegenwoordiging van de Vlamingen in het bestuur van de Brusselse gemeenten nog marginaler zal worden. Terwijl de gemeenten in Vlaams-

Brabant, waar veel eurokraten vertoeven, met een grotere Franstalige aanwezigheid in hun bestuursorganen zullen gekonfronteerd worden. Mogelijk zal in een aantal Vlaams-brabantse gemeenten de huidige Vlaamse bestuursmeerderheid zelfs vervangen worden door een Franstalige. In de zes Vlaamse faciliteitengemeenten zou een euro-eenhedenlijst bovendien rechtstreeks een schepenzetel kunnen halen. Sinds de zogenaamde pacifikatiewet wordt het schepencollege in deze gemeenten proportioneel samengesteld.

Redenen te over dus om het stemrecht voor EG-onderdanen niet zomaar in te voeren en te koppelen aan een aantal wel omschreven voorwaarden. Die voorwaarden moeten zo gekozen worden dat zij een graadmeter vormen voor de integratie van de EG-burgers in de lokale samenleving”.

HET LAATSTE NIEUWS

Laurent Panneels trekt als Vlaams-Brabander ten strijde tegen die voortvarendheid van Mark Eyskens.

„België moet ongetwijfeld meewerken aan de verdere Europese uitbouw, ook op politiek gebied. Maar dat mag niet gebeuren ten nadele van de eigen burgers. Vooral in de rand rond Brussel moeten de eigen inwoners reeds met leden ogen aanzien, dat hun kinderen elders moeten gaan wonen omdat de „Europeanisering” de eigen bouwgrond veel te duur heeft gemaakt. Zullen wij nu ook moeten aanvaarden, dat de taalwetgeving wordt omzeild en hun eigen taal niet meer wordt gerespecteerd op politiek en bestuurlijk vlak? De regering moet zich eerst bezinnen alvorens minister Mark Eyskens te volgen, wie wellicht in al zijn reeds gekende voortvarendheid geen oog had voor het belang van zijn eigen bevolking. Euro-stemrecht kan best, maar niet als bedreiging van de eigenheid van de Vlaams-Brabantse gemeenten.”

GAZET VAN ANTWERPEN

In verschillende bladen kreeg de aanstelling van Hans De Belder als eerste directeur-generaal van de Vlaamse Dienst voor Buitenlandse Handel ruime aandacht. Hij zal in onze levensnoodzakelijke export een stuk Vlaamse geest steken.

„Wordt de VDBH een loutere Vlaamse afspiegeling van de al jaren bestaande en zo gekende Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel?”

Hans De Belder: De naam zou die indruk inderdaad kunnen wekken. Toch geloof ik dat er een fundamenteel andere benadering mag verwacht worden van de nieuwe dienst. De BDBH staat voor alles wat met het verleden te maken heeft en beantwoordt nauwelijks of niet aan de behoeften van de Vlaamse ondernemingen. Van de VDBH wordt precies verwacht dat hij ten dienste staat van de Vlaamse bedrijven.

De Vlaamse Dienst voor Buitenlandse Handel moet bovendien gezien worden als een onderdeel van een globaal Vlaams economisch beleid. Dat is zeker een wezenlijk verschil met de BDBH die nauwelijks of niet geïntegreerd was in een Belgische economische politiek. Het dekreet, dat de oprichting van de VDBH regelt, voorziet in een zeer enge samenhang. Het zal er dus voor mij en mijn dienst op aankomen het kompas zeer nauwkeurig te richten op het economisch beleid van Vlaanderen.”

HET BELANG VAN LIMBURG

Is ongenadig voor de BRT bij haar platvloers programma rond J.P. Van Rossem.

„Hij was dus weer op de BRT. Bijna een uur lang op een zondagavond. Onze bijna failliete nationale luchtvaartmaatschappij bracht de zogezegde beursgoeroe J.P.V.R., blijkbaar op haar kosten, naar Venetië. Met de centen van een BRT die toch zo graag lamenteert onvoldoende geld te hebben om goede programma's te maken, mocht een ploeg BRT-medewerkers met hem naar de Dogenstad om daar dagenlang te luisteren naar het woord van de mislukte meester.

Het huis aan de Reyerslaan in Brussel liet dit keer de verste fatsoengrenzen ver achter zich. Meer nog, zelfs de laatste Mohikaan die bewust de omroep verdedigde in het terecht gevecht om iets meer centen, moet nu definitief afhaken. Met spijt. Maar ruim anderhalf dozijn BRT-ers naar de Eeuwige Stad sturen om een triestige afgang van Clouseau te ondergaan en nu dit amusante Venetiaanse uitstapje, het is al teveel arrogantie van een overheidsdienst ten opzichte van een gemeenschap die de rekening betaalt. Een gemeenschap die in ruil daarvoor minstens mag verwachten dat diezelfde omroep de toch al zo kwetsbare pijlers van de democratie niet nog meer laat ondergraven door een man het vrije woord te geven die als enige verdienste heeft dat hij veel last heeft met het gerecht”.

VOORWAARDEN VOOR DE EUROPESE HOOFDSTAD

In de Eksekutieve van het Hoofdstedelijke Gewest voelt de Vlaamsnationalist en federalist *Anciaux* zich zeker op zijn plaats. De emancipatie van het eigen volk nastreven in dialoog en consensus met andere volkeren vormt het kernidee van zijn politieke overtuiging. Deze uitgangsvisie vindt hij uitermate geschikt om de samenwerking tussen Vlamingen en Franstaligen in Brussel optimale kansen te geven. Alleen indien dit politieke project slaagt kan Brussel een voorbeeld voor Europa zijn. En de ambitie koesteren er de hoofdstad van te worden. Maar voor het zover is wil de VU-staatssecretaris nog een aantal voorwaarden vervuld zien.

RESPEKT VOOR DE BRUSSELAAR

Vooreerst kan Europa Brussel maar als hoofdstad kiezen indien men dit doet met respect voor de Brusselaar. Dit respect moet zich vertalen in een beleid waarbij het bewaren van de leefbaarheid van de hoofdstad centraal staat. Ruimtelijke ordening, huisvesting en een sociale politieke zijn de sleutelwoorden van zo'n beleid.

De huidige Brusselse structuren hebben hun werkzaamheid reeds bewezen. Belangrijk is echter dat ze ook in de toekomst kunnen blijven functioneren. Daarom moet er binnen de Brusselse Raad een minimum-vertegenwoordiging voor de beide gemeenschappen komen. Hierbij denkt de staatssecretaris aan een derde van de 75 verkozenen.

Een tweede belangrijke voorwaarde voor het realiseren van de Europese roeping van Brussel is de onverkorte afwerking van de derde fase van de staatsvorming. Beide Gemeenschappen hebben te Brussel een belangrijke opdracht. Momenteel vervullen ze die niet naar behoren: de Franse Gemeenschap heeft er de financiële middelen niet voor en de Vlaamse Gemeenschap mist de nodige dynamiek omwille van het dubbele petje! De rechtstreekse verkiezing van de deelraden en de afschaffing van het dubbel mandaat is daarom ook voor Brussel van buitengewoon belang.

De derde fase moet bovendien een einde maken aan het eeuwige gekibbel tussen Vlamingen en Franstaligen in dit land. De Franstaligen mogen de voltooiing van de

staatsvorming niet belasten met onrealistische eisen. De Gewestgrenzen zijn en blijven gebetonneerd, van nieuwe faciliteiten kan er absoluut geen sprake zijn. Bovendien bevat het regeerakkoord een impliciet akkoord dat de Franstaligen in de rand geen stemrecht krijgen voor het Franstalig deelparlement. Ze moeten er bijgevolg over zwijgen. Tenslotte kan er geen sprake zijn van het overhevelen van het kijk- en luistergeld zonder de uitvoering van derde fase.

MIGRANTEN

Een derde en bijzonder actueel probleem dat Brussel moet aanpakken voor het in aanmerking komt om Europese hoofdstad te

Verleden woensdag riep staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest de pers bijeen voor een gesprek. Aanleiding hiervoor waren de kandidatuur van eerste minister Martens in Brussel-Halle-Vilvoorde, het steeds dichterbijkomen van Europa '92 en niet in het minst de rellen met jonge migranten. Daar de Brusselse Executieve in consensus beslist is de visie van Anciaux op de Europese roeping en het migrantenprobleem van Brussel medebepalend voor de inhoud van de Brusselse beleidsbeslissingen.

worden, is het migrantenprobleem. De recente rellen zijn een duidelijk bewijs dat er heel weinig werk gemaakt is van het integratiebeleid. Voor de staatssecretaris is het duidelijk dat er politieel moet opgetreden worden tegen de rellenmakers. Agitatoren, of die nu extreem links, extreem rechts of fundamentalistisch zijn, moeten zwaar aangepakt en gestraft worden.

„Maar”, zo vervolgt *Anciaux*, „ik huiver van politici die alleen daarover spreken. Een rechtstaat houdt ook het recht op menswaardig wonen in, de aanvaarding en erkenning van de individuele waardigheid, het recht op werk.” Zonder een degelijk integratiebeleid hebben de migranten deze rechten niet.

Daarom doet de staatssecretaris een oproep aan de burgemeesters en schepenen in de 8 Brusselse risikogemeenten, evenals aan die van Antwerpen, Sint-Niklaas, Charleroi,... opdat zij eersterangsambtenaren, met reële bevoegdheden, voltijds belasten met het totstandbrengen van een dialoog met de migranten.

Maar vooral het onderwijsbeleid bepaalt op middellange termijn de slaagkansen van de integratiepolitiek. De leerachterstand bij migrantenkinderen is immers een eerste stap in een marginaliseringsproces. „Denk maar eens wat onze kinderen zouden doen: verloederde wijken, op 16 jaar nog in het derde leerjaar, een zwembad dat tot lukse-diskotheek wordt omgebouwd,... Wel mijn kinderen zouden ook op straat staan, en ik heb er zeven!”, zei een geëmotioneerde *Anciaux*. Daar waar het Nederlandstalig onderwijs reeds enkele jaren met het succesvolle elkaar-ontmoetend-onderwijs een aanvang heeft gemaakt, loopt er bij het Franstalige hier duidelijk iets mank.

Ook aan de tewerkstellingsproblemen, die nauw samenhangen met de onderwijsachterstand, dient er gesleuteld. Staatssecretaris *Anciaux* wees de privé-sektor op de meerwaarde die geschoolde migranten kunnen betekenen voor bedrijven, zeker voor diegenen die met de Maghreb-landen handel drijven. Op functies bij de openbare sektor die veelvuldig in contact komen met het publiek moeten Noord-Afrikanen zichtbaar aanwezig zijn.

10 MILJARD

Dit alles kost geld. Voor de financiering van deze initiatieven zou gedurende vijf jaar jaarlijks 2 miljard frank nodig zijn. Daar het migrantenprobleem voor '81 tot stand kwam, dient de nationale staat dit te betalen. Volgens *Anciaux* is het migrantenvraagstuk een „schuld uit het verleden”, vergelijkbaar met de nationale sektoren.

Alleen indien het migrantenprobleem ernstig aangepakt wordt en Vlamingen en Franstaligen erin slagen op een harmonische wijze samen te leven in Brussel, kan deze stad uitgroeien tot een waardige hoofdstad van Europa. Politici, zoals *Martens*, die in Brussel door een Europees programma willen verkozen worden, zouden beter eerst hier werk van maken.

Bart Somers

HET SOCIALE EUROPA: VEEL GEBLAAT EN WEINIG WOL

PAS in december 1989 werd het Sociaal Handvest door 11 van de 12 regeringsleiders en staats-hoofden op de top van Straatsburg goedgekeurd. Het was niets meer dan een plechtige verklaring, zonder enig juridisch bindend kader! De toepassing ervan werd beperkt tot de werkenden. Commissie en parlement hadden heus veel verder willen gaan. Het door de commissie voorgestelde Sociaal Actieprogramma was dan ook het minimum minimorum om de sociale schijn toch enigszins te redden! De commissie stelde een lijst op van 49 urgente maatregelen om het Sociaal handvest enige inhoud te geven. Maatregelen die overigens overeenkomstig het bestaand juridisch kader tot stand moesten komen, met alle beperkingen vanden! Want heel wat zaken moeten door

Alle mooie intentieverklaringen ten spijt, hinkt het sociale Europa al 34 jaar lang - van bij de start van de Europese Economische Gemeenschap - het economische Europa achterna. Vorige week vond in het Europees Parlement een vinnig debat plaats waarbij de Europese parlementsleden een dreigende vinger uitstaken naar de Europese commissie en de Raad van ministers. Jaak Vandemeulebroucke stelde een eigen studie voor over de stand van zaken inzake de Europese sociale verwezenlijkingen.

Vandemeulebroucke maakte een studie over de niet-voltooiing van het sociale Europa.

GEEN 5% VAN HET SOCIAAL AKTIEPROGRAMMA GEREALISEERD

Jaak Vandemeulebroucke maakte een nota over de (niet)voltooiing van het sociale Europa. Hij plaatst de opgezochte cijfers tegenover die van de realisering van Europa 1992. De totstandbrenging van de Interne markt verloopt bijzonder succesrijk op het economische terrein. Maar op het sociale terrein is de achterstand enorm. Er is niet alleen een duidelijke achterstand maar ook een duidelijk onevenwicht tussen het economische en het sociale gebeuren in de Gemeenschap. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt zowel bij de commissie als de Raad. Het parlement behandelt de commissievoorstellen zo efficiënt mogelijk en slaagt er bijna telkens in de haar toegeschoven dossiers binnen de zes maand na consultatie te behandelen. In tweede lezing bedraagt die termijn overeenkomstig het Verdrag maximaal 3 maand.

	commissie voorstellen	besluit Raad	omzetting Nationaal
Interne markt	100%	70%	70%
Sociaal actieprogramma	34,7%	11,7%	??
Wetgevend programma 90-91 (sociaal domein)	52,5%	26,0%	??

Van de 49 voorgestelde maatregelen in het Sociaal Actieprogramma (waaronder 47 wetgevende) werden dd. 13 mei 1991 slechts twee voorstellen gevat door een raadsbesluit, hetzij 4,2%!

(Het volledig dossier is verkrijgbaar bij: Jaak Vandemeulebroucke, Europees Parlement, REM 306, Belliardstraat 97, 1040 Brussel).

de Raad van ministers met algemeenheid van stemmen worden goedgekeurd, en gezien Groot-Brittannië maar ook Denemarken veelal dwarsliggen komt het vaak tot een blokkering.

KOMMISSIE IN GEBREKE

In het debat viel *Jaak Vandemeulebroucke* op scherpe wijze de Griekse commissaris voor Sociale Zaken, mevrouw *Papandreou*, aan. Zij beweerde dat de commissie alle sociale voorstellen netjes op tijd indiende en dat alle achterstand moet worden toegeschreven aan de Raad van ministers. Gestemd door verschillende sprekers, waaronder de voorzitter van de commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Nederlander *Wim Van Velzen*, presenteerde Vandemeulebroucke zijn eigen cijfers. (zie kader). Kortgezegd komt het hier op neer dat van het veelgeprezen Sociaal Actieprogramma op dit ogenblik nauwelijks 4,2% werd gerealiseerd.

Die 4,2% staat in schril contrast met de realisering van de Interne Markt waar de

Kommissie reeds de volle 100% maatregelen aan de Raad voorlegde en waar de Raad reeds 70% van goedkeurde.

De kloof tussen het sociale en het economische Europa is enorm, alle mooie woorden ten spijt. Het parlement overweegt nu de totstandbrenging van de Interne Markt te blokkeren en 1992 dus uit te stellen zodat Raad en commissie gedwongen worden van het sociale Europa werk te maken.

ONTGOOCHELEND

Dat alles brengt ons ook bij de intergouvernementele conferentie over de Politieke Unie en meer bepaald de voorstellen van het Luxemburgs voorzitterschap en de commissie over de sociale dimensie.

De voorstellen van het voorzitterschap ontgoochelen heel erg: globaal gezien wordt het stramien van het huidig verdrag behouden zodat de rol van de commissie beperkt wordt tot het „bevorderen van de samenwerking tussen lidstaten via studies, adviezen en konsultaties”.

De ontwerp teksten bevatten ruim geformuleerde doelstellingen, maar geen concrete afdoende maatregelen. Het aksent blijft hoe dan ook bij inter-gouvernementele samenwerking. Zoals het er nu uitziet komt er geen uitbreiding van de Europese sociale bevoegdheden.

Van belang is na te gaan welke materies voortaan zullen beslist worden via een meerderheidsstemming in de Raad van ministers en welke onder de unanimiteitsregel vallen.

Vandemeulebroucke hekelde de eigenaardige keuze van materies die onder een gekwalificeerde meerderheid vallen: *Waarom wordt de beroepsopleiding wel weerhouden, de voortgezette vorming niet? Waarom werd de voorlichting en raadpleging van werknemers weerhouden, de inspraak van werknemers niet!*

Het VU-Europarlementslid vroeg de Raad ook waarom het hele domein van de sociale zekerheid onder de unanimiteitsregel zal vallen. Een problematisch voorstel aangezien in elk initiatief inzake arbeidsrecht (nb. jaarlijks verlof, bescherming moederschap,

Tachtig deelnemers stapten de Brusselse Grote Markt op voor de negentiende uitgave van de Europamars. Intussen werd de negende van Beethoven gespeeld. De Europamars is een jaarlijks weerkerende wekenlange mars door weer en wind voor de Europese gedachte. Voorlopig is het nog een zeer euforische bedoening. Maar volgens Vandemeulebroucke, EP-lid voor de VU, is zo'n entoesiasme alleen voor de economische eenmaking gepast. Op sociaal vlak is er wel veel geblaas, maar weinig wol.

(foto R. De Moor)

a-tipische kontrakten) elke verwijzing naar sociale zekerheidsaspecten onmogelijk wordt.

SOCIAAL HANDVEST: MAAT VOOR NIETS

Met het voorstel van het Luxemburgs voorzitterschap wordt de uitvoering van het Sociaal Handvest onmogelijk. Telkenmale

een voorstel een onderdeel bevat waar de unanimiteit vereist wordt, kan je er op aan dat er niets van terecht zal komen. Vandemeulebroucke vroeg de commissie tenslotte ook om uitleg over de rol die zij de sociale partners wil toebedelen, m.n. de mogelijkheid dat voor de commissie een initiatief neemt, de sociale partners worden uitgenodigd om zelf vast te stellen waar hun wensen en verantwoordelijkheden liggen, waarbij de commissie naderhand hun akkoorden overneemt. Vandemeulebroucke bestempelde dit voorstel als je reinste korporatisme en hoe dan ook onaanvaardbaar.

Anderhalf jaar geleden, bij het lanceren van het Sociaal Actieprogramma, waaide er doorheen geheel Europa een vrij optimistische wind inzake de totstandbrenging van het sociale Europa. Die wind is nu geluwd en maakte plaats voor heel wat pessimisme.

Bovendien dreigt er zeer binnenkort een botsing tussen Europees parlement, Raad van ministers en commissie. Want zo kan het heus niet verder!

Bart Staes

DE SOCIALE DIMENSIE: DE ONTBREKENDE SCHAKEL

De Europese Gemeenschap werd niet in de startblokken gezet uit human-sociale grondmotieven. Het duurde dan ook bijzonder lang vooraleer het Sociale Europa tot ontwikkeling kwam.

Wat de sociale ontwikkeling in de EG betreft kan men een onderscheid maken tussen drie periodes.

1957-1974

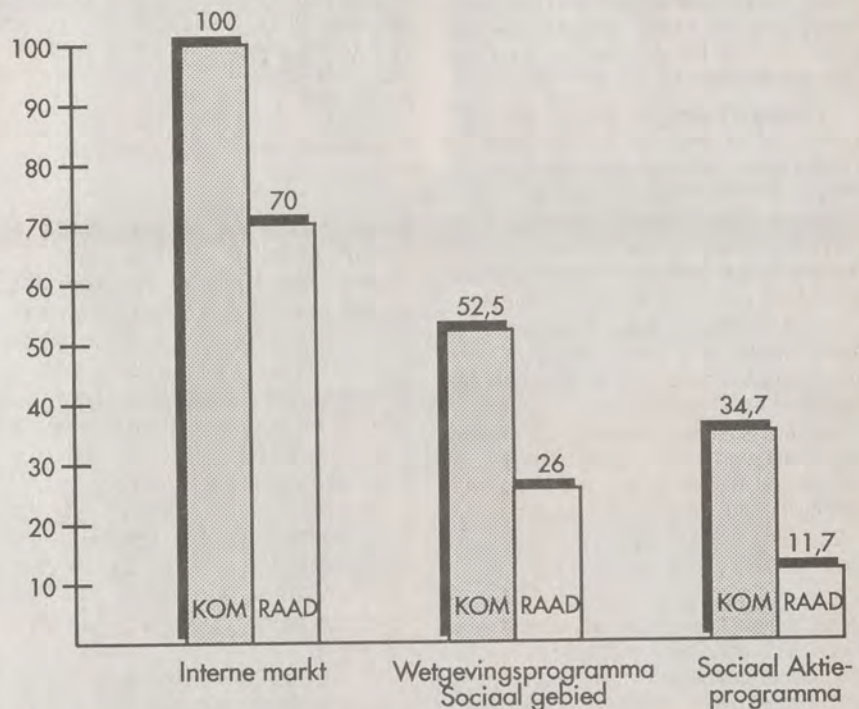
De eerste periode loopt van 1957 tot 1974 en wordt gekenmerkt door een aarzelend optreden.

1974-1989

De tweede periode, gaande van 1974 (Eerste Sociaal Actieprogramma) tot 1989 kent tot 1980 een doorbraak van het (arbeids)recht.

Dan keert het tij: ter oplossing van de economische en sociale crisis, vooral de massale werkloosheid, en teneinde zich te wapenen tegen de internationale concurrentie werden deregulering en vooral flexibiliteit tot heilige slogans verheven. De vizie van mevrouw Thatcher en de werkgevers haalde het: meer regulering leidt tot werkloosheid en heeft voor de werknemers uiteindelijk perverse gevolgen. Meerdere voorstellen van richtlijn (waaronder de befaamde *Vredelingsrichtlijn*) haalden de eindstreep niet.

Het witboek van 1985 betreffende de interne markt, stijl 1992, was eenzijdig liberaal-economisch gericht. Steeds

meer stemmen gingen op voor de toevoeging van een sociale dimensie.

1989: HET SOCIAAL HANDVEST

Eén en ander zou uitmonden in een Gemeenschapshandvest van de Sociale Grondrechten van de Werkenden, dat door 11 van de 12 staatshoofden en regeringsleiders op 9 december 1989 te Straatsburg werd afgekondigd (Het Verenigd Koninkrijk tekende niet). Op 29

november 1989 stelde de commissie haar Actieprogramma tot uitvoering van het gemeenschapshandvest van sociale grondrechten voor werkenden voor. Dit actieprogramma bevat 49 initiatieven, die volgens de commissie nodig zijn om de meest urgente aspecten van de beginnende van het Handvest gestalte te geven. Meteen werd de derde periode in de sociale ontwikkeling van de EG ingeluid.

(Wie meer wil weten over het Europees Arbeidsrecht kan terecht bij het jongste boek van Roger Blanpain, Europees Arbeidsrecht, uitgegeven bij Die Keure in Brugge).

JAN CAUDRON: KOERDISCH DAGBOEK

WIE zich inzet voor een liefdadigheidsactie zit altijd met de vraag of de goederen wel degelijk in de handen van de meest noodlijdenden komen. Om daar uitsluitend over te hebben besloot men in Aalst de kamions zelf te begeleiden en een oogje in 't zeil te houden.

Vanuit Aalst vertrok op 1 mei het drietal Vinck, Van der Perre, Caudron voor een tocht van 9.000 km. Jan Caudron hield voor WIJ een dagboek bij.

Zaterdag 27 april. Wij houden een perskonferentie waarop de vier barstensvolle vrachtwagens worden getoond, zij zullen weldra vertrekken naar het noodgebied.

Minister Geens, die ook aanwezig is, belooft een gedeelte van de vervoerskosten uit zijn begroting te trekken en via het konsulaat in Istanbul voor verdere steun te zorgen.

Veerte Wijfels, medewerker van minister André Geens, zorgt vanuit het kabinet voor logistieke steun zodat voor elk probleem een oplossing wordt gezocht.

Ook het Koerdisch Instituut van Brussel werkt mee en bezorgt ons een gids die ook als tolk zal dienen tijdens onze reis naar Koerdistan, de vrachtwagens achterna.

Een Jeep Toyota Landcruiser staat klaar voor een zware tocht van 9.000 km.

Woensdag 1 mei. Om kwart voor zes in de vroege ochtend vertrekken we met drie man: Vinck, Van der Perre en Caudron met de jeep die volgestouwd is met kleren, eetwaren, medikamenten en twee koffers speelgoed bovenop het bagagerek.

Na een goed uur rijden stoppen wij te Luik waar Sophie Granprez opstapt. Zij is een jonge en dynamische aktiviste van *Enfants Tiers Monde*. Nu zijn we al met vier om koers te zetten over Duitsland en Oostenrijk richting Joegoslavië. 's Avonds laat vinden we nabij Ljubjana een Fremdenzimmer. Goed gereden = 1.200 km!

Donderdag 2 mei. Toen we vanmorgen vroeg het erf afreden kwam de waardin ons rennend uitwuiwen, dachten wij. Bij nader toezicht wreef ze opgewonden duim over wijsvinger. Waren wij toen al zo onthecht dat we vergaten te betalen? Entschuldigung!

Aan het prachtige landschap kun je niet zien dat Joegoslavië politiek op barsten staat omwille van etnische problemen. Volkeren

De Aalstenaar Hubert Vinck is een kranige zestiger, aanne-mer van beroep, iemand die van aanpakken weet. Wanneer hij op de televisie de schokkende beelden ziet van de Koerdische vluchtelingenkampen besluit hij een inzamelactie op te zetten en lanceert hij een oproep tot medewerking.

Hubert Van der Perre (43 j.) een ekonoom uit Merelbeke, een handige duivel doet al, en Jan Caudron springen op zijn kar en de wagen gaat aan het rollen.

Vinck weet met zijn organisatie-talent heel wat vrijwilligers te motiveren om één grote vrachtwagen vol kleren, dekens, eetwaren en geneesmiddelen op te vullen en naar Koerdistan aan de grens van Turkije en Irak te sturen.

In de Aalsterse Keizershallen worden de goederen verzameld, getrieerd en verpakt. Het stadsbestuur en de brandweer verlenen hun medewerking en alles verloopt zo vlot dat er meteen vier vrachtwagens met bestuurders nodig zijn. Het begin van een avontuur, richting Turks Koerdistan!

Het armzalig tentenkamp van Yekmal aan Turks-Iraakse grens.

die zelfbewust zichzelf willen besturen, net zoals de Koerden en de Vlamingen.

's Avonds overnachten wij in de buurt van Sofia, de Bulgaarse hoofdstad zonder veel allure, en 's nachts onveilig. Voor 20 DM wil de bewaker van ons schamel hotel wel op de jeep letten.

Vrijdag 3 mei. Wij komen aan in Istanbul waar de konsul-generaal ons zeer hartelijk ontvangt. Voor het eerst warm eten in drie dagen, dat kan smaken!

Zaterdag 4 mei. Druk getelefoneerd naar het kabinet van Ontwikkelingssamenwerking en het VU-sekretariaat. Twee vrachtwagens zijn ingescheept voor de overzet van Constantza (Roemenië) naar Istanbul, de 2 andere moeten wachten. De medewerker van het konsulaat de heer Faruk slooft zich uit om ons te helpen via doeanen en andere stempelzeters.

Gedurende ons tweedaags verblijf in het vroegere Constantinopel gidst de goede Faruk ons door de miljoenenstad. De blauwe moskee vinden wij mooier dan de overbeken- de Ahia Sofia en Dolmanbache, het paleis van de sultan, maakt grote indruk door zijn praal en pracht. Hoeveel oorlogen en roof- tochten zijn er nodig geweest om al dat moois bij elkaar te stelen en ten koste van hoeveel mensenlevens?

Shaho Saleh, een Iraakse Koerd die reeds zeven jaar in Vlaanderen woont, vervoegt ons gezelschap. Met vijf wordt het wat eng in

de jeep maar om de twee uur wordt van plaats en bestuurder gewisseld. Na twee dagen telefoneren en wachten besluiten we toch te vertrekken zonder de vrachtwagens gezien te hebben.

Maandag 6 mei. We zijn vanavond in Ankara aangekomen en brengen een kort bezoek aan de ambassadeur die ons een schappelijk hotel reserveert.

Dan volgen twee lange dagen via het mooie Turkse landschap vol schapen, ezels, paarden en koeien. We dwarsen het land van het Noord-Westen naar het Zuid-Oosten aan het grensstadje Silopi.

Woensdag 8 mei. De burgemeester van Sirkak ontvangt ons goed en bezorgt ons een dienstwagen met chauffeur en een politieofficier die ons door de tallozintroleposten loodst op weg naar het eerste vluchtelingenkamp in Silopi. Een deerniswekkende aanblik!

20.000 ontheemden bijgedreven in tenteampen waar de verveling en de rade-loosheid de indruk geven van berusting en gelatenheid. Sophie, onze Waalse reisgenote, koestert een doodzieke baby in haar armen en barst in tranen uit. De valies met speelgoed maakt een aantal kinderen uitgelaten blij. Het geheel maakt op ons een diepe indruk. Hoe kan een politiek regiem van de Iraakse despoot zoveel ellende veroorzaken?

Drie dagen en nachten zullen we te gast zijn bij een hartelijke Koerdenfamilie. De tipisch-Koerdische kost smaakt lekker en uit de gesprekken leren wij hoe hard deze nationalistes moeten vechten voor het behouden van hun eigenheid en hun taal. Wie geen foto van Atatürk op de ereplaats hangt, krijgt zware moeilijkheden.

Donderdag 9 mei. De tweede dag van ons verblijf in Koerdistan vertrekken we met Jeep en politiewagen de bergen in naar het vluchtelingenkamp Blue waar de verdrevenen uit Irak met duizenden in schamele tenten leven op onherbergzame hellingen in mensonwaardige omstandigheden. De verpestende geur van uitwerpselen is niet te harden.

Bij het uitdelen van eetwaren en koeien worden we door de kinderen met hun schelle stemmetjes bijna onder de voet gelopen. De appels die ik in vier snijd, worden uit mijn handen gerukt.

Amerikaanse, Engelse en Duitse helikopters razen boven het kamp. Een Fnse arts-vrijwilliger is zeer tevreden met de geneesmiddelen en verbanden die wij hem afgeven. Hij laat ons het veldhospitaal zien waar uitgedroogde kinderen voor hun leven vechten. De Duitse medische ploeg is het best uitgerust met RX en laboratorium.

Vrijdag 10 mei. De derde dag reizen wij naar het kamp Yekmal waar de vluchtelingen op meer dan 50.000 worden geschat.

Tot vervelens toe worden we door de Turkse Jandarma naar onze paspoorten gevraagd. De politie die de burgemeester van Sirkak ons ter beschikking stelde legt het handig aan boven mits verwijzing naar de

Jan Caudron, Hubert Van der Perre, Sophie Granprez en Hubert Vinck. In 15 dagen groeide het gezelschap tot een ware vriendenploeg uit.

Belgica parlementar gaan de slagbomen toch telkens weer omhoog.

Dwars door het kamp loopt een riviertje waar alle afval wordt ingekiept, en het vormt de grens tussen Turkije en Irak. De nieuwe voorraad lekkeijen en fopspenen die we in Sirkak gekocht hadden, wordt uitgedeeld. Vreugde alom. Ook hier is de sanitaire en hygiënische situatie beneden alle menselijke waardigheid. Tot onze verbazing en in weerwil van wat in de (sensatie)pers verschijnt, zijn nergens epidemiën van cholera of tyfus te meldewel individuele gevallen van diarree. Onze medikamenten, vooral Imodium, doen wonderen. Sommige vluchtelingen houden het niet meer uit en keren met pak en zak en de ganse familterug naar Irak. Op eigen risico.

Opeens merken wij enige beroering. Een vrachtwagen met (Vlaamse) kleren wordt afgeladen. Eindelijk hebben we dus zekerheid dat onze vrijwilligers op het thuisfront zinnig werk hben geleverd en dat de goede-

ren in de juiste handen komen. Blijdschap alom, niet het minst bij onszelf. De inspanningen zijn niet voor niets geweest. De burgemeester belooft ons de andere vrachtwagens die nog moen aankomen met zorg ter bestemming te brengen en dat lucht ons op. Wanneer we huiswaarts (Sirkak) keren, rijden tientallen autobussen en vrachtwagenvol mensen ook weg naar andere kampen.

Zaterdag 11 mei. De vierde dag nemen we dankbaar en ontroerd afscheid van onze gastvrije Koerdenfamilie en van de burgemeester van Sirkak. Wij wisselen geschenken en adressen uit.

Voor we de lange tocht naar Vlaanderen aanvangen, stelt Hubert Van der Perre voor het kamp Zahku op Iraaks grondgebied te bezoeken. Met veel diplomatie en stempels lukt het ons. De vrouwen staan er geduldig te wachten aan de drinkwaterbevoorrading terwijl we een gesprek aanknopen met een Nederlandse arts en een verpleegkundige. Ze maken zich zeer verdienstelijk.

Zondag 12 mei. Tijdens de lange tocht naar huis hebben wij veel tijd om over onze zending na te denken. Ons besluit is dat Turkije die hatelijke politiestaat is gebleven die geen ruimte laat voor belangrijke minderheden. Zolang de Turkse overheid geen zelfbestuur geeft aan de 12 miljoen Koerden binnen haar grenzen, zolang ze politieke gevangenen vasthoudt en ballingen wegstuurt, zolang ze geen echte democratie instelt, blijft het leven er onhoudbaar voor vrije mensen. Er zal dus veel water door de Bosforus vloeien vooraleer Turkije de Europese Gemeenschap kan binnenstappen.

Woensdag 15 mei. Wij zijn terug in Aalst. De terugtocht verliep vlekkeloos in een gezelschap waarvan alleen de twee Huberts elkaar bij voorbaat kenden. Een nieuwe vriendschap is ontstaan tussen vijf mensen: de twee Huberts, Sophie, Shaho en wijzelf.

Jan Caudron

Bij de burgemeester van Sirkak in Turks Koerdistan.

PETER CLAES: SOCIALE VERDEDIGING MOET EN KAN

In de Aarschotstraat in Antwerpen staat een huis waar op de hoogste verdieping de vensters nog behangen zijn met kleine affiches waar *Geen oorlog om olie* opgeschreven staat. Hier woont Peter Claes, volgens de Belgische staat deserteur, volgens anderen totaalweigeraar, volgens zichzelf gewoon gewetensbezwaarde.

Hij werd op 3 mei veroordeeld tot 8 dagen effectief, wegens desertie. Een zeer lichte straf, daarover was iedereen het eens. Het openbaar ministerie had twee maanden gevorderd, de minimumstraf die de wet voorziet voor desertie. De rechter hield rekening met verzachtende omstandigheden: Claes was voordien nog nooit eerder veroordeeld, en de rechtbank was van mening dat een zwaardere straf de houding van Claes toch niet zou veranderen.

Peter Claes gaat niet in beroep. Hij beseft dat hij de wet overtreden heeft, maar hij heeft dat bewust gedaan. *Ik heb de wet van mijn geweten gevolgd. Ik vond dat die primeerde op de Belgische wet. Ik ben nu veroordeeld door de Belgische wet, maar ik heb mijn geweten gevolgd. Daarvoor heb ik die straf wel over.*

■ En wat nu?

Ik wil dat er in dit land een opleiding sociale verdediging komt. Op de korrektionele rechtbank kon ik eigenlijk mijn ideeën daarover niet kwijt. Daar ging het mij nochtans echt om. Maar op de korrektionele rechtbank kijkt men gewoon of je al dan niet een wet hebt overtreden, niet naar je motivatie om dat te doen. Het feit dat ik me gediskrimineerd voel omdat een opleiding sociale verdediging hier niet bestaat, en daarom bewust de wet overtreden heb, kwam daar niet ten berde. Nu gaan we voor de burgerlijke rechtbank de staat dagvaarden en de inrichting van zo'n opleiding sociale verdediging eisen.

GEDISKRIMINEERD

■ **Waarom doe je niet gewoon je burgerdienst als gewetensbezwaarde?**

Nee, daar gaat het mij niet om. Ik wou niet naar het leger. Ik stond altijd al zeer kritisch tegenover personen of instellingen die absolute waarheden verkondigen. Het leger is daarvan een tipisch voorbeeld: je moet er blind bevelen opvolgen, je stompt er af. Het alternatief voor militaire dienst is de burgerdienst. Ik heb mijn statuut van gewetensbezwaarde dus aangevraagd. Ik heb twee jaar als vrijwilliger voor Amnesty International gewerkt. Men heeft me daar zelfs voorgesteld om die periode als burgerdienst te laten tellen.

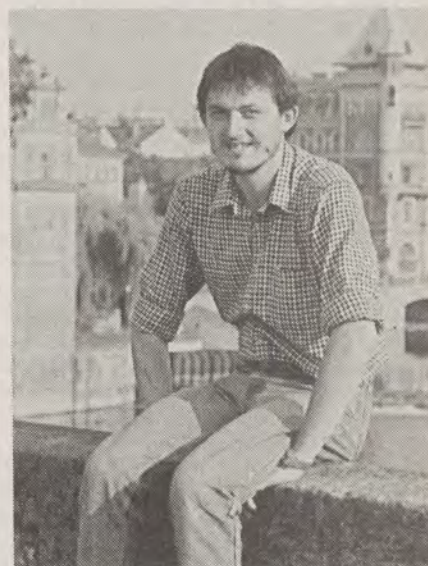
Maar dat wil ik niet. Want op die manier onttrek ik me als gewetensbezwaarde gewoon aan de oorlogsmachine. Dan dwing ik

Begin mei werd Peter Claes veroordeeld tot acht dagen cel voor desertie. Toch noemt hij zichzelf geen deserteur. Peter is gewetensbezwaarde, maar weigert om de instelling te kiezen waar hij zijn burgerdienst zal doen. Hij vindt immers dat hij gediskrimineerd is, omdat de Belgische staat hem geen opleiding sociale verdediging kan geven. Om die reden wil hij nu de Belgische staat zelf dagvaarden.

mezelf aan de zijlijn te blijven staan. Ik wil meewerken aan een verdediging op niet-gewelddadige wijze, op sociale wijze. Ik wil de militaire verdediging op termijn overbodig zien, er mee voor zorgen dat ze afgeschaft kan worden.

■ **Wat houdt zo'n opleiding sociale verdediging zoal in?**

Ja, ik ben geen polemoloog. Professor Niezing van de VUB kan je daar haarfijn op antwoorden. Trouwens, vraag eens aan de eerste de beste soldaat om je de militaire verdediging uit te leggen. Het is wel belangrijk dat je mijn logika begrijpt. Ik vind het als gewetensbezwaarde logisch om de kans te krijgen mijn gemeenschap op een andere

Peter Claes: „Op termijn moeten alle legers afgeschaft kunnen worden.”*

dan militaire manier te dienen en te leren verdedigen. Ik ben tegen het gebruik van geweld, maar niet tegen het principe van geweldloze verdediging.

Maar de overheid laat me alleen toe op militaire wijze mijn gemeenschap te leren verdedigen. Als gewetensbezwaarde kan ik geen opleiding krijgen om mijn gemeenschap niet-militair te verdedigen. Ik beschouw het als een politiek recht om mijn gemeenschap te verdedigen. Sociale verdediging is in mijn ogen net zo goed landsverdediging als militaire verdediging. Gewetensbezwaarden krijgen dat politiek recht niet. Dat is de kern van mijn betoog.

■ **Bestaat die opleiding sociale verdediging al ergens?**

Op dit ogenblik bestaat een echte opleiding sociale verdediging nog nergens. In Zweden staat men het verst: daar wordt een aanvullende opleiding gegeven om het land te verdedigen als het leger gefaald heeft. Maar men kan er ook niet echt kiezen om

alleen opgeleid te worden in sociale verdediging.

MENTALITEITSWIJZIGING

In vergelijking met het leger, de militaire verdediging, valt de sociale verdediging op alle vlakken positief uit. Sociale verdediging is een defensievorm die gebaseerd is op strikt georganiseerde en voorbereide geweldloze verzetsacties, gevoerd door de hele bevolking. Elk onderdeel van die bepaling heeft zijn belang. Dat kan ik misschien het best uitleggen aan de hand van enkele voorbeelden. Belangrijk is eerst en vooral een immense mentaliteitswijziging: de maatschappij moet opgevoed worden voor de vrede en niet steeds hervallen in een vijandsdenken. Zonder zo'n mentaliteitswijziging kan je het wel vergeten.

Een voorbeeld van sociale verdediging is gewoon het massaal op straat komen op strategische punten, zodat een bezetter goed ziet en beseft dat hij de bevolking tegen zich heeft. Maar je kan ook ondergrondse netwerken uitbouwen die de bevolking moeten toelaten om onafhankelijk van de bezetter te functioneren. Er dient dan voor gezorgd te worden dat de bevolking kan gevoed worden, dat het voedsel kan verdeeld worden, dat er een sluikpers komt die de bevolking kan inlichten, enz.

Een ander middel tot sociale verdediging zijn geweldloze sabotage-acties. Met geweldloos bedoel ik dat er geen slachtoffers mogen vallen. Maar de bevoorradingslijnen van de bezetter, zijn communicatiemiddelen, etc. kunnen gesaboteerd worden. Een andere vorm van sabotage is verder de non-koöperatie of de niet-medewerking. Ambtenaren kunnen voorbereid worden om het overheidsapparaat tegen te werken, door computerbestanden onbruikbaar te maken, door allerlei vertragingstechnieken toe te passen. Onderwijzers kunnen andere dingen onderwijzen dan de hun opgelegde programma's. De politie kan selectief gaan omspringen met het opstellen van processen-verbaal. Enzovoort.

■ Denk je dat zo'n sociale verdediging gevoerd kan worden met de ganse bevolking?

Ja, waarom niet? Als iedereen overtuigd is van het nut en van de waarde ervan, als die mentaliteitswijziging er is. Trouwens, nu vind je de mensen toch ook bereid om met wapens, in een leger, voor hun ideeën te vechten. Waarom zouden ze ook niet bereid zijn om dat geweldloos te doen?

ZANDBAKKENHISTORIE

■ Hoe moet die mentaliteitswijziging bevorderd worden?

Ik denk dat het onderwijs daar een zeer belangrijke rol in speelt. Vredesopvoeding is

een manier van doen, van denken, die in heel de samenleving moet geïntegreerd zijn. In de eerste plaats in het onderwijs, vanaf de kleuterklas. De mensen moeten meer begrip leren tonen voor elkaar, beter leren luisteren naar elkaar, elkaars achtergrond beter leren begrijpen. Het was bvb. ongelooflijk hoe in de Golfoorlog op de televisie zelfs verstandige mensen een vijandsbeeld van elkaar schiepen en dat echt kultiveerden. Men schold elkaar echt uit en wou elkaars kulturele, sociale en historische achtergronden helemaal niet meer begrijpen. Ook die Panorama-uitzendingen met de „zandbak“ bvb, dat is toch een schande? Ik kijk graag naar Panorama, maar die zandbakkenhistorie, dat is toch je reinste bevordering van de oorlogslogika? Ik denk echt dat die mentaliteitswijziging een werk van jarenlange duur is. Wat niet wil zeggen dat we er niet mee moeten beginnen.

Vredesopvoeding moet, naast de integratie in alle andere vakken, ook nog een apart vak worden op school. En op korte termijn moeten we de militaire en burgerdienst uitbreiden met een dienst in sociale verdediging. Op langere termijn moeten we ernaar streven de legers af te schaffen.

■ Waarom denk je dat sociale verdediging nog in geen enkele staat echt degelijk georganiseerd is?

Daar zijn verschillende redenen voor. Ten eerste zit het gebruik van geweld instinktmatig in de mens. Een gewone vechtpartij, dat is evenzeer geweld en oorlog. Ik geloof daarom niet dat het geweld ooit uit de wereld zal gebannen kunnen worden. Maar we moeten het gebruik van geweld blijven veroordelen, het zoveel mogelijk trachten te verbannen, de mensen duidelijk maken dat ze ongelijk hebben geweld te gebruiken, op welke manier ook.

Ten tweede is de macht van het leger en van de wapenhandelaars in onze samenleving zeer groot. Hier staan ontzettende belangen op het spel. De generaals en de wapenproducenten laten zich zomaar niet overbodig maken.

En ten derde kan sociale verdediging eigenlijk levensgevaarlijk zijn voor een staats-

apparaat. De staat heeft schrik om het idee ingang te laten vinden, om het te organiseren, omdat sociale verdediging perfect tegen de staat zelf kan gebruikt worden. Sociale verdediging is een boemerang: het kan gebruikt worden, maar ook misbruikt worden. En het is evenzeer een middel om de verdrukking van de eigen bevolking door het staatsapparaat of een diktator te bestrijden.

GEROLD

■ Je wordt gesteund door de aktiegroep Gerold. Waar staat dat voor?

Dat komt van het werkwoord rollen: we voelen ons in de eerste plaats „gerold“. Maar Gerold is ook een letterwoord: GEWetensbezwaarden Reageren tegen Ongrondwettelijke Langere Diensttijd. Dat was de eerste prioriteit van Gerold bij de oprichting: de diskriminatie wegwerken in tijdsduur tussen de burgerdienst en de militaire dienst.

Die prioriteit is nu wat verder opgeschoven: Gerold zet zich nu overwegend in voor de inrichting van een opleiding sociale verdediging.

■ Kan zo'n opleiding op korte termijn wel ingericht worden?

Professor Niezing van het Centrum voor Polemologie aan de VUB heeft me gezegd dat zo'n opleiding binnen het jaar kan georganiseerd worden. Het onderzoek errond is grotendeels verricht. De sociale verdediging moet alleen nog ingericht worden. Er werd terzake reeds een wetsvoorstel ingediend door Agalev, maar dat werd door de andere partijen weggestemd. Ik vind het trouwens spijtig dat de VU toen ook tegenstemde. De VU en Agalev zijn nochtans de enige partijen bij wie ik op steun kan rekenen.

Aan de muur boven het salon bij Peter Claes hangt een citaat van Berthold Brecht: „Het grote Carthago voerde drie oorlogen. Na de eerste was het nog machtig. Na de tweede was het nog bewoonbaar. Na de derde kon de stad niet meer gevonden worden“. Carthago lijkt misschien ver weg. Maar denk eens aan Dresden, Hiroshima, Basra. Oorlog en vernieling zijn ook nog van onze tijd.

■ Geloof je dat de mens ooit de legers zal afschaffen?

Ik geloof dat het op termijn mogelijk wordt om de legers af te schaffen. Er moet nu in ieder geval mee begonnen worden. Ik hoop dat ik het nog zal meemaken. Maar ik vrees dat dat een beetje te optimistisch gedacht is...

(pdj)

Meer informatie over sociale verdediging krijgt u bij Gerold, Forum voor Vredesactie, Van Elewijkstraat 35, 1040 Brussel (tel. 02/648.75.83). De aktiegroep roept ook alle pacifisten op om hun steun te betuigen aan de zaak van Peter Claes en de sociale verdediging.

DAGBOEK VAN EEN FIETSER

DE idee leek mij aantrekkelijk, zelfs een buitenkans. De wagen een week op stal zetten en toch alle verplichtingen, waar ook, nakomen. Aldus geschiedde. Het werd een boeiende en verrijkende ervaring, zelfs een beetje vakantie, echt waar!

267 KILOMETER

Elke dag de fiets op, eerst in regen en kou, daarna alleen in de kou. Van Sint-Martens-Latem naar de universiteit in Gent, naar de aula (met parking in de hall!) in het centrum van de stad, naar het station van De Pinte en Gent-Sint-Pieters, met de trein naar Brussel en Luik, met bus en metro, met de fiets 's nachts van de Watersportbaan in Gent naar huis, van huis naar het gemeentehuis en de kerk, naar Semerzake, Merelbeke, Herzele, Zwalm, Kruishoutem.

Alles samen 267 km op 8 dagen, of eksakt 5 km minder dan de eerste dag (13 mei j.l.) dat ik terug met de wagen reed.

DE MOEITE WAARD

Het kan dus nog, overal met de fiets naartoe rijden! Dezer dagen fietsen, buiten de bescherming van de wielertoerist in het weekeinde, is wel een les in nederigheid. Tot daar, maar de fietser wordt vernederd, bvb. op het fietspad vlak naast de ekspressweg Wetteren-Geraardsbergen, beschermd door een onderbroken witte lijn, met een douche van vuil wegwater, opgejaagd door de jagen-de vrachtwagens en hun kleinere broertjes. Dit soort fietspaden zou men moeten sluiten voor de fietsers!

De veiligheid is beter dan verwacht, doch er mag niets verkeerd gaan. Ik voelde mij veiligst in de stad tussen bijna stilstaande wagens, maar weg van de kleine en grote ringen.

Hoffelijkheid is ver te zoeken. Het zou mooi zijn indien bvb. alle wagenbestuurders, die ook hun rechten en problemen hebben, zouden vertragen in plaats van nog gas te geven bij het inhalen van een fietser, op voelafstand.

De trein is fantastisch, de organisatie en haar aantrekkelijkheid een ramp! Je vertrekt voor Hasselt en je arriveert in Luik. Het openbaar vervoer beschikt nochtans over

zoveel goede mensen en over zoveel middelen en mogelijkheden, maar bakt er zo weinig van: de fietsberging tegen betaling maar onbewaakt en uitsluitend voor abonnementen, de tavernes, het sanitair, de wachtplaatzen, de informatie, om maar enkele te noemen.

De politie is opvallend afwezig. Zou deze, met al haar mogelijkheden, niet meer positief kunnen ingeschakeld worden?

Indien je toch een wagen hebt, zijn de kosten van het openbaar vervoer aanzienlijk en ze zetten niet aan tot dagelijks gebruik, zelfs niet met prijsvermindering. Combineren is met trein, tram, bus heel moeilijk.

REZULTATEN

Met een week fietsen verandert men niet direkt zoveel maar het doet nadenken. Het schudt je wakker. Je ziet de fietspaden, je voelt ze elke 5 of 10 meter, ze houden plots

Tijdens de Week van de Fiets deed senator Van Hooland al zijn verplaatsingen met de fiets of het openbaar vervoer. Hij riep zijn kollega's-parlementsleden en -burgemeesters ook op om zijn voorbeeld te volgen. Uit het dagboek van Bob.

op, ze duiken soms op waar je ze niet verwacht, ze eindigen in de goot of op een stootrand. Ze zijn anders dan vanuit de wagen te zien is.

Als bestuurder en beleidsvoerder beslis je nooit meer zoals voorheen, denk ik. Ook als wagenbestuurder rijd je anders, bewuster, meer bescheiden en hoffelijker, dat meen ik.

Wie fietst voelt en ziet meer, geraakt bewogen en onder de indruk van de verkeersstroom en allen die erin zitten, vooral dan de zwakke weggebruiker die vooruit wil, risico neemt en angstig is.

De kollega's-burgemeesters en de senatoren en volksvertegenwoordigers uit mijn arrondissement Gent-Eeklo - hebben nauwelijks gereageerd. Ze vonden het een „simpatick initiatief, maar een stunt, en voor de rest hebben wij het te druk of kunnen wij niet fietsen”.

Ik zie zelf wel de beperkingen om een week te fietsen en zich met het openbaar vervoer te verplaatsen.

Hetgeen mij echter het meest getroffen heeft is het feit dat slechts een paar kollega's ingaan op de specifieke uitnodiging tot een gesprek om, door overleg en samenwerking in ons arrondissement, goed en snel meer te doen voor de fietsers, de mens en het milieu.

We hebben mekaar nochtans iets te zeggen en moeten een veilig en mensvriendelijk fietslint trekken over alle gemeentegrenzen heen. Wij moeten mekaar ook steunen, maar met de „twee willen op de grond”. Wie beslist morgen over wat, met welk inzicht en, vooral, met welk gevoel?

Tot besluit nog dit: de snelheid is het gevaar nr. 1. Ik zal nochtans meer en regelmatig blijven fietsen, het openbaar vervoer verdedigen als mogelijkheid en noodzaak. Mijn kollega's en alle weggebruikers zal ik bewogen blijven bewerken opdat zij en iedereen meer zouden beseffen dat fietsers mensen zijn, die uit noodzaak of lust fietsen om zich op een gezonde manier te verplaatsen, van de natuur en het leven te genieten, of alle drie samen.

Bob Van Hooland,
burgemeester-senator.

VAN INKOMSTEN- NAAR MILIEUBELASTING

HET *Worldwatch Institute* publiceerde dit jaar reeds zijn achtste rapport over de toestand van het leefklimaat op onze planeet. Deze rapporten kregen sedertdien steeds meer gezag, niet alleen bij groene jongens, maar ook bij bewindsvoerders, journalisten en bedrijfsleiders. Dankzij de fijne neus van *Gunter Pauli* werd het rapport reeds voor de tweede keer in rekordtijd in het Nederlands vertaald, waardoor het tegelijkertijd met de Engelse editie in de boekhandel lag.

ZELFS CNN

Het rapport *Hoe is de wereld er aan toe?* wordt door *Greenpeace* en het Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking (NCOS) gebruikt voor kadervorming. Het rapport werd aan de universiteiten opgenomen als cursusmateriaal, het werd voorgesteld aan het Europees parlement in Straatsburg. In de Verenigde Staten koopt *Ted Turner* sedert enkele jaren 1.000 exemplaren om kado te doen aan leden van het Kongres, en zo'n 400 exemplaren voor de redakteurs van zijn *Cable News Network (CNN)*.

In de editie '91 wordt o.m. aandacht geschonken aan de nieuwe wereldorde na de ineenstorting van het Oostblok, aan de transportproblemen in de steden, het milieuvraagstuk in Oost-Europa en de Sovjet-Unie, de impact van het militaire apparaat op het milieu en de hervorming van de wereld-economie.

Het rapport bevat verder een opmerkelijk pleidooi voor de vervanging van inkomstenbelastingen door milieubelastingen als voornaamste bron van overheidsinkomsten. Zo beveelt het rapport heffingen aan op gevaarlijk afval, pesticiden en het koolstofgehalte van fossiele brandstoffen. Alleen al in de Verenigde Staten zouden dergelijke belastingen meer dan 130 miljard dollar per jaar kunnen opbrengen, waardoor de inkomstenbelastingen met minstens 30% zouden kunnen dalen.

Volgens de onderzoekers vormt het belasten van producten en activiteiten die de natuur aantasten of uitputten een manier om ervoor te zorgen dat er bij privébeslissingen rekening wordt gehouden met de milieukosten. Denk bvb. maar aan de keuze om per auto of met het openbaar vervoer naar het

VU-Europarlementslid Jaak Vandemeulebroucke (midden) en Gunter Pauli (links) nodigden Lester Brown, directeur van het *Worldwatch Institute*, uit om zijn jongste verslag aan het Europees parlement in Straatsburg voor te stellen. Dankzij de snelle publikatie van het verslag in het Nederlands, kregen alle Vlaamse en Nederlandse Europarlementsleden het boek door de VU-Vlaamse Vrije Democraten in het Nederlands aangeboden. (foto EP)

werk te pendelen. *Momenteel betalen autochauffeurs niet de volledige kosten van lokale luchtverontreiniging of klimaatverandering op lange termijn wanneer zij hun tank vullen. En de boeren betalen maar een klein deel van de rekening wanneer ze door hun gebruik van pesticiden de ecosystemen aantasten en de gezondheid bedreigen, stellen de onderzoekers.*

Volgens het jaarrapport van het *Worldwatch Institute* zou het redden van de planeet wel eens deels afhankelijk kunnen zijn van de vervanging van inkomstenbelastingen door milieubelastingen als voornaamste bron van overheidsinkomsten. Door de belastinginkomsten op dergelijke manier aan te passen menen de onderzoekers van de in Washington gevestigde instelling dat de overgang naar een milieuvriendelijke, duurzame economie versneld kan worden zonder de belastingen te verhogen.

Het rapport meent dat een taks op koolstofemissies uit fossiele brandstoffen (een dringende noodzaak om het tempo van de mondiale opwarming te vertragen) het meeste

geld zal opbrengen. Een dergelijke heffing dient echter hoog genoeg te zijn om de kooldioksidenivo's daadwerkelijk terug te dringen. Deze koolstofbelastingen werden begin 1990 in Finland en Zweden voor het eerst ingevoerd.

BOSVERNIETIGING

Wat volgens het rapport niet langer kan, is de subsidiëring van de mondiale verwoesting: nog veel regering subsidiëren bvb. grootschalige bosverniëting. Dit kost de schatkist enorme sommen. Met schuld beladen regeringen van tropische landen die op zoek zijn naar snelle opbrengsten hebben, vaak met behulp van internationale donors, belastingvoordelen ingevoerd om de omvorming van bossen in weiland of landbouwland met eksportgewassen aan te moedigen. Op korte termijn levert dergelijke strategie misschien winst op, maar op lange termijn is ze nefast. In de voorbije 20 jaar verloor de wereld bijna 200 miljoen hektare bladerdak; een gebied groter dan Frankrijk. Woestijnen strekten zich uit over een bijkomende 120 miljoen hektare en eisen nu meer land op dan het Chinese landbouwareaal.

(pdj)

— *Hoe is de wereld er aan toe?* 1991. Lester Brown e.a. Pauli Publishing, verdeler voor België: Kritik, Leuven. 296 blz. 695 fr.

EEN JAAR VOLKSNATIONALE STRIJD /13

VOOR-AZIE

KOERDEN

De Koerden zijn al langer aan het vechten dan sedert de laatste Golfoorlog. Tegen Arabieren, tegen Turken en tegen Iraniërs. Net zoals in Ierland en Baskenland zijn de kommunisten handig genoeg om ook in Koerdistan in te spelen op een krisissituatie. Vanuit Syrië opereert een terroristische Koerdische Arbeiderspartij (PKK) in Turkije. Wat de Turkse overheden het voorwendsel aan de hand doet om in naam van de democratie en het Westen het hele Koerdenprobleem in de verdomhoek te duwen.

Einde januari blijken honderden Iraakse Koerden, naar Turkije gevlucht omdat het daar iets minder slecht is, vergiftigd door het eten van gekregen brood. Gelukkig sterven zij er niet van.

In april verleent de Turkse regering aan de bijzondere gouverneur van de (elf!) Koerdische provincies het recht, met alle middelen op te treden tegen volksopstand. Een soort Intifada is daar inderdaad aan de gang, door de westerse media zorgvuldig onverlet gelaten. Er zijn al tientallen doden te betreuren en honderden gevangenen.

Turkije maakt van de Golfoorlog gebruik om grootscheepse grenswijzigingen te suggereren. Naast zijn historische rechten laat Turkije gelden dat in Noord-Irak vele Turken wonen. Bedoeld zijn Koerden, die immers in Turkije zelf „Berg-Turken” moeten heten.

De onwankelbaar westerse houding van Turkije is er (mede) oorzaak van dat de VSA zich met de Koerden niet willen inlaten. De Turken vrezen immers, niet ten onrechte, dat een draaglijke vorm van Koerdische autonomie binnen Irak aanstekelijk zou werken op de Koerden in Turkije.

Inmiddels vinden in december nog eens elf Koerden de dood bij botsingen met het Turkse leger.

Zoals gezegd - en door de gebeurtenissen in 1991 bevestigd - worden de Koerden in Irak zo mogelijk nog slechter behandeld. Honderden dorpen en steden zijn verwoest, land aan de woestijn prijs gegeven, tenminste 200.000 Koerden weggevoerd naar veraf gelegen onvruchtbaar Arabisch gebied. Dit alles in volle vreedstijd en zonder veel misbaar vanwege westerse regeringen en vredesactivisten.

Bij het begin van de Golfoorlog houden de Koerden zich eerst gedeisd. Zij hebben al te vaak gerekend op westerse hulp die achteraf uitbleef; zoals nog zeer flagrant in de zeventiger jaren op de CIA.

Vrouwen wachten geduldig hun beurt af bij de waterbedeling in het vluchtelingenkamp van Zaku, Irak. VU-kamerlid Jan Cauron bezocht het kamp en hield van zijn reis naar Koerdistan voor WIJ een dagboek bij (zie blz. 13).

Azië verkeert in volle beroering en zal dit nog lange tijd zijn. De grote problemen, die steeds weer de media halen, zijn sociaal (honger, uitbuiting, armoede) en de grote tegenstellingen nog steeds van godsdienstige aard. Daaronder echter smeulen stammen- en volkerenproblemen.

De internationale nieuwsagentschappen maken er niet graag melding van. Toch is het duidelijk dat zowel Koerden als Arabieren muzelmannen zijn, en dat de haat tussen Joden en Arabieren zeker niet in godsdienstverschil zijn oorsprong vindt.

Het terrein is onoverzichtelijk. Wij zullen het dan ook snel overlopen. Deze aflevering is beperkt tot Voor-Azië. Daar is op volksnationaal gebied in 1990 het meest te berichten over de Koerden, de Arabieren en de Joden.

In juli beginnen ze zich toch te roeren. Ze nemen honderden Iraakse soldaten gevangen. Saddam Hoessein moet versterkingen sturen om militaire en olie-installaties te beschermen.

Naarmate de krisistoestand rond Koeweit verergert, mobilizeren de Koerden meer en meer.

ARABIËREN

Als er één nationaliteitsvraagstuk is waarover heel de westerse wereld uitvoerig ingelicht wordt, dan is het wel dat tussen Joden en Arabieren. Het meesterschap waarmee de Joden een groot gedeelte van de westerse pers bespelen, zal daar wel niet vreemd aan zijn. Het hele evenwicht van een van 's werelds gevaarlijkste zenuwknopen, Voor-Azië, hangt af van een duurzame regeling van dit konflikt.

De Arabieren zien niet ten onrechte met angst en wantrouwen tegen de nieuwe golf aan van Joodse inwijkelingen uit de Sovjet-Unie. Israël is een klein land. Wat ligt er meer voor de hand dan de nieuwelingen (ze worden op 100.000 per jaar geschat) te huisvesten in de bezette gebieden? Daar woont tot

nu toe een meerderheid van Arabieren, maar Joodse extremisten (dat zijn er niet zo weinig) vinden dat ook die gebieden tot het Bijbelse Israël behoren en dus gerust door Joden mogen ingenomen worden.

In zulke omstandigheden is het verklaarbaar (niet te rechtvaardigen) dat Arabische militanten al eens een volksgenoot neersteken omdat die grond verkocht aan Joden. De Israëlische regering is inmiddels gul met bouwvergunningen en zelfs -programma's voor Joden, terwijl voor de Palestijnse Arabieren een bouwstop geldt.

Intussen blijft het hele jaar door de *Intifada* voortwoeden, zij het in ongelijke hevigheid. Een van de zware toekomstproblemen voor de Palestijnse Arabieren is het wegvallen van hoger onderwijs. Als wraak voor de leidende rol van Arabische studenten in de *Intifada* hebben de Israëliërs namelijk alle hogescholen gesloten en daarmee 15.000 jongelui getroffen. Het voortzetten van dit onderwijs buiten de universiteit wordt door het Joodse leger als „ondergronds” en dus als misdadig beschouwd. Soms worden „klandestiene onderwijscellen opgedoekt”.

Duizenden Arabieren werken in Joods gebied. Tenminste tweemaal verscherpt de Israëlische regering haar controle op deze arbeiders. Tijdelijk worden zij geweerd, dan weer van een groene kaart voorzien. Geleidelijk verliezen zij hun werk aan inwijkelingen uit de Sovjet-Unie.

De Arabische wereld is volop in beweging. Het *fundamentalisme* wint overal terrein. Het is een fanatieke interpretatie van de Koran, maar aangezien de Islam vanuit zijn wezen godsdienst en maatschappij vermengt, heeft dat vele gevolgen voor het staatsleven. Bovendien is de Koran door Arabieren voor Arabieren geschreven. Wat betekent dat alle volkeren onder mohammedaans, a fortiori onder Arabisch gezag, met arabisering te

maken krijgen. Dit was altijd al zo, maar met het fundamentalisme wordt dit natuurlijk erger.

De oorlog rond *Koeweit* brengt op zijn beurt schokgolven teweeg. Syrië, de Arabische Golfstaten min Jemen, zelfs aanvaankelijk Jordanië, keren zich tegen Irak. Van de droom der Arabische eenheid - één der dogma's van Saddam Hoesseins Baath-partij - blijft zodoende niet veel meer over. Daar komt bij dat tienduizenden Arabische gastarbeiders in Koeweit door de Iraakse inval plots geruïneerd worden. Terwijl de daarheen gevluchte Palestijnen voor Iraks bondgenoten doorgaan, omdat de PLO in de Golfoorlog de zijde van Saddam Hoessein kiest.

JODEN

Aangezien Joden en Arabieren water en vuur zijn, is de ene zijn dood de andere zijn brood. Zeer duidelijk is dit het geval met de vrij plotse inwijking van *Joden uit de Sovjet-Unie*. Israël doet alles wat in zijn bereik ligt om deze uitwijking rechtstreeks naar Israël te richten. Hoe minder tussenlandingen, hoe korter de overstap, hoe meer kans dat deze uitwijkelingen in Israël terecht komen en niet in enig ander Europees of Amerikaans land.

In Zweden ontstaat beroering omdat de meeste uit Rusland overgevlogen Joden daar willen blijven. De Finse regering eist van Israël dat zulke uitwijkelingen niet in de bezette gebieden terecht komen. Israël maakt zich boos over deze „inmenging in binnenlandse aangelegenheden”.

Voor het kleine Joodse volksdeel in Israël (3,5 miljoen; er wonen veel meer Joden er buiten) is het van levensbelang, demografisch sterker te worden tegenover de Arabische massa's daarrond. In het achterhoofd

van een aantal Joden speelt zeker de bedoeling mee, door een „vestigings”- zeg maar „koloniserings-politiek” de nu nog „bezette Arabische gebieden” mettertijd in te lijven, door overklassing of verdrijving van de Palestijnse Arabieren. En in de mate waarin de Joodse vrees voor demografische minorisering wegebt, ebt eveneens de (niet zo grote) Joodse bereidheid weg, mee te werken aan een vredesproces in dat deel van de wereld. In maart laat eerste-minister Shamir alvast weten dat Israël niet bereid is de destijds op Syrië veroverde strategische Golan-hoogvlakte op te geven.

Het verwijt van rassendiskriminatie of zelfs maar van *rassenonderscheid* wordt van Joodse en joodsgezinde zijde vaak de wereld ingestuurd. Inmiddels zint de Israëlische regering op middelen om de ongeveer 20% niet-Joden (aanverwanten, gehuwden) uit de golf Sovjet-Joden te schiften.

Israël zit ook verveeld met de Falasha's, een groep Ethiopiërs, die beweert van Joden af te stammen. Jeruzalem en Addis-Abeba steken allerlei stokken in de wielen van hun uitwijking, vanzelfsprekend zonder brutaal te weigeren.

Verheugt de Israëlische regering zich over de demografische versterking vanuit de Sovjet-Unie, zij krijgt er ook zware zorgen bij om deze te integreren. Huisvesting en werkgelegenheid worden eersterangsproblemen.

Hoeft er aan herinnerd dat het hele jaar door incidenten, aanslagen, gevechten, wraaknemingen, betogingen, razzia's enzovoort plaats vinden in of buiten het raam van de Palestijnse *Intifada* ?

In dit verband is de uitslag van een in december gepubliceerde opiniepeiling merkwaardig. Inlijving van de bezette gebieden wordt door slechts 10% van de ondervraagde Joden in Israël voorgestaan, 20% verkiest uitdrijving van de Arabieren, 33% ontruiming door de Joden, 30% Palestijnse bestuursautonomie.

Het is daar dus zoals overal ter wereld: de vreedzaamste en duurzaamste oplossing blijkt er in te bestaan, elke groep haar autonomie te gunnen, als het enigszins kan ook in een eigen woongebied. Hebben volknationalisten ooit iets anders voorgehouden?

In het raam van dit overzicht houden wij ons aan de Joden in Voor-Azië. Dit volk leeft evenwel over de hele aardbol verspreid en bedrijft een eigensoortig modern nomadisme. In Rusland, waar vele Joden wonen en ook vele anti-joodse pogroms zijn voorgekomen, kan het *anti-semitisme* weer duidelijker naar boven komen, nu de kommunistische „staatsraison” daar minder vat op heeft dan vroeger. Toch moet men opletten voor stemmingmakerij in dit verband. In mei wordt in Frankrijk, elders in Europa, tot zelfs in Jeruzalem toe, ophef gemaakt over schennis van Joodse grafzerken en meteen gewaar-schuwd voor vreemdelingenhaat. Achteraf blijkt dat althans in Israël een Joodse provokateur aan het werk is geweest.

Joodse "Getrouwen van de Tempelberg" betogen in Oost-Jeruzalem. (foto ap)

Karel Jansegers

DE „FOUNDING FATHERS”

ZIJ spraken in hun overmoed: „Dat volk is slechts tot arbeid goed... De Vlaming heeft geen taal!” schreef Karel Lodewijk Ledeganck toen de Waalse volksvertegenwoordiger, *Sigart* in 1846 in de Kamer vroeg: „La race flamande serait-elle d'une nature inférieure comme les races africaine et américaine?” (Zijn de Vlamingen van een minderwaardig ras zoals de Afrikaanse en Amerikaanse rassen?).

ONTWAKENDE MAAGD

Met noemt *Jan Frans Willems* (1793-1846) wel de „vader der Vlaamsche beweging” en in die zin gaf men hem een gedenkteken (geen standbeeld) te Gent op het Sint-Baafsplein. Meer bepaald tussen het Belfort en de Sint-Baafskerk, tegenover de Nederlandse Schouwburg die geopend werd pas nadat het gedenkteken onthuld was. Het gedenkteken bestaat uit een hoge sokkel waaraan een medaillon met een Willemsbeeld is aangebracht en waarop de namen van zijn (meestal Gentse) medewerkers staan vermeld. Op de hoogoprijzende sokkel staat dan de *ontwakende* Maagd van Vlaanderen, een symbool. Het heeft moeite gekost te Gent een Willemsmonument te krijgen. Hendrik Conscience (1812-1883), Theodoor van Ryswijck (1811-1849), Karel Lodewijk Ledeganck (1805-1847), Prudens Van Duyse (1804-1859), Jan Baptist David (1801-1866) hadden reeds hun standbeeld; Willems nog niet.

Aan zijn geboortehuis te Boechoute bij Lier was er wel een gedenkplaats en op het Campo Santo te Sint-Amandsberg-Gent had Willems wel iets als een praalgraf.

Max Roosses (1839-1914) had er bij het Willemsfonds op aangedrongen dat Willems bij de vijftigste verjaardag van zijn overlijden een standbeeld zou krijgen, maar er was niets van in huis gekomen.

GENT

Het was eigenlijk de te Gent geboren Antwerpenaar *Jan Bouchery* (1846-1911), een Davidsfondser, die op het Nederlands Kongres te Dordrecht in 1897 de Vlamingen verweet Willems te kort te doen. Daarop vormde het Algemeen Nederlands Verbond in 1895 door Hippoliet Meert opgericht een werkgroep voor een Willemsmonument. Eventjes was er betwisting waar het monument moest komen: te Gent of te Antwerpen. Gent haalde het omdat Willems zijn Vlaamse activiteit van uit Gent had laten uitstralen, hij woonde er op de Zandberg.

Een Vlaamsgezinde Willemsfondser, leeraar-germanist aan het ateneum te Gent, werd nu de ziel van de aktie te Gent: *Oscar Van Hauwaert* (1868-1961). Men begon geld in te zamelen: de steden Gent en Antwerpen schonken een bedrag, maar Brussel en Brugge weigerden. Vele kleine en grotere steden en dorpen schonken giften. Ook het Davidsfonds droeg bij. De Belgische staat gaf iets. Maar de Gentse franskiljons en hun kranten spuwden water en vuur.

Op 27 augustus 1899 werd het monument onthuld met toespraken van de Leuvense prof. Obrie, van burgemeester Braun van Gent en van burgemeester Jan van Rijswijk van Antwerpen. Er waren grote feesten.

Op 1 september 1899 opende voor het eerst de Nederlandse Schouwburg te Gent (ook dat was een lastige stichting), 25 jaar na Antwerpen, 12 jaar na Brussel.

In het intellectueel scherpe boekje *Gedaan met Treuren en Zeuren* met het gevoelig envoi als slot, spreekt Hugo Schiltz over de „founding fathers” van de Vlaamse beweging. Hij noemt ze als zodanig bij naam: Gezelle, Verriest, Rodenbach, Willem, Vuylsteke, De Raet, Dosfel en Vermeylen; en voegt eraan toe: „e.a.”. Wie de stichters zijn van de Vlaamse beweging weten we niet, het is het werk geweest van velen en de taaiheid van nog veel anderen. Een „stichting” was er eigenlijk niet. Wel een voorzichtig opborreld protest, gegroeid uit de waarneming misbruikt en misacht te worden.

De *Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* bouwde voor Willems een monument: een nota van zeven bladzijden geschreven door Ada Deprez en één grote foto.

VUYLSTEKE

Merkwaardig in de geschiedenis van de Vlaamse beweging is dat de „founding fathers” niet alleen tijdens hun leven een rol speelden, maar dat nawerking ook een deel van de beweging is geworden. De Verriest- en Rodenbachfeesten, grootscheepse herdenkingen, zijn hoogtepunten geweest in de geschiedenis van de Vlaamse beweging. De namen Willems, David en Vermeylen (1881-1945) zijn in fondsen vastgehouden. Een

Het Dosfelinstituut houdt de naam van de Vlaamse voorman in ere.

Vuylsteke (1836-1903))-fonds bestaat op kleinere schaal. De Lodewijk De Raet (1870-1914)-stichting en het Dosfel (1881-1925)-instituut houden andere namen in eer. Generaties studenten teerden op Rodenbach (1856-1880). Blauwvoeterie die stoelde op Verriest (1840-1922) en Gezelle (1830-1899). „God slaat niet zonder te zalven” zei Kamiel Huysmans als hij dacht aan de Belgische muiterij en aan de geboorte van Gezelle, beide in het jaar 1830.

Onze Vlaamse beweging worstelt dus in de 19de eeuw. Sedert De Raet vooral werd het meer dan een taalbeweging omdat hij poneerde dat taalbelang ook stoffelijk belang was, wat voor hem Vuylsteke reeds had bewezen met o.a. zijn belastingsvergelijkingen, die toonden dat de Vlamingen minder verdienden en toch meer belastingen moesten betalen dan het Belgische troetelkind de Waal.

Zorg om taal - en om stoffelijk belang verkrijgt men pas door politieke druk en door wetgeving met sankties op overtredingen. Daar speelden de politieke formaties op in vooral sedert de Frontiers uit de oorlog naar huis kwamen en vaststelden dat de „oude gewaden” nog aan het bewind waren. Er was dus nog veel werk. Er is nu nog veel werk; anders.

De Vlaamse beweging heeft veel aspecten en veel taken die, generaties na generatie, moeten geaktualiseerd worden.

Herman Maes

SINT-MAARTENSFONDS VEERTIG

HET gesprek gaat door in de werkkamer van Jan Vincx. En werken doet hij: voor hem ligt de drukproef van het vierde deel van zijn reeks over de Nederlandse vrijwilligers in de Tweede Wereldoorlog. Eerder bracht hij een zevendelige serie uit over *Vlamingen in uniform*. Jaren van opzoekingen en schrijven gingen hieraan vooraf.

Jan Vincx kwam uit een katholieke, gematigd Vlaamsgezinde familie. Hij maakte als officier de Achteendaagse Veldtocht mee. Reeds in 1941 tekende hij voor het Vlaams Legioen. Hij maakte de veldtocht in de Sovjetunie mee en werd zwaar ziek bij Leningrad. Later volgde hij de officiersopleiding in Bad Tölz en geraakte hij gewond bij Boedapest. Na de oorlog keerde hij terug naar België. In 1947 werd hij tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld. Met het voorarrest erbij zat hij viereneenhalf jaar uit in Leuven, Antwerpen, het interneringscentrum van Hemiksem en in Namen.

Nadien „ben ik in een brouwerij gaan werken als vertegenwoordiger. Mijn onderwijsdiploma viel weg omdat ik geen bewijs van burgertrouw had”, vertelt J. Vincx. Een klassieke situatie dus, die zich bij honderden „zwarten” voordeed. Een aantal van hen hebben niettemin goed geboerd, en zijn zelfs belangrijke bedrijfsleiders met internationale faam geworden. „Gans de handel lag in onze handen! Dat zijn allemaal goede studenten geweest, die konden geen staatsbaan meer krijgen en die moesten ergens anders gaan. Maar die hadden wel geweldige ambities.”

Toch hadden vele repressieslachtoffers zware problemen om terug hun plaats in de maatschappij te vinden.

Jan Vincx: „Het Sint-Maartensfonds is opgericht als wij uit de gevangenis kwamen. Dan hebben wij de nood gezien van onze mensen. Die hadden geen kleding, die hadden niets. Die man zat vast, die vrouw zat daar met kinderen thuis. Dat is het ontstaan van het Sint-Maartensfonds geweest, de sociale dienst. Wij gingen kleding schooien, voeding schooien, voor de mannen die nog in de gevangenis zaten pakjes maken. Die sociale hulp is nu nog gedeeltelijk de basis van het Sint-Maartensfonds. We hebben elkaar gevonden, elkaar gesteund, elkaar aan een job geholpen.”

Het Belgische Rode Kruis heeft zich nooit veel van de vermiste en krijgsgevangenen Oostfronters en van de miserie van de repressieslachtoffers aagetrokken.

HEILIGE

Het was in 1951 dat enkele oud-oostfronters elkaar vonden en een sociale vereniging opstartten. Pas in 1953 verschenen de statuten van de v.z.w. in het Staatsblad: men moest eerst nog een aantal mensen in het bezit van burgerrechten vinden om een geldige vzw te kunnen oprichten.

Jan Vincx: „In het begin hebben wij ons genoemd het Vlaams Verbond van Oud-Oostfrontstrijders. Maar in 1953 werd dat door de Staat verboden. Door toedoen van een paar politici, die niet van onze strekking waren, werd gevraagd waarom we geen bond met de naam van een heilige oprichtten. En dat werd de nieuwe vzw: Sint-Maartensfonds Antwerpen, Sint-Jorisgilde Brussel, en in Gent werd de vereniging genoemd naar Sneysens.”

CVP-volksvertegenwoordiger en voormalig verzetsman Louis Kiebooms heeft het

Het Sint-Maartensfonds viert dit jaar zijn achtste lustrum. Zelfs in Vlaams-nationalistische kringen is deze organisatie niet zo bekend. Reden om ze onze lezers voor te stellen. WIJ ging praten met de bezieler van de vereniging Jan Vincx.

beginnende Sint-Maartensfonds goed geholpen.

J. Vincx: „Ook belangrijk was de zoekdienst, het opsporen van onze vermisten. Mensen die niet wisten waar hun vader of hun broer was trachten met ons in verbinding te komen. Die dienst bestaat nu nog en is heel actief. Veel kinderen vragen waar hun vader is gebleven. Die dienst kost heel veel geld.”

De gevolgen van de veldtocht in de Sovjetunie bleven lang voelbaar. De laatste vier Vlaamse krijgsgevangenen werden slechts in 1962 uit de Sovjetkampen in vrijheid gesteld. Het Sint-Maartensfonds heeft zich hier nog geweldig voor ingespannen.

De vereniging telt nu zowat 2500 leden, en het aantal gaat, merkwaardig genoeg, nog steeds in stijgende lijn. Zij geeft een blad uit, *Berkenkruis*, dat de opvolger is van de losse berichten van de zoekdienst en van *Periodiek Contact*. Het Sint-Maartensfonds stelt er prijs op partijpolitiek ongebonden te zijn en

Jan Vincx: „Wij zijn soldaten geweest en geen bandieten.”

te blijven. Toch wil de organisatie deel blijven uitmaken van de Vlaams-nationalistische stroming. Ze betreurt dat de dodenherdenking op het kerkhof in Lommel door op niets gesteunde incidenten en verdachtmakingen geen normale doorgang meer kan vinden.

Het Sint-Maartensfonds viert dit jaar, het veertigste van zijn werking, alleszins feest. „Waarom? Om iedereen nog eens bij elkaar te brengen.”

Het gaat door morgen zaterdag 25 mei om 15 uur in zaal Alpheusdal in Berchem. Voor de huur van de zaal wordt aan elke deelnemer 100 frank inkom gevraagd. De voorzitters van de provincies doen een woordje, er zijn korte voordrachten, zang van het bekende Scheldekoor van het Sint-Maartensfonds o.l.v. Jan Fossey. Belangrijk is ook de doden-hulde: een ogenblik van ingetogenheid voor de gesneuvelden en de overleden vrienden en familie.

Jan Vincx is zich bewust van de taak van het Sint-Maartensfonds. Veel hulp en weinig geoteoretiseer: dat is er nodig.

J. Vincx: „Wij zijn soldaten geweest, en geen bandieten. Wij zijn gaan vechten omdat we in een ideaal geloofden. Wij hoeven niet beschaamd te zijn voor wat we deden.”

Frank Seberechts

MOLENS, TECHNOLOGIE EN SCHOONHEID

Windmolen in De Moeren.

WELLICHT werd ons op school verkeerdelijk geleerd dat de Kruisvaarders het principe van de windmolen uit het Oosten hebben meegebracht. Er is geen enkele kroniekschrijver die over deze tochten bericht dat de heren in het Heilig Land windmolens zouden hebben gezien, bovendien waren de Perzische windmolens van een ander soort dan deze uit de Lage Landen. Wat kenners doet besluiten: „Wij houden het dus bij de meest waarschijnlijke feiten: de windmolen is een westerse uitvinding en Vlaanderen is één of het stamland ervan.”

LEONARDO DA VINCI

De vroegste vermelding, 1183, voor de Lage Landen behelst de windmolen van Wormhout in de (Fransvlaamse) Westhoek. Een andere vermelding dateert uit 1270 en

Nu zondag 26 mei organiseert het Rodenbachfonds van de provincie Antwerpen zijn jaarlijkse molendag. Dit keer werden molens in Arendonk en Retie als doelwit uitgekozen. Molens, en dan vooral draaiende, spreken tot de verbeelding, zij zijn een voorbeeld van vroege technologische uitvindingen, zij bepalen het landschap mee en vormen samen met mens, wind, water en dier als het ware één geheel van vernuft en werkkracht. Een wonder huwelijk van technologie en schoonheid. De provinciale molendag is voor ons weekblad een geschikte gelegenheid om na te gaan hoe het met het molen-erfgoed in Vlaanderen is gesteld.

draait rond de molen *Vieil Rentier d'Audenarde*. Het gaat daarbij telkens om houten staakmolens waarbij het hele molenlichaam op één staak draait.

Konstrukties waarbij slechts de kap naar de wind kon worden gekruid (gedraaid) komen voor de 15de eeuw niet voor. Deze zogenaamde bovenkruiers komen pas vanaf de 18de eeuw in zwang. Maar uit ontwerpen van *Leonardo da Vinci* kan men leren dat de man reeds met dergelijke verbeteringen bezig was. Dat was ook nodig want, in tegenstelling met het zuiden en het oosten van Europa waar winden haast steeds dezelfde richting volgen, waait de wind bij ons waar hij wil...

Uit vermeldingen anno 1627 kan men leren dat *bovenkruiers* in Engeland toen reeds gekend waren, met zekerheid kan men zeggen dat het principe uit het vasteland werd aangebracht.

Watermolens daarentegen werden voor het eerst door de oude Grieken gebruikt, ze hadden een beperkte kracht. En dus toog de mens aan het werk om verbeteringen aan te

brenge. De eerste vermeldingen bij ons dateren uit de 8ste en 9de eeuw en opnieuw staat Zuid-Vlaanderen bovenaan, onderzoek wees uit dat ook de Kempen (Taxandrie) reeds vroeg de watermolen kende.

Een van de verbeteringen was het opvangen van het water in een spaarvijver zodat zowel bij eb als bij vloed kon gemalen worden.

Een derde soort molen is de *tredmolen*, een vertikaal rad waarin een man of een paard liep, of de *rosmolen* waarbij paarden, ezels of mensen horizontaal-draaiende bewegingen opwekten. Ook honden werden ingespannen om b.v. de boterkarn aan te drijven.

TELOORGANG

Later zouden deze molens aangewend worden in de mijnbouw voor het verwijderen van grondwater, daarvoor werden vooral paarden ingezet. Maar ook in andere takken van de industrie bewees de rosmolen zijn

Provincie	1846		1880	
	Waterm.	Windm.	Waterm.	Windm.
Antwerpen	40	294	16	284
Brabant	395	172	391	193
Oost-Vlaanderen	127	708	106	556
West-Vlaanderen	33	1.007	27	759
Limburg	205	41	172	53
Henegouwen	379	444	337	271
Luik	500	34	467	19
Luksemburg	508	2	489	3
Namen	447	37	431	20
Totaal	2.634	2.739	2.436	2.158

diensten: voor het persen van olie, chikorie, in de steekbakkerij, de brouwerij, de mostaardindustrie, in spinnerijen, om papier te vervaardigen, enz...

Met de komst van de industriële revolutie gaat het langzaam bergaf met de molens, de bloeitijd loopt tot het midden van vorige eeuw. Uitvindingen als de stoommachine, de gasmotor, de diesel- en de elektromotor

leveren steviger drijfkracht. Maar dat is een ander verhaal.

Zienderogen raakten de molens verkomerd, niet alleen door de opeenvolgende oorlogen maar vooral door slecht onderhoud en ongebruik. Bij krachtige windstoten stortten zij in mekaar. Wie er de cijfers op nakijkt bemerkt een teloorgang die werkelijk schrijnend is. (zie aantallentabel)

EEN SLAG VAN DE MOLEN...

De molenaar en zijn molen waren in het dorpsleven zo'n centrale elementen dat hun stiel en hun werkruimte aanleiding gaven tot uitdrukkingen en zegswijzen. Heemkundigen vermeien zich in deze materie dat het een plezier is, maar wie even op zijn/haar woordgebruik let merkt hoe vaak molen en molenaar nog in de mond liggen. Enkele voorbeelden.

- Gods molens malen langzaam.
- Zonder water draait de molen niet.
- Wie niet wil worden moet uit de molen blijven.
- Een slag van de molen hebben.
- Molekens maken.
- Alle molenaars zijn geen dieven.
- Zolang de ezel zakken draagt, heeft de molenaar hem lief.
- Met de wind meedraaien.

De meeste van deze uitdrukkingen komen in alle Europese talen voor.

Talrijk zijn ook de familienamen: De Mulder, Molenaars, Van der Meulen, enz..., de plaatsnamen: Molenveld, aan 't Meuleken, Molenbeek, Molenbeersel, enz... die aan de glorie van de molen herinneren.

WIEKENTAAL

Maar mulders hanteerden ook een eigen taal. Omdat molens van ver te zien

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

waren kon door een bepaalde stand van de wieken aan de goegemeente boodschappen worden meegedeeld. Hierbij de meest voorkomende sinjalen.

1. Ruststand, na de dagtaak
2. Kreupelstand: de molen is onklaar, er worden herstellingen uitgevoerd of de molenstenen worden aangescherpt.
3. Gezeild: de molenaar wacht op wind.
4. Bedelstand: de onderste wiek alleen is gezeild. Breng zakken aan of alles is gemalen.

5. Vreugdestand bij een geboorte, huwelijk of andere blijde gebeurtenis.

6. Rouwstand. Wanneer de mulder overleden was werden de wieken in de richting van de lijkkamer gericht.

7. St.-Andrieskruisstand duidde een zondag of feestdag aan.

Maar omdat molens ook in oorlogstijd konden gebruikt en misbruikt worden om boodschappen door te seinen werden er, ook tijdens de jongste wereldoorlog, nogal wat molens met de grond gelijk gemaakt...

Nemen wij de provincie Antwerpen als voorbeeld. Bij de eeuwwisseling telde die provincie 284 windmolens, in 1925 nog 244, vandaag zijn er dat nog... 32 windmolens, 12 watermolens en 34 molenrompen...

OVERHEIDS-TUSSENKOMST

Om deze teloorgang een beetje te stelpen zijn altijd mensen in het getouw geweest. Reeds in 1906 werd het Landelijke Verbond der middelgrote en kleine Maalderijen opgericht, het was *Victor De Kinderen* die deze beroepsvereniging voor molenaars had gesticht. In datzelfde jaar verscheen het eerste nummer van *De Belgische Molenaar*, een vaktijdschrift. Tijdens WO II werden bij beslissing van de sekretarissen-generaal reeds tal van molens geklasseerd, maar het zou tot 1953 duren eer in Antwerpen een provinciale commissie voor monumenten en landschappen een *Molenplan* uitwerkte. In 1957 werd het bij de nationale commissie te Brussel ingediend, maar ondertussen was de provincie Antwerpen reeds 3 stenen molens armer...

Ook in andere Vlaamse provincies stond de aktie niet stil, verenigingen om ons molenpatrimonium te redden zagen zowat overal het licht. En het was onder deze druk dat de overheid tot de aankoop, de klassering en de betoelaging van herstellingswerken van onze molens besloot.

Zo komt de Vlaamse Gemeenschap thans voor 60% tussenbeiden, de rest van de kosten worden gelijk onder de provincie en de eigenaar (kan ook een gemeente zijn) verdeeld. Maar ook tal van privé-initiatieven waren er nodig om molens van een gewisse dood te redden.

INFO

Daarmee is over onze molens nog niet alles gezegd, want ondertussen werden zelfs windmolenparken opgericht met de bedoeling alternatieve elektriciteit op te wekken....

Wie meer wil weten over het ontstaan, het leven, het verdwijnen, de restauratie en de toekomst van de Vlaamse molens, of wie een molenaarskursus wil volgen kan terecht op o.m. volgende adressen:

- **Levende Molens**, E. De Kinderen, Hoolsmolenstraat 6 te 2490 Balen O14/ 30.03.99

- **Molenzorg**, L.Goeminne, Oeselgemstraat 76 te 9780 Zulte O91/88.86.48

- **Ons Molenheem**, W.Smet, Breeërsteenweg 124 te 3640 Kinrooi

WELKOM IN DRIE ANTWERPSE MOLENS

Nu zondag 26 mei houdt het Rodenbachfonds van de provincie Antwerpen zijn tweede molendag. Dit jaar worden drie bijzondere molens bezocht.

Om 14 u. worden de liefhebbers aan de kerk van Arendonk verwacht. Van daar wordt naar de unieke Toremansmolen gereden, dit is een houten koffiepotsmolen uit 1770.

TOREMANSMOLEN

Arendonk heeft ooit zes houten en een stenen windmolen gehad. Twee daarvan werden binnen de eigen gemeente ver-

plaats. Een, de Friedesmolen, werd in 1934 naar Retie verhuisd, daar prijkt hij nu onder de naam *De Heerser*. De *Toreman* is een mooie achtkanter, een bovenkruier die enig is in de provincie Antwerpen en wellicht uniek in de hele wereld. Sedert 1800 is deze molen uitgerust met een olieslagerij. Hij is sinds 1979 eigendom van de gemeente.

DE HEERSER

Vandaar gaat de tocht naar Retie waar de houten standaardmolen *De Heerser* bezocht wordt, deze staat op het gehucht Horzeleind, even buiten de dorpskom. Hij werd in 1794 te Arendonk gebouwd. De molen draait en maalt regelmatig en de molenaar bezit een bezienswaardige kollektie miniatuurmolentjes. Tussen haakjes in de periode 1950-1966 verdwenen in Retie niet minder dan 4 windmolens.

DE WATERMOLEN

Vervolgens kan in het nabijgelegen Prinsenspark gewandeld worden om uit te komen bij de *watergraanmolen* uit 1658 op de Witte Nete. Het echtpaar Stessens maalt er nog elke zondagnamiddag want sinds de spoe-

restauratie van 1983 is deze fraaie watermolen weer draai- en maalvaardig. Bij mooi weer is het prettig vertoeven in de tuin van 't Meulenzicht, bij slecht weer biedt de molenuimte plaats voor de bezoekers.

Meer info voor deze Molendag bij: FVK-Rodenbachfonds, Els Wagemans, 03/238.82.95. of 014/51.59.40

DAAR BIJ DIE MOLEN...

In de Brabantse gemeente Grimbergen, op een twaalf kilometer van Brussel, bevinden zich nog twee goed onderhouden watermolens. Beide molens, de Liermolen en de Tommenmolen bieden, samen met een ander historisch bouwwerk het Guldendal onderdak aan de kollektie van het Museum voor de Oudere Technieken. De verzameling van het museum is onderverdeeld in een achttal tentoonstellingen, waarvan er twee in de gebouwen van de watermolens zijn ondergebracht. De onderwerpen van de tentoonstellingen zijn zeer verscheiden: er is een zaal „wassen en strijken”, een heuse mini-ekspositie over het WC, en een unieke verzameling handwerktuigen. In de afdeling „De houtbewerking” zie je een levendige voorstelling van het produktieproces van een klomp, een ton, een wiel en een balk. Bovendien biedt een gespecialiseerde bibliotheek de meest uiteenlopende informatie betreffende de geschiedenis van de technieken.

De Tommenmolen (16de eeuw) en de Liermolen (17de en 18de eeuw) zijn beide door de gemeente Grimbergen aangekocht. Ze liggen aan de vuile, maar gezien het mooie landelijke gebied waar ze doorheen stroomt, toch nog pittoreske Maalbeek. De Liermolen werd een tiental jaren geleden volledig opgeknapt. In de molenshuur maakt u kennis met de evolutie van het vervoer te land. Enkele draagwerktuigen en verschillende modellen van sleden en karren zijn er de blikvangers. De molen die nog perfect werkt illustreert op levende wijze het malen van graan.

Een idyllisch tafereeltje. In de omgeving van de Grimbergse Liermolen schijnt de tijd stil te staan. Op het moment dat dit kiekje werd geschoten stond het waterrad ook stil, doch de Liermolen verkeert in optimale staat, wanneer hij in werking treedt maalt hij nog altijd het grofste graan tot fijn poeder.

(foto Ronald Szommer)

Amper een week geleden werden de herstellingswerken aan de Tommenmolen beëindigd. Het enorme rad werd helemaal gedemonteerd en opgeknapt. Ook het metselwerk kreeg een grote beurt, dit was hoognodig daar het molenhuis sneller wegzakte dan de toren van Pisa in z'n beste dagen. Op de eerste foto ziet u de potige aannemer die de laatste instructies geeft alvorens de Maalbeek terug in haar oorspronkelijke bedding zal worden geleid. Nog geen uur later gutst het grauwgrijze water weer langs het metalen rad (foto twee).

(foto Ronald Szommer)

Vanaf de Liermolen kan u een mooi wandelingetje van enkel honderden meters maken, langs de Maalbeek tot aan de Tommenmolen. In deze molen zijn de afdelingen „aandrijving” en „mechani-

satie” van het Museum voor de Oudere Technieken ondergebracht. In de lernschuur wordt het dorsen van graan uit de doeken gedaan. Tal van oude werktuigen zoals een rosmolen, vlegels, dorsmachines en wanmolens zijn er te bekijken.

Wat we zeker niet mogen vergeten te vermelden is dat zich aan beide watermolens een herberg bevindt. U kan er net zoveel Grimbergs abdijbier drinken tot u het verschil niet meer kent tussen een koffiemolen en een watermolen. De waard van het drankhuis aan de Tommenmolen is bovendien een bijzondere tapper, Peter Jacquemyn is een jonge dynamische beeldhouwer die vlakbij de molen z'n openluchtatelier heeft.

(ts)

Wie meer inlichtingen wenst omtrent de Tommenmolen, de Liermolen, het Guldendal of het Museum voor de Oudere Technieken in het algemeen kan terecht op volgend adres: Museum voor de Oudere Technieken, Guldendal 20, 1850 Grimbergen, tel 02/269.67.71.

DAVID TENIERS DE JONGE

REEDS tijdens zijn leven was *David Teniers* wereldvermaard als geuzeschilder. Hij werd dan ook vaak geïmiteerd en gekopieerd maar eigenlijk nooit geëvenaard.

Teniers kan beschouwd worden als een veelzijdig, romantisch kunstenaar, die bekoord werd door de aangename kanten van het leven. Bij voorkeur werd hij de uitbeelder van kermissen, spelen en allerhande vermakelijkheden. Op een unieke manier legde hij bovendien het Vlaamse platteland en zijn weelderige natuur in schilderijen vast. Toch toonde hij zich ook een volwaardig artiest in het uitbeelden van diverse allegorieën, historische, mitologische en hoofse taferelen.

BROUWER ACHTERNA

David II Teniers werd op 15 december 1610 in de Antwerpse St.-Jakobskerk gedoopt. Hij was de oudste zoon van de gelijknamige schilder en stamde uit een beroemde Antwerpse kunstenaarsfamilie, van wie alleen al in de zeventiende eeuw acht leden ingeschreven waren als schilder in het St.-Lukasgilde. Alhoewel jarenlang leerling bij zijn vader, wist hij toch aan diens invloed te ontsnappen.

Bij voorkeur richtte hij zijn artistieke belangstelling naar de composities van de Breugelfamilie, werken van Joos de Momper en Frans Francken de Jongere of de Rotterdamse artiestenbent rond de gebroeders Saft-leven. Het meest geïmpressionneerd werd Teniers de Jongere echter door de tipische volksscènes uit de schilderijtjes van Adriaen Brouwer, die trouwens sinds 1631-32 vanuit Nederland naar de Scheldestad was teruggekeerd.

Vanaf 1632-33 staat David Teniers de Jongere ingeschreven als *vrijmeester* in de Antwerpse St.-Lukasgilde. Vanaf 1633 ondertekent hij zijn werken, dateren doet hij ze slechts af en toe.

Zijn genrekunst kenmerkt zich door de schildering van kamers met rokende, drinkende, zich bij het spel vermakende kerels, ongelijke paren aan de maaltijd, maar ook allegorieën van de vijf *zinnen*, stillevens met allerhande huisgerei, ook afbeeldingen van apen en religieuze voorstellingen.

Niet zelden zit in die werken een moraliserende toon en een diepe belangstelling voor de stoffelijke, materialistische realiteit van de afgebeelde voorwerpen. Het menselijke ge-laat en zijn weerspiegelingsfacetten van het innerlijke leven blijven hem fascineren.

„De witte muts” (detail).

In 1651 verhuist Teniers naar Brussel. In een tijdspanne van amper twintig jaar zal hij het hele spektrum doorlopen van de genre- en landschapsschilderkunst. Vanaf 1640 in-

re aandacht gaande. Vandaar zijn zwoegende, spelende en dansende boeren. In 1637 is zijn eerste „*boerenbruiloft*” te situeren. Na 1640 volgt dan de uitgebreide reeks van de grote en druk bevolkte kermistaferelen.

Het eeuwfeest van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen valt samen met de driehonderdste verjaardag van het overlijden van David Teniers De Jonge (Antwerpen 1610 - Brussel 1690). Het is dus een passende gelegenheid om de eerste grote overzichtstentoonstelling aan zijn werk te wijden. Diverse buitenlandse musea (zoals uit Leningrad, Londen, Berlijn, Dresden, Amsterdam, Parijs, Madrid, Wenen en New York), als ook belangrijke privé-verzamelaars stonden werken af voor deze manifestatie. Bovendien zal deze expositie enkel te Antwerpen te zien zijn.

derdaad neemt het landschap als voorstelling van de natuur de bovenhand op zijn volkse kamerscènes.

Vooraf de verscheidenheid aan gebeurtenissen op het platteland houdt zijn bijzonde-

BREUGELERFENIS

In juni 1637 huwt David Teniers op 26-jarige leeftijd met Anna, de dochter van Jan Breugel de Oudere. Anna's voogd, Peter Paul Rubens, is getuige op de huwelijksplechtigheid. Dit alles betekent dat Teniers artistiek gekonfronteerd wordt met het werk van zijn reeds in 1625 overleden schoonvader. Hij komt trouwens in het bezit van schilderijen en tekeningen van de Breugelfamilie.

Zijn natuurvisie uit die jaren kan impressionistisch genoemd worden. Hij laat zich inderdaad inspireren door de sfeer van het landschap, afwisselend naargelang het jaargetijde en het moment van de dag. Die stemming wordt dan vluchtig en los uitgeborsteld. Hij aksentueert zijn landschapsindrukken door de transparantie van zijn kleuren en de vrije ruimtelijke inzet van zijn personages, telkens uitgewerkt tot een harmonisch geheel.

Zijn opvatting van het platteland, de natuur in het algemeen, en zijn bewoners getuigt van een positieve optimistische, zelfs arkaïsch-idealiserende ingesteldheid.

Rond 1645, trouwens het hoogtepunt in zijn artistieke loopbaan, wordt David Teniers de Jonge benoemd tot dekaan van het St.-Lukasgilde.

In die jaren krijgt hij verscheidene opdrachten en bestellingen van zijn beschermheer, Antonius Triest, bisschop van Gent. Aan diens invloed zal het ook wel grotendeels te danken zijn dat Teniers in 1647 in dienst treedt van de nieuwe Spaanse stadhouder van de Zuidelijke Nederlanden, aartshertog Leopold Wilhelm (1641-1661).

HOFSCHILDER

Hij resideert dus nu in Brussel. Hij wordt aan het Brusselse hof van de stadhouder belast met de verzorging en uitbreiding van de kunstcollectie van de aartshertog, waarin reeds heel wat belangrijke Italiaanse en Nederlandse kunstwerken figureerden. Door Teniers' aankopen (o.a. uit de nalatenschap van Karel I van Engeland) wordt deze verzameling één der belangrijkste uit de hele baroktijd.

Rond 1650 bereidt Teniers de uitgave voor van het *Theatrum Pictorium*, een boekwerk met 244 gravures naar Italiaanse schilderijen uit het bezit van aartshertog Leopold Wilhelm. Eigenlijk vormt dit boek de eerste geïllustreerde catalogus van een collectie schilderijen.

In 1656 sterft de 36-jarige echtgenote van Teniers. Ook de aartshertog heeft rond deze tijd zijn ontslag gegeven en Brussel verlaten. Het *Theatrum Pictorium* zal dan ook pas in 1660 verschijnen, volledig door Teniers zelf bekostigd.

Leopold Wilhelm wordt opgevolgd door Juan d'Austria, die Teniers in zijn functies zal bevestigen.

In hetzelfde jaar 1656 hertrouwt hij met Isabella de Fren. In het jaar 1663 koopt Teniers van graaf Broeckhoven de Bergcyck, de tweede echtgenoot van Rubens' weduwe, Helene Fourment, het buitenverblijf „Drij Torens” in Perk niet ver van het Rubensdomein in Elewijt.

VOLGELINGEN

Talrijk waren de kunstenaars in binnen- en buitenland, die hun landschappelijke en dorpse taferelen componeerden, aan de hand van gravures naar de oorspronkelijke werken van de gereputeerde David Teniers de Jonge.

Vanaf 1655 zette Teniers zich krachtadig in voor de totstandkoming van de Akademie voor Schone Kunsten te Antwerpen, naar het voorbeeld van Rome en Parijs. Deze inspanningen werden in 1660 met succes bekroond. Drie jaar later zal de Spaanse vorst Filips IV er zijn officiële toestemming aan hechten.

Het sterftejaar 1690 van Teniers de Jonge, betekende zeker niet het einde van de internationale bewondering voor zijn kunst. In de

18e eeuw bijvoorbeeld kan zeer duidelijk zijn ingrijpende invloed aangetoond worden op de kunst van Watteau, Gainsborough en Constable.

Alle belangrijke kunsthistorici en -biografen weten ook in latere jaren de kwalitatieve eigenschappen van het oeuvre van Teniers de Jonge naar volle waarde te schatten. Men roemt unaniem de originaliteit van zijn composities, de harmonische inkleuring, de waarachtige uittekening van zijn onderwerpen en zijn algemene technische, geperfectioneerde stielkennis. (cf. Roger de Piles, J.B. Descamps, Denis Diderot, Joshua Reynolds).

HEIMWEE

Deze groots opgezette retrospectieve, gewijd aan één van de groten uit onze oude schildersschool is meer dan op haar plaats. De figuur is het meer dan waard. Het is meteen een waardevol heraanknopen bij ons cultureel rijk verleden. Het doet goed om weg

van het wellicht te veelvuldige imitatiewerk (van niet steeds evenwaardige kwaliteit!) te kunnen terugkeren naar de originele werkstukken van David Teniers de Jonge. De diverse genrestukjes werpen een lieflijke blik op een gevarieerd volksleven van het zeventiende-eeuwse Vlaanderen. De rijk gestoffeerde landschappen vervullen ons ontegensprekelijk met heimwee naar het toen nog zo groene en bosrijke land, waar gevarieerd en stevig geleefd werd!

Bovendien is het een hele heksentoer geweest om al deze bruiklenen uit internationaal museum- en particulier bezit voor deze grote tentoonstelling bij elkaar te krijgen. Dit krijgt men niet zo maar iedere dag te zien.

Dirk Stappaerts

David Teniers de Jonge in het KMSKA, tot september '91.

Dag. van 10 tot 17u., wo. tot 22u. ma. gesloten - 200 fr. (15 personen, studenten, CJP: 120 fr.). Scholen: 80 fr. (NMBS-redukties).

Katalogus: + 300 blz in kleur: 980 fr. Tikkets en katalogus in alle KB-kantoren.

„Dorpskermis” (detail).

DE WITTE WERELD VAN LUC TACK

De galerij Ernest Verkest te Tiel, beheerd door het bijzonder geoefende oog van de galerijhouder, legt sedert jaar en dag het aksent op de kwaliteit van het beeld. Met deze optie als enige norm worden discussies, over welke tendens ook, als vanzelf overbodig. Wat telt is de authenticiteit van de beeldende kracht. Deze kracht bepaalt of een kunstwerk als levend gebeuren blijft aanspreken, kortom „aktueel” blijft voor wie het ontmoet.

Nu ook de konservators en promotors van „hedendaagse” kunst bekennen dat er geen strekkingen (dominerende modes) meer zijn, maar alleen nog de chaos van velerlei alleenstaande kunstenaars, is het ook zinnig te stellen dat buiten de kunstenaars die zij propageren... er ook nog artiesten zijn die sedert jaar en dag hun weg zijn gegaan, los van elk mode- en ander circuit. Eén van deze is de eigenzinnig-eerlijke schilder *Luc Tack*.

Vandaag stelt deze Tieltenaar zijn jongste werken tentoon in de galerij van zijn stad. De tentoonstelling is voor ons een zeldzame kans - want Tack stelt weinig tentoon - om kennis te maken met dit bijzondere werk. Dit nobele werk toont een volstrekt eigen wereld in een volstrekt eigen beeldende taal.

GRILLIG LIRISME

Luc Tack is als mens karig met gebaren en woorden. In zijn wit atelier werkt hij in een witte kiel als een apoteker van dienst. Maar onder deze reserve gaat zijn overgevoelheid schuil. Deze bloeit ongeremd open in een verfijnde grillig-poëtische wereld die hij schept vanuit het intuïtieve lirisme van zijn geëigend schildersinstinct.

Als ik de persoon en het werk in één beeld samenvoeg, dan denk ik aan de geometrie van een koele ruit waarop een warme waterdamp transparante grisailles heeft neergezet. Deze grisailles zijn nu eens scherp als kristallen, dan weer fantasierijk als ijsbloemen of wazig als mist. Of het nu gaat over de skeletachtige bloemvormen in zijn stilleven, het grillig skelet van een stadsgezicht, de vlokkende landschapssuggesties, de pluimige stengels van riet en bomen, of de onstoffelijkheid van zijn recent tekenwerk... telkens herkennen wij de unieke „schriftuur” van Luc Tack. Deze schriftuur bestaat uit een vibrerend gebeuren van bijzonder gevoelige

strukturerende lijnen, en lijntjes breekbaar als glas of scherp als kristal. De breekbare architecturale gegevens balanceren in wonderlijk evenwicht met wazige of wolkige delen. In dit spel van scherpe cultuur en mistige vaagheid ligt het geheim van Luc Tack zijn poëtisch vermogen.

Want hij is, om het met een beeldspraak te zeggen, geen operakomponist, geen ingenieur-architect, geen romanschrijver, maar bij uitstek een man van kamermuziek, een dichter. Dit wil zeggen dat hij met een minimum aan suggerende tekens een maximum aan „ruimte voor verbeelding” kan scheppen. Verhullen en onthullen, zwijgen en zeggen zijn perfect in balans. In zijn werk is de geboorte nog altijd bezig, het embryo in beweging: uit de chaos van vaagheid en mist ontstaat eensklaps de orde van een hemelsdiep landschap op een herkenbaar stilleven, en dit soms bij middel van slechts één uitgetekend detail of structuur.

Met dit eerste geheim treedt Luc Tack in broederlijk-beeldend gesprek met zowat elke poëtiserende schilder; het kan een akwrel van Turner of Klee zijn, een structuur van de

surreële Max Ernst of een olieverfschets van de bij uitstek suggererende Rubens. Zowel Rubens, Turner als Klee zijn de meesters van het subtiele grisaille dat even verglijdt naar oker en blauw, naar warm en koud.

In de beste olieverfschetsen van Rubens wordt alles in grijs aangezet. Zo zien wij in *De Leeuwenjacht* (Hermitage Leningrad) een dynamische wirr van brede louter abstracte penseelstreken die schijnbaar toevallig en slordig hier en daar neergezet zijn. Een aanzet tot tekening, met enkele toetsen, volstaat om eensklaps een vulkanische wereld te wekken met paarden, krijgers en leeuwen. Maar er is meer: met het perfecte instinkt voor de juiste dosering zet „de grote keukenmeester” (zoals *Delacroix* Rubens noemt) midden het grisaillerend gebeuren één vuurrood vlekje. En dit kruidende vakje van rood volstaat om het blauwgrijs grisaille te transfigureren in een kleurrijk en klankrijk geheel.

DOSERING

Wie de akwarellen van Luc Tack ontleedt, ontdekt ragfijne grijzen doorvoed met blauwig opaal, lila en roze, zilver en goud. Dit grisaille wordt onverwacht opgehoogd door een vlam of een verrassende lijn van rood, aangebracht met het doseringsinstinkt van de meester.

Ook in zijn tekeningen, met krijt en penseel in grijs uitgevoerd, spelen „kruidende” aders van geel, oranje en rood eensklaps door het grillige raam van lijnen en toetsen. Met hetzelfde doseringsinstinkt kruidt hij ook zijn olieverfwerken. In deze werken doet Luc Tack wat elke rasechte schilder bijzonder efficiënt doet: uit de grondtoon of onderliggende lagen wordt maximaal kleur uitgespaard, en deze wordt toegevoegd de kleurinvullingen die de besluitende bovenlaag vormen.

Zo beheert hij de ekonomie van de middelen zo zinnig en zuinig als kan. In zijn akwarellen scheidt hij de suggererende ruimten uit de opengelaten gedeelten van het witte papier. Precies deze ruimten zijn de dragers van het licht.

LICHT

En hier komen wij bij het *derde* geheim van Luc Tack. Het licht poëtiseert de dingen tot eenheid en geeft aan de kleur een kosmisch vibreren.

In zijn tekeningen ritselt het licht tussen het netwerk van lijnen en rust het in de onbeschreven gedeelten. De figuren naar het leven getekend, zijn overgevoelig en bijzonder nobel en lijnvoering. Alhoewel als portretten herkenbaar funktioneert deze lijnvoering evenzeer als abstrakt evenwicht. Dit abstrakt evenwicht bereikt een hoogtepunt in zijn stillevenen en landschappen, met penseel op laverende wijze getekend. Een verwijzing naar de abstraherende oosterse penseelste-

kenkunst en haar kaligrafie in de ragfijnste grijzen, ligt zo voor de hand. Maar evenzeer komen landschappen in gewassen teken-techniek uit de klassieke westerse kunst voor ogen. Toch ervaren wij de landschappen van Luc Tack als bijzonder modern.

EVOLUTIE

Met zijn recente tekenkunst komen wij bij de evolutie van Luc Tack, want met deze discipline verruimt hij vandaag zijn beeldend domein. Toch passen de tekeningen bijzonder perfect in het geheel van zijn werk. Alsof zij altijd aanwezig geweest zijn, lijken zij een deel van het grote geheel. Even „altijd” blijkt de sterke evolutie in zijn schilderkunst. Luc Tack blijkt altijd dezelfde en altijd de andere, in alles herkenbaar als Tack.

In zijn jongste olieverfwerk gaat de evolutie het verst: het penseel waagt zich nog breder en ruwer, de kleur tot aan de grens van de uiterste heftigheid en toch blijft alles verfijning en voornaamheid uitstralen. In deze distinktie zijn de ijsbloemen uit vroegere werken vandaag rode papavers geworden of rozen gloeiend als gebrandschilderd glas, en evolueerden de grillige grijze kristallen van toen, vandaag naar vreemdsoortige sterren, met citroengeel, oranje, azuurblauw en turkoois inlegwerk alsof het verre juwelen zijn uit het Oude Egypte, of nabije structuren van moderne abstracte glasraamontwerpers.

Het is duidelijk te zien: in de onderkoelde natuur van Luc Tack is onderhuids een vulkaan in beweging. In de vibrerende nerven der vormen breekt de eruptie van vuur door het schilderijoppervlak en vitaliseert zijn breekbare wereld.

Deze wereld is opvallend beperkt, zoals de wereld van bijna elke schilder vandaag opvallend beperkt is geworden. Tijdperk-sintetiserende universele genieën als Breugel of Rubens zijn in deze chaotische tijd uiteengevallen in ontelbare splinters. Het komt er op aan een splinter te „zijn”.

Is Rubens een alzijdig kristal, dan zie ik Luc Tack als een vonkje van veredeld kristal. Is Breugel als een grootstad, dan is de schilder vandaag een straat, een steeg of een huis. Zo zal het „zijn” of het zal „niet zijn”, want middelmaat in kunst is te weinig, is niets.

Wie het witte huis van Luc Tack binnengaat, treedt in het huis van de tijdloze stilte. In deze stilte bloeien de bloemen van zijn poëzie. In haar kelken blinken dauwdruppels in het licht van het eerste uur. Wie in hun edelglans kijkt, zuivert de ogen en opent het hart voor het eerste wonder dat zich iedere dag rondom ons in kleine dingen hernieuwt en voltrekt.

Harold Van de Perre

- Luc Tack, akwarel en olieverf. Galerij E. Verkest, Ieperstraat 45 te 8500 Tielt (051/40.16.33). Tot en met 2 juni '91. Van 10 tot 12 u. en van 14 tot 18u30.

Deze week in Knack Magazine

Brand in Brussel

De explosie van migranten-geweld in Brussel kwam voor velen als een verrassing. Dat was zeker niet het geval voor wie met de situatie in de hoofdstad vertrouwd is. Een gang door het Brussel, dat blijkbaar weinig bekend is. Deze week in Knack.

De balans van Gheyselincx
Thyl Gheyselincx werd ruim vijf jaar geleden met veel fanfare binnen gehaald als de crisismanager van de Kempense Steenkoolmijnen. Hij kondigde vorige week zijn vertrek aan. Wat heeft hij gedaan? De balans van Gheyselincx, deze week in Knack

Eyskens onder vuur
Rwanda, Walid Khaled, de Golf-oorlog. Het Belgische buitenlandse beleid is het voorwerp van spanningen en controverses. Een gesprek met minister Mark Eyskens. Deze week in Knack.

De revolte van de rechters
Dat rechters hun ongenoegen demonstreren, is beslist ongewoon. Het is dan ook bedroevend gesteld met de rechtsbedeling in ons land. Maar waarom zijn de rechters nu plotseling zo kwaad? Deze week in Knack.

En meer...
• New Age: Wat is het? Waar zit het in Vlaanderen? • David Teniers: glansrijk overzicht van een Antwerps genreschilder • André Breton: Een tentoonstelling in Parijs maakt een balans op van het surrealisme.

ERIK VAN RUYSBEEK OF DE VERWONDERING

Omdat ze het al jaren vergeten waren bij de toekenning van de Staatsprijzen, zo goed voor poëzie, als voor proza - een gemiste kans was het verschijnen in 1977 van zijn eerste en totnogtoe belangrijkste roman: *De dood en de dageraad*, die werd bekroond met de prijs van de stad Brussel - heeft nu een interprovinciale jury aan Erik van Ruysbeek een prijs toegekend voor zijn gezamenlijk oeuvre. Een troostprijs?

Die prijs werd officieel uitgereikt in de Spiegelzaal van het provinciehuis te Brussel, gelegen aan de Lombardstraat 69. Huisnummer dat op de uitnodiging verkeerdelijk tot 96 werd gepromoveerd, waarschijnlijk onder Franse invloed, want er werd ook voorgelezen uit *het* roman van de prijswinnaar: *De Gordiaanse knoop*. Fouten die later werden rechtgezet met het toezenden van een erratum.

VERKEERDE KLEMTONEN

Jan Antoons, gedeputeerde van de provincieraad van Brabant, slaagde er in te vertellen hoe belangrijk het was dat de gouverneur zelf was gekomen om de laureaat toe te spreken en vergat bijna het over de laureaat zelf te hebben.

Met een omgegooid programma, de gouverneur wilde eerst spreken, want er zouden wel eens nieuwe rellen kunnen uitbreken in het Brusselse en daar moest hij met zijn neus op zitten. (Spijtig dat hij voordien niet met zijn neus op de oorzaken van die rellen had gezeten.)

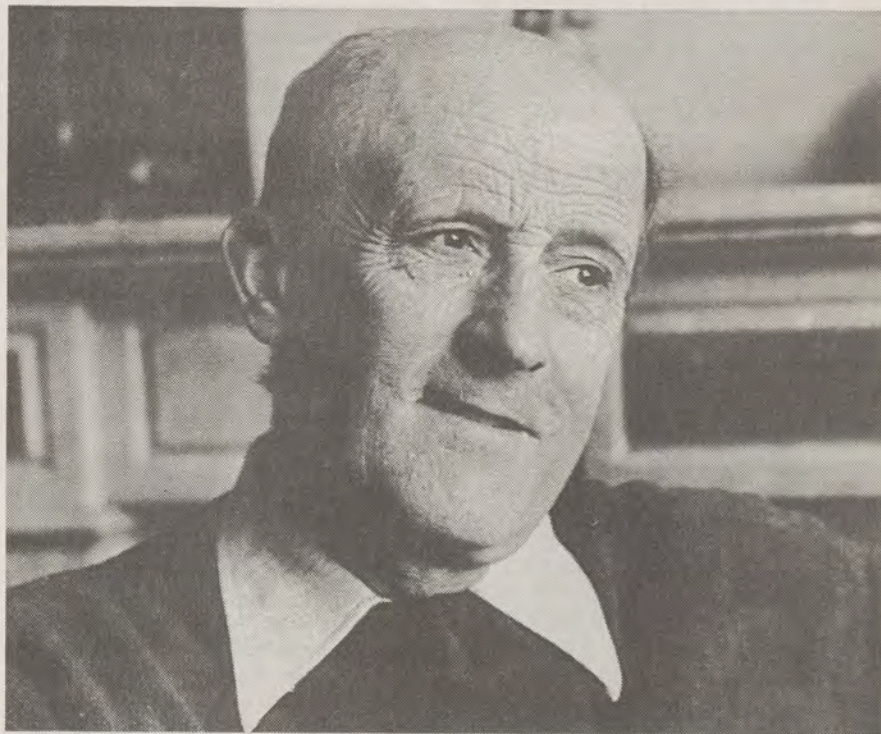
In een Nederlands dat haast onverstaanbaar was, omdat gouverneur Degroeve er steeds in slaagde de klemtonen verkeerd te leggen, wist hij weinig of niks te vertellen wat de aanwezigen al niet wisten.

Aanwezigen waaronder de literatoren

AA Teksteldrukkerij

Levering van vlaggen,
bannieren, masten
en toebehoren.

Spijker 86
2190 ESSEN
Tel. 03/667.29.73 Fax. 667.55.31

Van Ruysbeek: „wat mij bezielde was veel groter dan mijn persoon”.

Frank de Crits, Julien Vandiest, Egbert Aerts, Clara Haesaert (weduwe Jef de Belder), Stefaan van den Bossche, Annie Renniers, Roger M.J. De Neef, Hugo Bousset en Rudolf van de Perre (en een groet van Julia Tulkens) opvielen.

TE LANGE SPEECH

Na een uitstekende prestatie van het Kamerorkest van Brabant, o.l.v. dirigent N. van Zeebroeck, die vergastte op barokmuziek uit Duitsland, Italië, Engeland en Frankrijk, kwam Eugène Van Itterbeek, algemeen sekretaris van de Europese Vereniging ter bevordering van de poëzie, zijn laudatio brengen.

Hij slaagde er bijna in, in een esthetische en zeer erudiete, vol citaten gepropte, nogal pronkzuchtige veel te lange speech, het werk van Erik van Ruysbeek als ongenietbaar voor te stellen. Alhoewel er her en der wel zinnige dingen werden gezegd, uiteraard...

Toen las Johan Van Cauwenberghe, een stem van Radio 3, het eerste hoofdstuk van *De Gordiaanse knoop*; geen slechte keuze, maar iets te lang als je het ons vraagt.

VERWONDERING

Gelukkig was daar Van Ruysbeek zelf om al het voorgaande te doen vergeten. In een haastig, op enkele velletjes papier gekrabbelde notitie, had hij de essentie van zijn schrijversschap samengevat. Zijn onuitputtelijke verwondering, als klein kind al, over het feit dat hij bestond, dat andere wezens bestonden, dat de wereld bestond, dat er überhaupt iets bestond. Dat mysterie werd de kern van zijn bewuste leven. Hij leeft in een altijd dierend wonder, waarin hij, zelf wonder zijnde, niet verschilde van het wonder van de wereld, dat alles samen één enkel wonder vormde. Dit wonder te zijn, te peilen, te ervaren is de grondslag van zijn leven en werk, erover schrijven is moeilijker dan het te beleven.

Van Ruysbeek beschouwt zichzelf als een medium, getuige van één werkelijkheid. „Wat mij bezielde was veel groter dan mijn persoon”.

Een groot mens voorwaar, die Erik. Ik ben blij dat ik hem mijn vriend mag noemen.

(W.S.)

KENNISMAKING MET FILOSOOF HABERMAS

Toen enkele Duitse filosofen - hoofdzakelijk van joodse afkomst (Horkheimer, Adorno, Marcuse e.a.) het marxisme als een keurslijf voor het denken gingen beschouwen, ontwierpen zij hun revisionistische theorieën die onder de gezamenlijke benaming van „kritische theorie” van de Frankfurter Schule bekend zouden worden.

FRANKFURTERS

In februari 1923 stichtten Max Horkheimer en Friedrich Pollack aan de universiteit van Frankfurt a.M. het *Institut für Sozialforschung*. Vanaf 1931 publiceerden zij de *Archive* van dit instituut, later *Zeitschrift für Sozialforschung* genoemd. Het tijdschrift werd gefinancierd door een Duits-Argentijns koopman, Hermann Weil. Na 1933 weken de „Frankfurters” uit naar Zwitserland en vervolgens naar de VS. Na de oorlog kwamen de meesten naar Duitsland terug om er aan de „wederopvoeding” mee te werken. Hun filosofische bijdrage liep parallel met de politieke omscholing en de oriëntatie in links-liberale zin. Het is in die periode dat Habermas voor het eerst in contact kwam met hun ideeën.

Jürgen Habermas werd op 18 juni 1929 geboren te Gummersbach in het Sauerland. Zijn vader was er juridisch adviseur bij de Kamer van Koophandel en industrie. Na de oorlog studeerde Habermas in Göttingen en vanaf 1951 in Bonn. In 1954 promoveerde hij met een studie over Schelling. Via de kommunistische filosoof Georg Lukacs herontdekte hij Marx: een eerste kennismaking was al gebeurd in Göttingen waar hij bij prof. Hartmann een tentamen aflegde over Marx.

Via de Frankfurters Horkheimer en Adorno kwam hij tot de bevinding dat het marxisme niet achterhaald was maar in staat, mits systematische ontwikkeling, interpretatie-mogelijkheid te bieden voor de samenleving: een opvatting die hij steeds trouw gebleven is. Hij bleef zich trouwens steeds marxist noemen.

Drie jaar lang werkte Habermas bij Adorno aan het „Instituut”. In de jaren zestig interesseerde hij zich vooral voor arbeidssociologie, zodat tegenstanders wel eens spottend spraken van „der sich Philosoph nennende Soziologe”. Uit zijn konfrontatie met Marx groeiden zijn kritische beschouwingen o.m. de vaststelling dat niet een bepaald economisch stelsel maar de techniek zelf in de eerste plaats de vervreemding van de mens veroorzaakt. Ook de meerwaarde-theorie blijkt slechts te gelden in het liberale kapitalisme van de 19e en het begin van der 20ste eeuw: zij dient herzien te worden met oog op de wetenschappelijke en technische rationalisering en hun inbreng als waarde.

KENNIS EN BELANG

Habermas nam ook deel aan het positivisme-debat en aan de controverse Adorno-Popper. In 1964 volgde hij Horkheimer op als hoogleraar Sociologie en Filosofie. De opstellen in *Technik und Wissenschaft als Ideologie* en *Erkenntnis und Interesse* (1968) verleenden hem internationale bekendheid, door de vertalingen in het Frans en het Engels. In het eerste werk behandelt hij de relatie arbeid en interactie en in het tweede gaat hij dieper in op de eenheid van kennis en belang.

Habermas was bij de gebeurtenissen van mei 1968 en de studentenrevolte weliswaar geestelijk betrokken maar hij wees geweld als strijdmiddel af. Hij zou later ook heftig protesteren toen Kurt Sontheimer in 1977 voor de TV de linkse intelligentsia beschuldigde van morele verantwoordelijkheid voor de misdaden van de RAF (hoewel auteurs van Heinrich Boll en Luise Rinser zich op dat gebied toch op nogal dubbelzinnige wijze gedragen hadden). Na de dood van Adorno in 1969 ging hij werken aan het Max Planck Instituut in Starnberg bij C.F. von Weisacker, atoomfysicus en filosoof. Maar daarmee was de Frankfurter Schule niet gelijkwaardig, zoals *Der Spiegel* schreef. Habermas trachtte de geest voor te zetten.

In *Wozu noch Philosophie* (1971) had hij beweerd dat het tijdperk van de „grote” filosofie als grondwetenschap na Hegel voorbij was. De relatie tussen filosofisch en religieus denken was immers veranderd. De filosofie kritiseerde nu de wortels van dit religieus denken. Zij moest ook haar elitair karakter verliezen: er was volgens Habermas een inherente tegenspraak tussen haar pretentie van universele geldigheid en de beperkte kring van haar beoefenaars...

En daarenboven legde ze de klemtoon op de theorie en niet op de werkelijkheid, op de praxis. Hij konkludeerde dat filosofie nog slechts kon als kritiek en niet als ontologie (zijnsleer): kritiek t.o.v. de verhouding theorie/praxis, kritiek tegen het elitaire begrip, kritiek op de totaliteitsaanspraken van religie en metafisika...

Na 1971 volgde publikatie na publikatie, over diverse onderwerpen. Zij spitsten zich echter hoofdzakelijk toe op een reflectie omtrent de rede: men heeft Habermas wel eens een „panrationalist” genoemd. De geschiedenis is volgens hem een strijd tussen de vitalistische mite en de rede die de wereld organiseren wil volgens de principes van de Verlichting: vrijheid en vooruitgang.

Op de vraag of wij ons denken en doen filosofisch onder controle kunnen hebben en of we op basis van redenen en argumenten tot een consensus kunnen komen over de

toe te passen maatregelen, door rationaal overleg, antwoordt Habermas bevestigend. Hij onderbouwt dit in een kanjer van een boek, in de ca. 1200 bladzijden van een zeer moeilijk werk *Theorie des kommunikativen Handelns*. Vermelden wij terloops dat een samenvatting van dit werk door Harry Kunne-man verscheen bij de uitgeverij Boom te Meppel.

WORSTJES...

Habermas stelt het „kommunikatieve handelen” tegenover het instrumenteel of strategisch handelen (arbeid = doelgericht handelen). De dichotomie, evenals die van arbeid en interactie, werd fel aangevochten door de orthodoxe marxisten o.m. door W. Beyr, voorzitter van het marxistisch-georiënteerde Internationale Hegel-Gesellschaft. Iedere vorm van instrumenteel handelen is tegelijk een vorm van kommunikatief handelen, zegt Beyer en Leo Kofler spot zelfs, dat Habermas Marks'leer met Frankfurter worstjes verwiselt. *Na-Metafisch Denken*, verscheen bij Kok-Agora (voor Vlaanderen DNB-uitgeverij Pelckmans) brengt in Nederlandse vertaling een aantal *capita selecta* uit de gelijknamige Duitse bundel opstellen, verschenen in 1988. In een viertal „Aufsatze” wijdt Habermas uit over zijn basis-idee. In een eerste hoofdstuk analyseert hij het metafysisch denken en schetst de filosofie van de oudheid tot op heden. Hij toont aan hoe de traditionele opvattingen veranderd zijn: een verandering die leiden moest naar een „na-metafysisch denken” waarvan hij zijn concept geeft.

In het derde hoofdstuk wordt uitvoerig ingegaan op zijn begrippen van interactie en kommunikatief handelen, waarbij ook de rol van de taalhandeling onderzocht wordt. In het laatste hoofdstuk wordt de rede in haar eenheid en verscheidenheid behandeld.

Na-metafysisch denken werd ingeleid door prof. dr. William van Reijen, hoogleraar aan de Rijksuniversiteit van Utrecht. Als kennismaking met de opvattingen van een der belangrijkste maar ook omstreden moderne filosofen van het Duitse taalgebied in deze selectie opstellen aan te bevelen.

i.v.

- Na-metafysisch denken - Jürgen Habermas 164 blz., 495 fr. Uitg. Kok-Agora/DNB Pelckmans, Kapellen.

DE PINGUINS BLIJVEN HET DOEN

Meneer Poppers pinguïns is één van dat handvol Amerikaanse boeken die de status van klassieker hebben bereikt. Het boek zag het levenslicht in 1938 en nu, meer dan vijftig jaar later, spreekt men zelfs over een verfilming.

De auteur Richard Atwater was professor Grieks aan de Universiteit van Chicago. Daarnaast schreef hij onder het pseudoniem Riq een column voor de *Chicago Evening Post*.

Maar het was onder impuls van Poolreiziger admiraal Byrd dat Atwater aan het schrijven van een boek ging, hij liet zich daarbij inspireren door een film over diens eerste poolexpeditie. En gesterkt door de opmerkingen van zijn kinderen Doris en Caroll, die zich bekloegen dat het leesvoer dat ze kregen toegestopt meestal over historische en daardoor ook „dode mensen” ging.

Spijtig genoeg viel Richard Atwater ernstig ziek voor hij het verhaal van Meneer Popper kon beëindigen, waardoor zijn vrouw Florence zijn werk moest afmaken.

KAPITEIN COOK

Meneer Popper is huisschilder in Stilwater, een godvergeten gat, waar de mensen nog niet zijn gegrepen door de razernij van de tijd: de haast.

De schilder kan zich veroorloven eens een muur in de verkeerde kleur te schilderen, terwijl hij met zijn gedachten weer eens ergens aan de Zuid- of Noordpool zit, niemand zal het hem kwalijk nemen. Integendeel, hij kreëert er zelfs een mode mee. Meneer Popper is gewoon weg van pinguïns nu hij een film over de expeditie van admiraal Drake heeft gezien en in allerlei radio-interviews heeft gehoord hoe speciaal die diertjes wel zijn. Hij schrijft een brief aan de admiraal en wanneer deze even later weer op poolreis is en in een wekelijks radioverlag meldt dat er een pakje voor Meneer Popper onderweg is, staat huize Popper (pa, ma en de kinderen Janneke en Peter) in rep en roer.

U raadt het al: enkele dagen later komt een pinguïn aan! Hij wordt *Kapitein Cook* gedoopt. Maar hoe slaapt een pinguïn en waar? In de ijskast natuurlijk. In huize Popper worden er pinguïnaanpassingen verricht. En dan begint de strijd met de administratie (heerlijke pagina's over de tirannie van onbekwame ambtenaren die, blijkbaar van alle tijden is). Maar ook met Kapitein Cook gaat het niet goed, die begint zich erg eenzaam te voelen en gaat treuren...

Meneer Popper wendt zich voor medische hulp tot dr. Smith, de directeur van het grootste akwarium ter wereld. Terwijl hij nog op antwoord wacht, arriveert er een nieuwe kist. Vanwege het akwarium, waar een vrouwelijke pinguïn bezig was van eenzaamheid

weg te kwijnen. Greta en Kapitein Cook kunnen het samen goed vinden en wat gebeuren moet gebeurt, er komt een hele rist pinguïns uit het ei gekropen. In huize Popper wordt de toestand zo erg, dat de mensen er als ijsberen bijlopen, omdat pinguïns het nu eenmaal graag koud hebben...

Maar twaalf pinguïns in huis kosten ook een heleboel geld en dat brengt Meneer Popper uiteindelijk in moeilijkheden, zodat er uit bittere noodzaak een soort cirkusnummer ontstaat. En wat er dan allemaal gebeurt!

Reeds bij het verschijnen in 1938 mocht Meneer Poppers pinguïns op goeie krantencommentaren rekenen en de *New York Herald Tribune* schreef: „Dit is een van die boeken die ouders, na het kwartiertje voorlezen aan de kinderen, stiekem mee de kinderkamer uitsmokkelen om het snel verder te kunnen lezen...”

Inderdaad, een heerlijk boek!

— Meneer Poppers pinguïns. Uitg. Facet, Antwerpen. 128 blz. - 450 fr. Vanaf 8 jaar.

Dinsdagavond vond in het Amsterdamse Krasnapolsky hotel de uitreiking van de prestigieuze AKO-literatuurprijs plaats. De mooie som van 50.000 gulden werd er overhandigd aan debutant P.F. Thomése voor zijn verhalenbundel *Zuidland*. In een nek-aan-nek-race had zijn boek "Mijnheer Gezelle" van Michel Vander Plas "nipt verslagen". De overige genomineerden waren Adriaan Van Dis, Anne Vegter, Geerten Meijnsing en de Vlaamse Patricia De Martelaere (zie tekening).

KLEIN MAAR FIJN

Bij uitgeverij *Altiora/Averbode* verscheen onlangs een nieuw boekje van Jaak Dreesen. Jaak Dreesen, hoofdredacteur van *De Bond*, schrijft graag voor beginnende lezertjes. Dreesens recentste werkje heet *Bas aan zee*. Het is uitgegeven in de reeks *Trommelboeken*. In deze reeks publiceerde de schrijver nog enkele ander titels zoals *Bas gaat naar school* en een bundel versjes en gebeden *Als ik door het venster kijk* (dit laatste boekje is naar het schijnt uiterst geschikt voor eerstekommunikantjes).

Bas aan zee is een schitterend boekje. Het werkje is niet alleen fraai uitgegeven en rijkelijk verlucht met fijne tekeningen van Dagmar Stam, maar het verhaaltje zelf is prettig en een tikkeltje toverachtig. Het is een beetje een droomboek, een magisch vakantieverhaal. Bas is met vakantie aan zee. De zee spreekt de meeste kinderen sterk tot de verbeelding, liefst van al zouden de lezertjes bij Bas, die zich toch een heel klein beetje verveeld zo alleen met z'n ouders, op het strand willen zijn. Maar dan leert hij Maartje kennen. Met Maartje kan hij goed opschieten, ze spreken elke dag af op het strand. Op een nacht heeft Bas een eigenaardige droom: een walvis dringt zijn kamertje binnen en neemt hem mee over de zee, tot aan de krijtrotsen van Dover. Met een brokje krijtrots in de hand geklemd keren ze huiswaarts. Bas tekent een groot hart (voor Maartje!) op de muur van een flatgebouw.

Wanneer Bas 's morgens wakker wordt blijkt alles maar een droom te zijn geweest, maar vanop het strand staart iedereen naar een groot hart op de muur van het appartement!

JOKE VAN LEEUWEN Sus en Jum

Dit sprookjesachtig verhaal is geschreven voor kinderen van 6 à 7 jaar. In de laatste maanden van het eerste, of in het tweede leerjaar kunnen de kinderen dit boekje helemaal alleen lezen.

De directe, heldere stijl van Jaak Dreesen, in perfecte harmonie met de mooie tekeningen van Dagmar Stam maken van dit boekje een juweeltje.

IK LEES AL

Eveneens bij *Averbode* verscheen *Sus en Jum*, een boekje voor de prilste lezertjes van de hand van de Nederlandse schrijfster Joke van Leeuwen.

Joke van Leeuwen wil meer doen dan zomaar een „woordenboekje” schrijven. Kinderen die de leestlust te pakken hebben krijgen met *Sus en Jum* een „écht boek” in handen. Het is geen opsomming van woordjes, wel een heuse tekst. *Sus en Jum* voeren doorheen het hele boekje een grappige dialoog. Jum kan al lezen maar Sus redt zich met plaatjes kijken. Op een originele wijze wordt duidelijk gemaakt wie er aan het woord is: Sus is groot, hij praat dus in grote letters, Jum is kleiner en praat in kleinere letters.

Sus en Jum trekken er samen op uit. Algauw wordt duidelijk dat kleine Jum iets slimmer is dan Sus. Ze ontmoeten een heleboel koeien en één „kie” die al dadelijk aan het komische duo verknocht geraakt. Het ietwat bizarre verhaaltje eindigt na de thuiskomst met een fuif.

Sus en Jum is een leuk en humoristisch boekje. Speels geschreven, en ook weer heel verzorgd uitgegeven. Joke van Leeuwen, die al schrijft van toen ze zelf nog een kind was, maakte ook de charmante tekeningen bij de tekst. Ook dit werkje is een absolute aanrader, zowel voor beginnende

lezertjes als voor meer gevorderde én om voor te lezen aan kleuters. Slechts één vereiste voor wie *Sus en Jum* leest: veel fantasie en zin voor humor hebben!

TOVERBOEK

Zeker niet te versmaden voor de meer gevorderde lezertjes zijn de verhalen van goeie ouwe Paulus de Boskabouter. Met *Het grote boek van Paulus de Boskabouter* keerden in 1990 Paulus en zijn vriendjes terug. De kleine boskabouter en zijn eeuwige tegenstandster Eucalypta de heks, Oehoehoeroe de uil, Salomo de raaf, Gregorius de Das en Krakas de kale soepkip zijn nog altijd springlevend. Nu verscheen ook *Het grote toverboek van Paulus de Boskabouter*, waarin alweer 133 bladzijden lang alle kleurrijke figuurtjes, ontsproten uit het brein van Jean Dulieu, van de partij zijn.

Paulus de Boskabouter.

In *Het grote toverboek van Paulus de Boskabouter* wordt haast iedereen wel eens een keertje betoverd. Eucalypta trapt zelfs nu en dan in haar eigen val, want de toverspreuken en poeders werken niet altijd zoals het in haar grote toverboek staat. Wanneer er al eens een drankje wordt verwisseld dan dreigt er gevaar in het bos...maar dan verschijnt pientere Paulus op het toneel!

Het grote boek van Paulus de Boskabouter en *Het grote toverboek van Paulus de Boskabouter*, twee verrukkelijke, onverslijtbare familieboeken die u nog voor de grote vakantie in huis moet halen!

(ts)

— *Bas aan zee*. Jaak Dreesen. Uitg. Altiora/Averbode, Trommelboek, 1991. 32 blz., 245 fr.

— *Sus en Jum*. Joke van Leeuwen. Uitg. Altiora/Averbode, 1991. 48 blz., 275 fr.

— *Het grote boek van Paulus de Boskabouter* en *Het grote toverboek van Paulus de boskabouter*. Jean Dulieu. Uitg. Leopold, 1990-1991. 599 fr. per deel.

IS ER LEVEN NA DE DOOD VOOR NUMMER 13?

BEERSCHOT zakt dus en daarover kon niemand zich nog verwonderen. Op het Kiel was men in de voorbije maanden (of moeten we zeggen jaren) meer bezig met het kunstmatig rechtrekken van verlies- en winstrekingen, met het zoeken van halve of compleet onbetrouwbare sponsors, met het paaien van misnoegde spelers die waarborgen eisten omtrent de uitbetaling van hun loon en de stortingen voor hun... pensioen en met het zoet houden van een legertje schuldeisers. Aan ernstig voetballen kwam men niet meer toe. Tussendoor werd nog wel een trainer ontslagen maar op één meer of minder kwam het voor Beerschot toen al lang niet meer aan. De sportieve en financiële ontreding was compleet en in hun binnenste waren zelfs de vurigste supporters al verzoend met de feitelijke opheffing (verdwijning) van hun klub.

RAIMOND BRAINE

Ooit was het nochtans anders. Onze jonge lezers kunnen het zich onmogelijk nog herinneren maar ooit was Beerschot de vaandeldrager van ons voetbal. De klub die werd opgericht door een misnoegde doelman van... Antwerp regeerde in de jaren twintig over ons voetbal. Zij werd toen vijfmaal landskampioen, driemaal tweede, éénmaal derde en éénmaal vierde. In de vroege jaren dertig was er een lichte terugval omdat de absolute topspeler van de klub (en van het land) naar het buitenland uitweek. Raymond Braine was de eerste voetbalprof van dit land. Omdat de uitblikker van Beerschot het had bestaan een kafé te openen om zo zijn roem en populariteit enigszins te verzilveren (in die jaren werd nog gevoetbald voor... een fiets of een reisje naar het buitenland op het einde van het seizoen) werd hij door de Belgische Voetbalbond zonder pardon "geschorst". Onze Rode Duivels waren toen de negertjes van hun klubs. Raymond Braine stoorde er zich niet aan. Hij vertrok naar Sparta Praag en etaleerde er internationale klasse. In 1937 mocht "de oude Braine" naar het vaderhuis terugkeren en de resultaten bleven niet uit: in '38 en '39 werd Beerschot opnieuw landskampioen met groot overwicht.

Rik Coppens, het spektakelstuk waaraan Beerschot zich optrok... (foto NB)

Het voetbalseizoen loopt nu snel naar zijn einde. De kampioen is gekend. Beerschot (stamboeknummer *dertien*) zakt. Het krijgt in de tweede klasse zeer vermoedelijk het gezelschap van Sint-Truiden. Beveren promoveert en zonder onvoorziene tegenslagen zal ook... Eendracht Aalst de nationale voetbalelite vervoegen. Hoe de Oostvlamingen hun stadion zullen in overeenstemming brengen met de voor de eerste klasse stadions geldende veiligheidsvoorschriften is ons voorlopig een raadsel. Maar daarover willen we het vandaag niet hebben. We kijken liever nog even om naar Beerschot, het lelijke eendje uit de Metropool. Of beter nog: de straatarme klub met het glorierijke verleden.

RIK COPPENS

De tweede wereldoorlog was een beslissende breuk in de geschiedenis van de klub. Beerschot bracht nog veel grote spelers voort maar zakte geleidelijk aan weg uit de nationale voetbaltop. Rik Coppens hield in de vijftiger jaren de hoop nog levend. Hij bezat Europese klasse maar kon zijn veelzijdige aanleg nooit in resultaten verzilveren. Met minder middelen bereikte Mermans voor Anderlecht veel meer. Maar Coppens was een spektakelstuk op zich en Beerschot trok zich aan zijn individueel brio op om een hoge borst te kunnen opzetten.

Toch vertrok in die jaren uit de voetbalstadions een trein naar de toekomst waarop de groten van de komende twintig jaar zaten: Anderlecht en Standard. Bij dit duo zou Club Brugge twee decennia later kunnen aansluiten maar KV Mechelen bleef veertig jaar van topvoetbal verstoken. AA Gent nog langer en de Antwerpse klubs begonnen een zwanezang die hen allen zonder uitzondering tijdelijk naar tweede klasse voerde. Nooit echter zakte een topklub van toen financieel zo diep

EIGEN SCHULD DIKKE BULT

in het moeras als het Beerschot van de jaren negentig. RWDM ging tussentijds failliet, Union (St-Gillis) verloor het etiket van stadsploeg en AA Gent kon enkel op de been gehouden worden door merkwaardige financiële constructies die door kapitaalcrachtige kooplui uit Oost-Vlaanderen werden ondersteund. Maar Beerschot was, is en zal vermoedelijk altijd een geval apart blijven.

De Antwerpse voetbalschool, die voor de oorlog de gebroeders Braine, Tuur Ceuleurs, Stanley Van den Eynde en nog zoveel anderen voortbracht en na de grote brand haar deugdelijkheid bewees met Coppens, Huysmans, Mees en Wauters stierf nagenoeg volkomen uit. Voor het voetbalspel was in de grootsteden geen plaats meer. Beerschot stortte zich op de transfermarkt en kocht zich sportief en financieel arm. Tegenover succesnummers als Verheyen, Emmerich, Tomaszewski, Sanon, Meeuws, Tolsa en wonderkind Lozano - die jammer genoeg maar één keer konden worden verkocht... - stonden een groot aantal misleunen die niet onmiddellijk pleitten voor de betrouwbaarheid van het beleid.

BOERKE NAAS...

De neerwaartse spiraal kon nooit echt worden gestuit maar toch schrok gans België op toen begin dit seizoen de cijfers over de schuldenlast beetje bij beetje in de openbaarheid kwamen. Er werden veel reddingspogingen ondernomen, men probeerde de verantwoordelijkheden voor het debacle te omschrijven maar het probleem werd nooit helemaal opgelost. Er werden wat pleisters (de schulden tegenover de bond en de clubs werden ingelost maar daar bleef het voorlopig bij) op het houten been geplakt maar wezenlijks is er niets aan de situatie veranderd. Hoe moet het sportief verder met de nieuwste tweede klasse club? Zo ongeveer de ganse spelerskern - die overigens een advocaat onder de arm heeft genomen om haar belangen te verdedigen - staat te drummen om het zinkend schip te kunnen verlaten.

Het is een triest verhaal en het blijft ons een raadsel waarom een stad en een economisch centrum als Antwerpen er maar niet in slaagt één van haar clubs voldoende onderbouw te bezorgen om te kunnen meedingen in de nationale voetbaltop. In Antwerpen geen Cordier, geen Flanders Technology en geen Vanden Stockstadion. Wel een bouwvallige Bosuil en een failliet Beerschot. Wel een derde klasser die Berchem Sport heet. Vaandeldrager is... Germinal Ekeren geworden. Een voormalige provinciale club die blijkbaar wel gevonden heeft wat men in „'t stad" vermoedelijk nooit gezocht heeft: bewaarde en gedegen clubleiders die verstand hebben van voetbal en weten dat men niet uitgeeft wat men niet bezit. Antwerpen is op zoek naar Boerke Naas.

Flandrien

Het jaarlijkse voetbalfeest op televisie, de Cup Final, is weer voorbij. Tottenham-Nottingham, Gascoigne-Clough: het was de moeite waard. Spanning, sensatie, drama. Voor dit laatste ingrediënt tekende Paul Gascoigne, bijgenaamd Gazza. De spelmaker van Tottenham werd rond Nieuwjaar op de eilanden uitgeroepen tot "sportpersoonlijkheid van het jaar". In Engeland betekent zo'n eretitel nogal wat. Er zijn daar immers nog meer sporters dan onderscheidingen.

Toch heeft Gascoigne, die inderdaad een schitterende en creatieve voetballer is wanneer hij dat echt wil, zijn hoofd in de voorbije maanden meer dan eens tegen het plafond gestoten. De manier waarop hij na een kwartier Cup Final zichzelf in de vernieling schopte was twee rode kaarten waard. Die had hij eigenlijk ook al eerder verdiend. Gazza scheen gebrand op een spectaculair afscheid van het Engels voetbal - zonder ongeluk zou hij nu al in Rome gezeten hebben bij Lazio - maar er zijn grenzen aan elke betrachting. Gascoigne wilde zijn tegenstander fysiek uitschakelen maar hielp in zijn agressiviteit zichzelf naar de verdoemenis. Het heet nu dat zijn voetbaltoekomst op het spel staat en het is twijfelachtig dat Roma hem zomaar zonder bijkomende waarborgen omtrent zijn lichamelijk herstel zal willen binnenhalen. Eigen schuld dikke bult. Een oud en wijs volksgezegde dat geen verdere commentaar behoeft.

Tottenham is anders ook geen gewone club. Meervoudig bekerwinnaar, tweevoudig kampioen begaf de prestigieuze Londense club zich voor enkele jaren naar "de beurs". De Spurs werden eigenlijk te koop aangeboden. Het geld vloede binnen en er werd

rijkelijk geïnvesteerd. (Gascoigne, Lineker...) Een nieuw tijdperk scheen aangebroken. Voor de vereniging en voor het voetbal dat nieuwe financiële horizons zag open gaan. Maar het pakte anders uit. De successen waren zeldzaam en de boekhouding geraakte spoedig in en daarna nooit meer uit de rode cijfers. In zoverre dat de club van Terry Venables - nog zo'n peperdure manager - zich verplicht voelde haar kroonjuweel (Gascoigne) op de internationale voetbalmarkt aan te bieden.

De transfer naar Lazio zou financieel soelaas hebben gebracht... De harten van de Londense bestuurders hielden dan ook kortstondig (gelukkig maar...) op met slaan toen Gazza op de berrie van het veld werd gedragen. Hij zal in het beste geval lange maanden buiten strijd zijn en daarna wordt het afwachten...

Toch bleef er de Spurs enige troost over. Met "de geheime krachten van de sport" werd de 0-1 achterstand eerst uitgegomd en in de verlengingen in 2-1 winst omgezet. De club zou dus toch nog een sportieve toekomst hebben. Waaruit ook weer conclusies mogen worden getrokken. Maar zelden staat of valt een voetbalclub met één enkele speler. In het ploegspel zijn voldoende mogelijkheden aanwezig om vertrekkende spelers met andere tactische combinaties of met gewijzigde individuele opdrachten te vervangen. De moeilijke triomf van de Spurs moet die clubleiders een troost zijn geweest die om de haverklap hun betere spelers naar rijkere (wat nog iets anders is dan betere) clubs zien vertrekken.

Flandrien

De Cupfinal bood alle voetballiefhebbers traditiegetrouw een heerlijke portie sportieve ontspanning. Op de foto: een duel tussen Spurs-spits Lineker en Forest-keeper Crossby. Als we nu nog de bal vinden... (foto AP)

AAN ALLE HELDEN

Wie in Europa, met uitzondering van enkele filmlanden, een film wil produceren, heeft zich een doel gesteld dat haast onbereikbaar lijkt. De ware held is meestal de man die achter de centen aangaat en in de meeste gevallen in België is dat de maker van de film zelf. In het geval van *Toto, le héros* is dat de maker Jaco Van Dormael (Elsene 9.2.1957), die wordt beschouwd als een der meest belovende kineasten van zijn generatie.

TWAALF STIELEN

Jaco werkte enkele jaren als clown in het *Belgische Big Flying Circus*, om enkele tijd later kinderspektakels te regisseren in het Théâtre de Galafronie, het Théâtre de la Guimbare. Hij studeerde in Parijs voor kameraman en regie aan het INSAS te Brussel. Sinds 1980 is hij actief als regisseur en scenarist van korte fictiefilm, reportages en reclamefilms. Zijn eerste 18 minuten durende fictiefilm in 1980 behaalde vier prijzen, waaronder de Oscar voor de beste buitenlandse studentenfilm belangrijkste was. Zijn tweede, een 29 minuten durende documentaire over de eerste Europese Olympische Spelen voor mentaal gehandicapten, viel weer in de prijzen. En zo ging het verder. Zijn onderwerpen: Twee gekken die verloren lopen in de stad, een reportage over achtergelaten kinderen, een lofzang van de waanzin, een muzikale komedie over twintig kinderen die wachten op een boot die hen moet komen redden.

Dat Jaco van Dormael producent Pierre Drouot van Iblis-films (Brussel) zo ver kon krijgen het zoeken naar geld in zijn plaats te doen, lag gewoon aan het sterke scenario dat hij voorlegde. Want zeg nu zelf, Drouot weet zijn weetje, hij produceerde o.a. Harry Kümel, Claude Chabrol, Jean-Pierre Mocky, Fons en Lili Rademakers, André Delvaux, Patrick Conrad, Henri Storck en het stilaan zijn voltooiing naderend levenswerk van Raoul Servais: *Taxandria*.

Drouot Iblis-films produceerde dus, samen met Les productions Philippe Dussart in Parijs, met Metropolis Film in Berlijn en in coproductie met RTBF (waar Jacqueline Pieroux de scepter zwaait, de producenten van de erg succesvolle *Le maître de musique* - en voor ze naar televisie overstapte produceerde ze bijvoorbeeld *Slachtoffer* van Patrick Conrad -), met FR3 Films Production, het ZDF en Canal+. Het Franstalige ministerie van Cultuur, het ministerie van de Vlaamse gemeenschap, de ASLK, het fonds van de Raad van Europa en andere initiatieven van de Europese gemeenschap, hoestten allemaal geld op. Je ziet, het leven van een producent gaat niet over rozen.

Jaco van Dormael met zijn belangrijkste acteur: Michel Bouquet. Met *Toto le héros* scoorde Jaco een voltrefeer. De Gouden Camera (beste debuutfilm), de Prijs van het Publiek en de Prijs van de Jeugd die van Dormael in Cannes wegkaapte, zijn verdiende bekroningen.

TOTO LE HEROS

Het verhaal volgt Thomas van zijn geboorte tot ietsje verder dan zijn dood. Thomas kind (Thomas Godet) droomt ervan dat zijn leven een groot avontuur zal worden. Maar de volwassen Thomas (Jo De Backer met de stem van Michel Bouquet) vergeet meestal te leven. Dit in tegenstelling met zijn jongere broer Célestin, een mongooltje, die het talent om te leven bezit en het blijft behouden bij het volwassen worden. Célestin die blijft genieten van het wonder dat het leven is, die naar de lucht hapt om hem te proeven, die nog de zon op zijn wang voelt en belangrijk, die mensen aanraakt waar hij van houdt, want Thomas heeft het aanraken verleerd. Célestin leeft in het hier en nu, maar Thomas vraagt zich steeds af waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat en vergeet daarbij te leven. Hij vraagt zich zo sterk af wat en wie hij wil worden, dat hij niemand durft te zijn. Dit alles speelt zich af in de geest van de oude Thomas (een zeer sterke Michel Bouquet).

Thomas is een beetje een zielig jongetje dat er vast van overtuigd is dat hij werd verwisseld in de weg, dit met de buurjongen

Alfred, die in tegenstelling tot Thomas, een lukseleventje leidt. Hij wil zich wreken op zijn lot en droomt ervan geheim agent te worden: Toto, le héros. Maar hij wordt meetkundige. Op een dag ontmoet hij Evelynne, waar hij van houdt zoals hij van zijn zuster hield, toe ze nog klein waren. Maar ook deze liefde zal iemand in zijn plaats leven. Als de oude Thomas zich begint af te vragen of hij zijn leven niet is voorbijgelopen, wordt hij bang om te sterven. En zie, daar is Toto le héros terug, Toto die hij droomde als kleine Thomas. Hij gaat op zoek naar Alfred, zijn buurjongen van weleer, om terug te eisen wat die van hem stal: zijn leven.

Dit is niet direkt een film voor het grote publiek, maar diegenen die een inspanning willen doen, zullen van deze cinéfiële film kunnen genieten. Alleen al omwille van de konstruktie van deze film, die aanleunt bij het menselijke denkmekanisme en niet bij de letterlijke afbeelding van de werkelijkheid, maar eerder via sprongen, associaties en versnellingen verloopt. We zien de gebeurtenissen niet zoals ze zich kronologisch hebben afgespeeld, maar zoals ze tegen elkaar opbotsen in het geheugen van de oude Thomas, met de snelheid, de grilligheid en de vrijheid van dromen en gedachten. Een sterke film, met sterke acteurprestaties.

Willem Sneer

ZATERDAG 25 MEI

TV 1

10u45 **De werkzoekers**, serie; 11.00 **Schooltelevisie**; 12.30 **Babel**, voor migranten; 16.15 **Hold your man**, film; 17.48 **Nieuwskrant**; 17.53 **Kwislijn**; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Schoolslag**; 18.45 **Vlaanderen Vakantieland**; 19.20 **Joker- en lottotrekking**; 19.30 **Nieuws**.
19.55 **Kwislijn**
20.00 **Baraka**, spelprogramma
21.35 **Ongelooflijk, maar Bardi**
22.25 **Kunstzaken**
22.30 **Vandaag**
22.50 **Sport op zaterdag**
23.05 **Een jaar in Vietnam**, serie

VTM

15.30 **Hanna Barbera**, tekenfilms; 16.20 **Clip Club**; 16.35 **Doogie Howser, M.D.**, kom. serie; 17.00 **Super 50**; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **The A-Team**, aktieserie; 19.00 **Nieuws**.
19.30 **Waagstuk**, kwis
20.00 **De juise prijs**, spelprogr.
21.00 **Police Academy-I**, film
22.45 **Nieuws**
23.15 **Point Blank**, film
00.45 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 16.00 **Smakelijk eten**, Ind. kookkunst; 16.26 **Pension Hommes**, muzikaal blijspel; 17.30 **Nieuws**; 17.41 **Elly en Jools**, jeugdserie; 18.05 **Minimenu**, kinderprogramma; 18.18 **Vara's Kindermenu**; 19.00 **Nieuws**;
19.22 **Brainstorm**, spel
19.53 **The Flying doctors**, serie
20.44 **Oppassen!!!**, serie
21.08 **Sonja op zaterdag**, praatshow
22.08 **Achter het nieuws**, aktualiteiten
22.43 **Twee voor twaalf**, reeks kwisprogramma's
23.23 **De wereld van Boudewijn Buch**
23.55 **E.N.G.**, serie
00.43 **Museumschatten**, kunstserie
00.56 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Post!**, brievenrubriek; 17.45 **The Thundercats**, tekenfilmserie; 18.10 **Wordt vervolgd**, tekenfilms; 18.35 **Pauze TV**, jongerenmag.; 18.55 **Jackpot**, kwis; 19.28 **Junior survival**, uithoudingsproef; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Navarro**, politieserie
22.00 **Karel**, praatshow
22.50 **Land in zicht**, cultuurschatten
23.23 **De Taalmeesters**, over taal
23.50 **Nieuws**

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 18.00 **Arabische cultuur op Nederlandse podia**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjournaal**; 19.10 **Een reiziger... in de grote leegte van Canada**, reeks over reizen; 19.54 **Lotto-trekking**; 20.00 **Nieuws**;
20.20 **100 jaar Carnegie Hall**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport**
22.50 **Easy Prey**, film

ZONDAG 26 MEI

TV 1

09.00 **Samson**; 10.00 **Château Van Hove**; 11.00 **De zevende dag**, praatkafé; 13.00 **Huizen kijken**, reeks over bouwen; 13.20 **Sunday Proms**, concert; 14.30 **Schoolslag**; 15.15 **Kat en hond**, reeks over huisdieren; 15.40 **EK Dansen 1991**; 16.40 **Space 1999**, serie; 17.30 **Jules unlimited**, magazine nieuwe technologie; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **In 't wilde weg**, natuurmagazine; 18.55 **Kom op tegen kanker-joernaal**; 19.00 **Sportweekend I**; 19.30 **Nieuws**; 19.45 **Sportweekend II**.
20.35 **De Weg**, serie
21.30 **Het ei van Christoffels**, reportages
22.00 **I.Q.**, kwis
22.30 **Vandaag**
22.50 **De zijderoute**, dok.
23.40 **Coda**, plastische kunsten

VTM

12.00 **Super 50**; 13.00 **Nieuws**; 13.30 **Telebusiness**; 14.00 **Love boat**, serie; 14.45 **Clip klub**; 15.00 **Lady from Louisiana**, avonturenfilm; 16.35 **Murphy Brown**, serie; 17.00 **Dag Koko**, dierenmag.; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Kinderakademie**; 19.00 **Nieuws**.
19.35 **Waagstuk**, kwis
20.00 **De Strangorians**, kom. serie
20.30 **Walters verjaardagsshow**
22.00 **Nieuws**
22.20 **De sportshow**
23.25 **Remington Steele**, detektiviserie
00.15 **Nieuws**

Ned. 1

11.00 **Eucharistieviering**; 11.55 **Thomas More**, kult. progr.; 13.00 **Nieuws**; 16.10 **Maestro**, reeks klas. muziek; 17.05 **The Muppets show**, poppenfilmserie; 17.30 **Nieuws**; 17.35 **Kiekeboe**, kleuterserie; 17.45 **Oren van je kop**, poppenserie; 17.55 **De ridders van het hete hangijzer**, serie; 18.20 **Crashing**, jongerenprogr.; 19.00 **Nieuws**.
19.05 **KRO's tekenfilmfestival**
19.20 **Father Dowling**, detektiviserie
20.10 **Hints**, spel
20.40 **Joint Account**, kom. serie
21.20 **Brandpunt**
21.45 **Twee vrouwen**, 2-delige film
23.15 **Nieuws**;

Ned. 2

09.00 **Babar de olifant**; 09.25 **Detektive**, tv-strip; 09.30 **Toren van pizza's**, jeugdmagazine; 09.50 **Wij wijze van gezegde**, dramaserie; 10.05 **Boter, kaas en deltawerken**, kwis; 10.30 **Gelijk oversteken**, kom. reeks; 11.00 **Reiziger in muziek**; 18.00 **The wonder years**, serie; 18.25 **Lokolé**, mag.; 18.58 **Moord-TV**, popmag.; 19.07 **In living colour**, serie; 19.30 **Onrust!**, subkultureel mag.; 20.00 **Nieuws**.
20.10 **The return of mr. Bean**, serie
20.36 **Jongens van de Witt**, informatieve reeks
21.02 **Diogenes**, magazine
22.02 **Silex**, dramaprodukties
22.14 **Entertaining the troops**, documentaire
23.19 **Nieuws**

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 11.00 **Naturalisatie en het Europa van 1992**; 11.30 **Omrop Fryslân Edukatyf**; 12.00 **Het Capitool**, discussieprogr.; 18.00 **PC privé**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Studio sport**; 20.00 **Nieuws**.
20.10 **Kenmerk**, aktualiteiten
20.35 **De Wilde Ganzen**
20.37 **De buitenwereld**, documentaire
21.10 **Werken aan werk**
21.35 **Ischa**, praatprogr.

MAANDAG 27 MEI

TV 1

14.00 **Schooltelevisie**; 15.00 **Babel**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.53 **Kwislijn**; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Pions**; 18.10 **Alfred Judokus Kwak**; 18.35 **Altijd mijn hond**, korte jeugdfilm; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Kwislijn**
20.05 **Zeg 'ns AAA**, serie
20.30 **De man van de ambassadeur**, serie
21.25 **Tien voor taal**, met R. Long
22.00 **Op de koop toe**, konsumenteninfo
22.35 **Kunstzaken**
22.40 **Vandaag**
23.05 **Incredible**, humor. praatshow

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.05 **Uitzending door derden**.
19.30 **Koningin Elisabethwedstrijd voor piano 1991**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.40 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **Here's Boomer**, serie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **Home and away**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van Fortuin**.
20.00 **Dierenplezier**, spelprogr.
20.30 **MacGyver**, serie
21.30 **Family ties**, serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Vroemtugien**, motormag.
23.00 **Codename Kyril**, miniserie
23.55 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Eindeeksamenjoernaal**, magazine; 17.56 **Het verhaal van de dikke vette pannekoek**, sprookje; 18.04 **Be-roemde verhalen**, serie getekende verhalen; 18.28 **NCRV Sport op 1**; 19.00 **Nieuws**.
19.20 **Kunst en vliegwerk**, jeugdserie
19.51 **Ha, die pa!**, kom. serie
20.22 **Ted à tête**, gesprekken
21.06 **Hier en nu**, aktualiteiten
21.50 **Roseanne**, kom. serie
22.18 **Cheers**, serie
22.42 **Grensgesprek**, programmaserie
23.02 **Het verschil**, portret
23.33 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 14.30 **Santa Barbara**, serie; 15.20 **Ontdek je plekje**, Spaarndam; 15.30 **Studio Trap-pelzak**, kinderprogr.; 16.00 **Service salon**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Ko, de boswachtershow**, jeugdprogramma; 18.30 **Land in zicht**; 18.50 **Avro Sportpanorama**; 19.25 **Tussen kunst en kitsch**; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Around the world in 80 days**, avonturenserie
21.23 **True colors**, serie
21.50 **Avro Televizier**, aktualiteiten
22.35 **L.A. Law**, advocatenserie
23.10 **Ontdek je plekje**, Maaseik

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 10.00 **Schooltelevisie**; 15.00 **Tele-ac**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjournaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Teleac**; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Just some stories for Eleanor**, documentaire
21.15 **Eigenaardig**, column
21.20 **Teleac**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport journaal**
22.30 **NOS Laat**

DINSDAG 28 MEI

TV 1

14.00 **Schooltelevisie**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.53 **Kwislijn**; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **Draaimolen**, kinderprogramma; 18.20 **De kasteelgeesten**, serie; 18.35 **Black Beauty**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Kwislijn**
20.05 **De drie wijzen**, kwisprogr.
20.40 **Gelieve aan uw toestel te blijven**, praatshow
21.35 **Ruth Rendell-mysteries**, serie
22.25 **Kunst-zaken**
22.30 **Vandaag**
22.50 **De vrolijke dokters van St.Swithin's**, serie

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.00 **Stoppen met roken**, cursus.
19.30 **Koningin Elisabethwedstrijd voor piano 1991**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.20 **Santa Barbara**, serie; 16.45 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **Here's Boomer**, serie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **Home and away**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Luc**, praatshow
21.00 **Twin peaks**, serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Telefacts**, aktualiteitenmag.
23.15 **Soap**, serie
23.40 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Elly en Jools**, jeugdserie; 18.03 **Vara's kindermenu**; 19.00 **Nieuws**; 19.22 **Brainstorm**; spel; 19.48 **De baas in huis?**, kom. serie; 20.19 **Laat maar zitten**, kom. serie; 20.50 **Tien voor taal**, spelprogr.; 21.39 **In het nieuws**, praatprogramma
22.25 **Golden girls**, serie
22.50 **Impact**, actuele onderwerpen
23.35 **Natuurmoment**
23.46 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 14.30 **Santa Barbara**, serie; 15.20 **Little lord Fauntleroy**, film; 17.00 **Captain Planet**, serie; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Bouli**, tekenfilmserie; 17.45 **Zorro**, serie; 18.10 **Countdown**, pop; 19.00 **Sledge Hammer**, detektiveserie; 19.25 **Veronica sport**; 20.00 **Nieuws**.
20.27 **Wiseguy**, serie
21.25 **Tycoons**, portretten
22.20 **A prayer for the dying**, film

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 10.00 **Schooltelevisie**; 15.00 **Studio sport**; 18.00 **Retourtje Polen**, documentaire; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Monopolie**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.29 **Lopend vuur**: mediarubriek
21.04 **De bezetting**, reeks
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport**
22.30 **NOS-laait**
23.15 **Klassieke mechanika II**, teleac
23.45 **Nieuws**

WOENSDAG 29 MEI

TV 1

15.55 **Samson**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.53 **Kwislijn**; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **De kat**, jeugdserie; 18.35 **De woudlopers**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Kwislijn**
20.05 **Sport-ekstra: Voetbal**
22.00 **Look**, modemagazine
22.45 **Vandaag**
23.05 **Negentig, jaar 1**, kunstmag.

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.00 **Wij en de andere dieren**, documentaire.
19.30 **Koningin Elisabethwedstrijd voor piano 1991**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.20 **Santa Barbara**, serie; 16.45 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **Schuif af**; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **Home and away**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Rap klap**
20.45 **Jake and the Fatman**, serie
21.30 **The famous Teddy Z**, serie
22.10 **Nieuws**
22.30 **Hill Street Blues**, serie
23.20 **Benson**, serie
23.45 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **KRO's Tekenfilmfestival**; 18.00 **Leve de fiets**, documentaire; 18.30 **Neighbours**, serie; 19.00 **Nieuws**.
19.20 **Volmaakte vreemden**, serie.
19.50 **Praktijk op poten**, serie
20.20 **De Verloofden**, dramaserie
21.40 **Antartica**, documentaire
22.30 **Eeuwigh gaat voor oogenblik**, praatprogr.
23.20 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 14.30 **Santa Barbara**, serie; 15.18 **De TV-dokter**; 15.19 **Het erfgoed Guldenberg**, serie; 16.05 **Cello galaconcert**; 16.33 **Bereboot**, kleuterprogr.; 16.55 **Dieren van het Groene Woud**, serie; 17.18 **Kookpunt**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **De teenage hero turtles**, serie; 18.02 **Diamond Award Festival 1990**; 18.47 **Billy Hot Dog**, kinderprogr.; 19.02 **Op hoop van zegen**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.27 **Dierenmanieren**, dierenrubriek
21.10 **De man in de ritz**, miniserie
22.55 **Tros aktua**
22.55 **Tros aktua**
23.30 **The Academy of St.Martin in the fields**

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 09.30 **Schooltelevisie**; 15.00 **Studio Sport**; 18.00 **De familie Ramdam**, serie; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Van gewest tot gewest**, reg. nieuws; 20.00 **Socutera**.
20.05 **Voetbal**
22.15 **Nieuws**
22.30 **Studio sport joernaal**
22.45 **NOS laat**
23.30 **Portret van J.C.J. van der Heyden**, dok.
00.10 **Nieuws**

DONDERDAG 30 MEI

TV 1

17.00 **Babel**; 17.30 **Het Capitool**, serie; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Plons**; 18.10 **Prikballon**; 18.25 **Carlos & Co**, poppenmag.; 18.40 **De misterieuze steden van goud**, serie; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Kwislijn**
20.10 **Een zaak voor twee**, serie
21.05 **Bagdad Café**, serie
21.35 **Panorama**, aktualiteiten
22.30 **Kunst-zaken**
22.35 **Vandaag**
22.55 **De nieuwjongens**, kom. serie

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.05 **Uitzending door derden**.
19.30 **Koningin Elisabethwedstrijd voor piano 1991**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.20 **Santa Barbara**, serie; 16.45 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **Here's Boomer**, gezinsserie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **Home and away**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Tien om te zien**, show
21.00 **Dallas**, serie
22.00 **Nieuws**
22.30 **Star**, filmmagazine
23.15 **VTM-sport**
23.45 **Equal justice**, serie
00.30 **Nieuws**

Ned. 1

10.00 **Vrouw zijn**; 10.45 **TV-fruitmand** 13.00 **Nieuws**; 15.00 **De wereld van de zeeotter**, natuurfilm; 15.30 **Ceddie**, tekenfilmserie; 15.59 **Het kleine huis op de prairie**, serie; 16.46 **Kinderkrant**, jeugdprogramma; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Tijdsein**; 18.30 **Gospel Holland**, concert; 19.00 **Nieuws**.
19.20 **Avonturenbaai**, serie
19.45 **De Kon-tiki man**, documentaire
20.41 **First love**, documentaire
21.27 **Tijdsein**
21.57 **Roemenië - renovaties van start**
22.27 **Kunt u mij de weg naar God vertellen?**
22.47 **Highlight**
23.37 **Tenslotte**
23.47 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Bouli**, tekenfilmserie; 17.45 **Megabel & Bugs**, jeugdreeks; 18.10 **Top 40**; 18.55 **Empty nest**, serie; 19.25 **Veronica Film en Video**, filmmagazine; 20.00 **Nieuws**.
20.27 **War games**, avonturenfilm
22.25 **Nieuwslijn**
23.05 **Edisons populair 91**

Ned. 3

09.00 **Nieuws**; 15.00 **Studio Sport**; 18.00 **Suri-naamse verkiezingen**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het Klokhuis**; 19.10 **Lucinda Lambton en de moderne architectuur**, dok.; 19.35 **Bekijk 't maar**, serie; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Negen romans van Simenon**, serie
21.43 **De baard**, animatiefilm
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio Sport**
22.30 **NOS-laait**
23.15 **Nieuws**

VRIJDAG 31 MEI

TV 1

17.30 **Het Capitool**, serie; 17.53 **Kwislijn**; 17.55 **Nieuws**; 18.00 **Tik tak**; 18.05 **Postbus X**, serie; 18.30 **Top 30**; 19.03 **Buren**, serie; 19.30 **Nieuws**.
20.00 **Kwislijn**
20.05 **De wonderjaren**, serie
20.30 **Rivalen van de renbaan**, pilootfilm
22.00 **Première**, film en video
22.35 **Vandaag**
22.55 **Tijd is geld**
23.05 **Tweemaal in een leven**, drama

TV 2

18.30 **Nieuwskrant**; 18.35 **Mooi en meedogenloos**, serie; 19.00 **Uitzending door derden**.
19.30 **Koningin Elisabethwedstrijd voor piano 1991**

VTM

15.30 **Dallas**, serie; 16.20 **Santa Barbara**, serie; 16.45 **Clip Club**, verzoekprogr.; 17.00 **VTM-Kinderklub**; 17.30 **Here's Boomer**, serie; 18.00 **Nieuws**; 18.05 **Cijfers en letters**; 18.30 **Home and away**, serie; 19.00 **Nieuws**; 19.30 **Rad van fortuin**.
20.00 **Wies Andersen Show**, spelprogr.
21.00 **The flame is love**, film
22.50 **Nieuws**
23.20 **Friday the 13th**, serie
00.05 **Nieuws**

Ned. 1

13.00 **Nieuws**; 14.24 **Rondom tien**; 15.16 **Ja natuurlijk extra**, dok.; 15.40 **De zijden draad**, documentaire; 16.11 **Asterix contra Cesar**, tekenfilm; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Operatie Mozart**, jeugdserie; 18.06 **De verstrooide professor**, film; 19.00 **Nieuws**.
19.20 **Zicht op zee**, reeks
19.45 **Maak dat de kat wijs**, spelprogramma
20.20 't **Torentje**, aktualiteiten
20.36 **Murder, she wrote**, detectivereeks
21.27 **Roseanne**, serie
22.00 **Rondom tien**, discussieprogr.
22.48 **De zijden draad**, dok.
23.13 **Nocturne**, klassieke muziekprogr.
23.43 **Nieuws**

Ned. 2

13.00 **Nieuws**; 17.30 **Nieuws**; 17.40 **Kijk TV**, wetensch. mag.; 18.05 **TV-show op reis**; 19.00 **Hi de Hi**, serie; 19.35 **Dear John**, kom. serie; 20.00 **Nieuws**.
20.27 **Op goed geluk**, spelprogramma
21.15 **America's funniest home video's**, amusementsprogr.
21.42 **Allo Allo**, kom. serie
22.12 **Top cops**, dramaserie
23.05 **Nieuws**

Ned. 3

08.55 **Nieuws**; 09.00 **Schooltelevisie**; 15.00 **Studio Sport**; 18.00 **Paspoort**; 18.30 **Sesamstraat**; 18.45 **Jeugdjoernaal**; 18.55 **Het klokhuis**; 19.10 **Hotels**, dok.; 19.54 **Politieke partijen**; 20.00 **Nieuws**.
20.25 **Sport studio**
20.55 **Geen C te hoog**, muziekprogr.
21.35 **Cinema 3**
22.00 **Nieuws**
22.15 **Studio sport joernaal**
22.30 **NOS-laait**
23.20 **Julia & Julia**, film

De opleiding van de kandidaat-politiemannen, waaronder Steve Guttenberg, verloopt niet altijd volgens het boekje in **Police Academy**. Zaterdag 25 mei op VTM om 21u.

ZATERDAG 25 MEI
POLICE ACADEMY

In een Amerikaans stadje is een nijpend tekort aan politieagenten. De vrouwelijke burgemeester besluit het aantal manschappen drastisch op te voeren: elke vlerk van gelijk welke stand ras of geslacht mag zich inschrijven in de politie school. Amerik. komische film van Hugh Wilson uit 1984 met Steve Guttenberg en Kim Cattrall. 1(VTM om 21u.)

ZONDAG 26 MEI
CAROLINE CHERIE

Franse film van Richard Pottier uit 1950 naar de roman van Cécil Saint-Laurent, met Martine Carol, Jacques Dacqmine en Pierre Cressoy. Tijdens de Franse revolutie beleeft de knappe Caroline de Bièvre allerlei romantische avonturen... (TF1 om 22u40)

MAANDAG 27 MEI
DRAGNET

Na zijn sukses in Trading Places en Ghostbusters mag Dan Aykroyd opnieuw zijn onbetwiste komische talenten tonen, dit keer als stompzinnige politieman Webb in deze bijzonder spannende en geestige film van Tom Mankiewicz uit 1987. (BBC-1 om 22u20)

DINSDAG 28 MEI
LANDRU

Franse film van Claude Chabrol uit 1963 met Michèle Morgan, Charles Denner, Danielle Darrieux, e.a. Landru is een

vreemde man die het veel te druk heeft om zich met zijn gezin bezig te houden. Zijn aandacht gaat eerder naar knappe vrouwen, die hij verleidt, berooft en vermoordt. (RTL-TV1 om 22u15)

WOENSDAG 29 MEI
LEGAL EAGLES

Amerik. komische thriller uit 1986 met Robert Redford, Debra Winger, Daryl Hannah, e.a. Tom Logan is een wat onhandige advocaat die de verdediging op zich moet nemen van de eigenaardige Chelsea Daerden. (BBC-1 om 22u40)

DONDERDAG 30 MEI
WAR GAMES

Deze film van John Badham over computerfreaks bracht in 1983 in de VS de gemoederen in beweging. Zelfs generaal Haig legde verklaringen af i.v.m. de gebeurtenissen die in de film aan bod kwamen. Met Ally Sheedy, Matthew Broderick en Dabney Coleman. (Ned.-2 om 20u27)

VRIJDAG 31 MEI
TWEEMAAL IN EEN LEVEN

Een man van middelbare leeftijd wordt verliefd op een jongere vrouw en ervaart hoe pijnlijk dat is voor zijn vrouw en kinderen, vooral voor zijn oudste dochter. Amerik. film uit 1985, met Gene Hackman, Ann-Margret en Ellen Burstyn. (Twice in a Lifetime - BRT-TV1 om 23u05)

HERSENBREKER

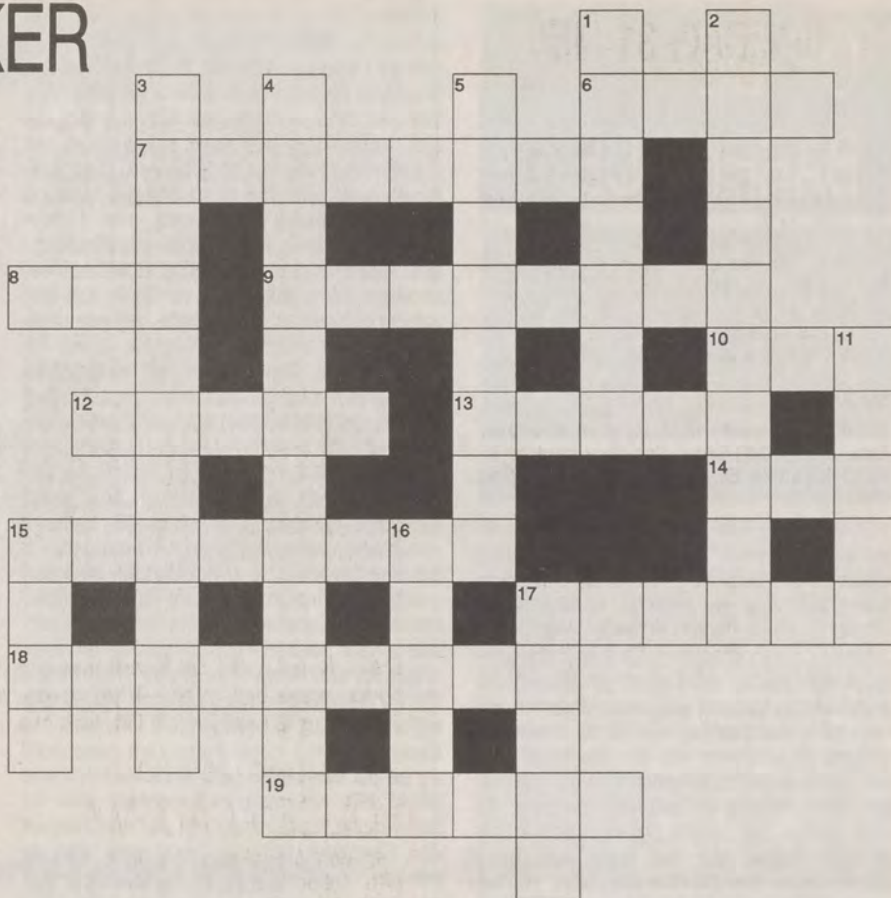
OPGAVE 87

HORIZONTAAL

6. Hij bidt voor, maar niet in een kerk of een synagoog (4)
7. Door dit te doen houd je jezelf of een ander aangenaam bezig (8)
8. Als je hier de proef op neemt, lever je het bewijs (3)
9. Hoe klein ze ook zijn, ze kunnen je toch last bezorgen (8)
10. Zet dit op iemands neus, en hij of zij zal wel gehoorzamen (3)
12. Overkapping van bescheiden omvang (5)
13. Meisje in een nog onvolgroeide priemen-de boom (5)
14. Doekje uit het hoge noorden (3)
15. In die Brabantse gemeente lijkt een brouwer de waterloop gevuld te hebben (8)
17. In (6)
18. Meer van de warmste genegenheid kan er niet bij (9)
19. Geeft een sombere stemming aan (6)

VERTIKAAL

1. Om deze laatste stukjes met elkaar te verbinden, moet je knopen kunnen leggen (7)
2. Je verlustigen in het uitoefenen van macht (4,6)
3. Schampere benaming van een volksmens (3,3,2,3)
4. Als twee vloeren op elkaar worden gelegd, neemt daarom de betrouwbaarheid nog niet toe (7,5)

5. Weiland in de hof (8)
11. Dwingen (5)
15. Zuinige mensen gooien hier niets over (4)
16. Op die stukken grond heb je pas recht

als je in het testament wordt genoemd (5)

17. Er gebeurt niets als je deze kleur tweemaal gebruikt (5)

OPLOSSING OPGAVE 85

Horizontaal: 2. stokbrood; 7. beklagenbank; 9. koopgedrag; 11. roet; 13. oprecht; 14. fotomodel; 16. leut; 17. fors.

Vertikaal: 1. ereburger; 3. tijger; 4. kring; 5. dikst; 6. watergolf; 7. bioskopen; 8. kopstoot; 10. atol; 12. echt; 15. Euro.

Hugo Van Den Abbeele, Eegene 11 in 9200 Schoonaarde is een gelukkig man. Uit de juiste inzendingen van opgave 85 werd de zijne er uit geloot. Een prijs volgt!

Ten laatste op dinsdag 4 juni verwachten wij uw gele briefkaart met de oplossing van opgave 87 op de redactie.

Vorige week hebben we ons even vergist. U kan de oplossing van opgave 86 nog tot 28 mei inzenden. Onze verontschuldiging voor dit kleine euvel.

SATERDAG

AHASVERUS

„Russen mogen reizen“;
las Ahasverus
Met de Sojoez?

Na referendum: Split Joegoslavië?

★

Verhofstadt heeft last van Silcoorts

★

En de Kroaten zich maar uitSlovenen

★

Het is weer in Cannes en kruiken

★

Na de roos nu de Cresson

★

Leekens naar KVM: Broos kontrakt...

★

P. Dewael: „De warme hand van de copywriter“

OP DE BARRIKADE

„Uitgalming van gedichten” of „voordragen van dichtwerk” waren voor en ook nog na de 2e wereldoorlog niet weg te denken tijdens een Vlaamse strijd- en kultuurbijeenkomst! Purismen weerden ieder woord van Latijns-Franse oorsprong *De Klauratie, diktie, poëzie* enz.... werden zo geslachttofferd in *strijdende* kringen van onze Vlaamse beweging! Velen dachten dat het zo moest. Ze leefden als uitlopers van de 19e eeuw met een puristisch houderig-Nederlands taalbesef, een Vlaams-vertaald-uit-het-Frans. In 1856 pleitte Jan Baptist David in een *lezing* bij mijn weten voor het eerst voor een: *algemene en beschaafde uitspraak*. Hij liet daarover zijn *taal- en letterkundige aanmerkingen* verschijnen bij Van Linthout, een overigens Leuvens-frankiljonse drukker! Maar zoals in de spellingoorlog wilden een aantal flaminganten die helemaal niet. Zij dachten en handelden vijandig tegenover het begrip Nederlands dat voor hen samen viel met Hollands. (En nog zijn deze smaldenkenden niet uitgestorven!) De katolieken onder hen oversausden daarenboven hun *stellingen* met „ketterse” en „orangistische” verwijten. Vlaanderen zou Vlaams zijn! Punt andere lijn! Rond de eeuwwende zal Hippoliet Meer, de oprichter van het ANV, vele pennen verslijten om het begrip Nederlands toch te handhaven... Uit zijn aktie ontstond in 1913 de *Vereniging voor Beschaafde Nederlandse Uitspraak*. De eerste WO met zijn gevolgen kelderde die broodnodigste telg van de Vlaamse beweging. We zullen tot 1932 moeten wachten tot de *Vereniging voor Beschaafde Omgangstaal* die taak herneemt. Maar ook de 2e WO

betekent het einde van die poging! Vrij vlug echter - in 1948 - hersticht prof. Willem Pee met de steun van Herman Teirlinck, Achilles Mussche, Eugene de Boek e.a. de VBO. Wat later, in 1950, ontstaan de *ABN-kernen*, die zich vooral (en met veel sukses!) in het voortgezet onderwijs organiseren. Daar ontmoetten we voor het eerst Wilfried Martens en wijlen Johan Fleerackers. Het KVHV-Leuven patroneerde zowat die - toendertijd - zeer frisse jongerenbeweging. Ook Jan Veestraeten, nu redakteur bij de GVA, valt niet weg te cijferen uit die periode. Atheneumleeraar Hendrik Heidebuchel was er zowat de taalvader van. Zijn „*Heideland*”-zakboekjes kenden een reuzesukses. Maar prof. Edgard Blancquart (1894-1964) zou de doorslag geven voor de *wording* van de Nederlandse uitspraak in Vlaanderen. Zijn *Praktische Uitspraakleer van de Nederlandse Taal* stond fonetisch op peil. Meer dan 10 drukken verschenen ervan! (Zijn zoon ontmoette ik als ambassadeur in Belgrado; hij had een overtuigend inzicht m.b.t. de Kosovoproblematiek!) En intussen militeerden vanuit verschillende hoeken, vooral paters en leerkrachten, om langs het *goede Nederlands* om de dikwijls boertige, taallose Vlamingen stijl en vorm bij te brengen. Dit *uitspraak- en toneelonderwijs* heeft duizenden geschoold en ze uit hun dialektisch-arme leefmiddens getild naar een beter kulturbesef, naar de taalwaarde. Onder hen zijn *Jef van Riet* en *Ast Fonteyne* op hun beurt niet weg te denken. Voor mij zijn ze meer dan *leraar* geweest. Jef ging veel te vroeg heen. *Zijn rijzende, spelende handen* die meer dan gebaren waren bij zijn uitspraaklessen, leidden ons naar het toneel. Ast was eerder een geweldenaar en speelman van het woord. Zijn stijl en geluid vulden zalen. Wij werden klein bij hem en hergroeiden door de ontelbare klanken van het Nederlands die hij voor ons opriep. Er was geen televisie in die tijd. En alles wat een toneel naam droeg in Leuven sprak Frans... Op 14 mei 1991, 84 jaar oud, vertrok hij uit zijn rusthuis „De Regenboog” te Zwijndrecht, *de eeuwige horizon tegemoet*, zoals Albe het schreef. De kleur van zijn stem én het gedragen ritme van die andere *woordmeester Toon van der Plaetsen* tekenden mijn taal en die van velen. Iemand zijn taal ontnemen betekent iemand langzaam vermoorden. En dat gebeurt nu nog steeds met: de Bretoenen, de Ieren, de Esten, de Koerden enz...enz... en ja, ook met de Vlamingen in Frankrijk. Vergeet het niet.

Willy Kuijpers Algemeen Sekretaris

Verleden week vroegen wij ons hier af of senator Patrick Allewaert aan het einde van zijn werverslatijn zat. Niks van! Deze week stond hij weer aan de deur met liefst elf (11!) nieuwe WIJ-abonnees. Ondervraagd over deze aanbreng verklaarde Patrick dat nu wel het einde in zicht is. 't Is de tijd die ontbreekt, hé! Maar ik doe toch nog een eindje door, het adressenlijstje afwerken, hé!

Ondertussen werd de kaap van de 500 nieuwe abonnees overschreden. Een prachtig resultaat waaraan met kleine en grote aantallen werd meegeholpen. En dat is een dikke dank u waard.

LIJST TOPWERVERS

1. Patrick Allewaert, (Roeselare)	60
2. Erik Vandewalle, (Izegem)	30
3. Ward Herbosch, (Wommelgem)	18
4. Cecillia Vens-Demuynck, (Izegem)	13
5. Ingrid Roets, (St.-Martens-Latem)	12
6. Anny Lenaerts, (Wilrijk)	11
7. Klaartje Allaert-De Vuyst, (Schepdaal)	10
8. Willy Kuijpers, (Herent)	9
9. Marie-Louis Thiebaut, (Berg)	8
10. Eddy Vandermeulen, (Gerdingen)	7
Walter Storms, (Lovendegem)	7
Liske Vanhorenbeek, (Hofstade-Zemst)	7
Betty Buys, (Beringen)	7
14. Greet Claes, (Liedekerke)	6
15. Maurice Passchijn, (Meise)	5
Ferre De Beukelaer, (Kontich)	5
17. Veerle Wijffels, (Zemst)	4
Lode Van Dessel, (Nijlen)	4
19. Harry Van Herf, (Zutendaal)	3
Georges Raes, (Ledegem)	3
Romain De Grave, (St.-Gillis-Waas)	3
Georgette De Kegel, (Ninove)	3
Jan Caudron, (Aalst)	3
20. Lieve Van Damme, (Diksmuide)	2
Jose Lampaert, (Tielt)	2
Willy Putzeijs, (Lummen)	2
Rob Geeraerts, (Vorst-Kempem)	2
Ivo Coninx, (Genk)	2
Clem De Ranter, (Hoboken)	2
Miel Uytendoven, (Buizingen)	2
Wilfried De Metsenaere, (Denderleeuw)	2
Jan Strynckx, (Zele)	2
Guido Boone, (Gent)	2
Koen Pauli, (Antwerpen)	2
Monique Carpentier, (Brussel)	2
Jaak Desmet, (Herverlee)	2
Totaal Wervers	289
Totaal Sekretariaat	232
Algemeen Totaal	521

ADVERTENTIE

Cafeteria - Brusselse wafels
Tea-Room - Buffet
Boterstraat 42-44 — 1000 Brussel
Tel. 02/511.26.12

BRABANT

MEI

25 JETTE: Petanquetornooi tgv. Jetse Parkfeesten in het Garcetpark. Org. VBG-Jette - tel. 02/479.22.25.

25 KEERBERGEN: Spaghetti-avond. Vanaf 19 uur in zaal „Berk en Berm” in het hartje van Keerbergen. Org. VU-afdeling Keerbergen.

26 DILBEEK: Pannekoekenfestijn van 14 tot 19u. in zaal Savio - Centrum, Stationsstraat te Dilbeek. Org. VVVG-Dilbeek - tel. 02/466.07.90.

26 HERNE: Om 14u. bezoek aan het „kasteel van Heikruis” in het pajottenland. Kasteel en domein zijn normaal niet toegankelijk voor het publiek, een unieke gelegenheid om mee te pikken!

27 BRUSSEL: Konferentiegesprek met vooraanstaanden in de volksnationalistische strijd in Europa. Om 20u. in de Lakensestraat 120. Inlichtingen: Dوسفelinstituut.

30 TIENEN: Minister Sauwens over „Vlaanderen fictie of realiteit?” Om 20u30 in zaal Paribas, Wolmarkt. Org.: VUJO-Tienen.

JUNI

1 BRUSSEL: Rondleiding in Paleis der Natie van

10 tot 12u30. Verzameling Leuvenseweg 13. Leiding senator Walter Luyten. Aansluitend middagmaal ter plaatse mogelijk.

1 VOSSEM: 21e VU-bal in zaal Edelweiss, Vossemberg. Aanvang 21u. Discobar Dennebos. Van harte welkom! Org.: VU-afdeling Vossem.

4 BRUSSEL: Daguitstap naar Brussel. Org. VVVG-Kruibeke - tel. 03/774.34.62.

5 JETTE: Vaderviering. Org. VBG-Jette - tel. 02/479.22.25

7 AFLIGEM: Gespreksavond met Jean-Pierre Van Rossem en Hugo Coveliers. Om 20u. in het Kultureel Centrum - Abdij van Affligem. Kaarten 100 fr. te bekomen bij Greet Claes, Stationsstraat 457, Liedekerke of Guy Uyttersprot, Kruisstraat 19, Hekelgem - tel. 053/66.41.03. Org. Vlaamse Jeugd Pajottenland.

9 HOFSTADE: Van 9u. tot 12u30 - Rommel- en Kleinveemarkt aan de Ambroosstw. te Hofstade. Van 14u tot 19u - Dessertnamiddag in de parochie-zaal achter de kerk (Parochiecentrum) te Hofstade.

DE BERLANGEER PLEIT VOOR MIGRANTENBELEID

In een tussenkomst in de Brusselse hoofdstedelijke raad stelde VU-raadslid *Jan De Berlangeer* dat er aan het dossier van de relletjes met migrantenjongeren twee luiken zijn: een politoneel en een integratielukkig. De Berlangeer vindt dat de politie zichzelf niets te verwijten heeft. Hij is er zich van bewust dat de taak van de politie niet eenvoudig is, omwille van haar onvoldoende scholing, onvoldoende training in de omgang met vmdelingen en zeker omwille van haar gebrek aan personeel. Het VU-raadslid was het eens met de voorstellen die wat dit luik betreft door *Picqué* aan de gemeentelijke overheden werden gedaan. Hij pleitte er ook voor om bij de aanwervingen van hulpagenten en maatschappelijke werkers te zoeken naar mensen van Marokkaanse of Turkse oorsprong.

Wat het integratielukkig betreft, wees De Berlangeer op de baanbrekende rol die *Vic Anciaux* reeds dertien jaar terug gespeeld heeft. Het raadslid was van oordeel dat om de huidige problemen op te lossen zo snel mogelijk een aanvang gemaakt moet worden met een dialoog met de verantwoordelijken uit de migrantenwereld. Slechts op die manier kunnen de noden en de behoeften van de migranten gekend zijn, en kunnen er prioriteiten vagd worden. De Berlangeer betreunde dat het Franstalig onderwijs totnutoe steeds geweigerd heeft om bikultureel onderwijs in te richten. Dit leidt tot leerachterstand, gebrek aan scholing, werkloosheid en kansoede.

DOORTREKKING A2 TER SPRAKE

De geplande doortrekking van de A2 blijft een omstreden zaak, blijft dit traject in de gewestplannen, vervalt ook de ekspresweg tussen Aarschot en Haacht?

De verkeersproblematiek rond de as Haacht, Rotselaar en Leuven evolueert naar een hoogtepunt. Met andere woorden: hoe moet dit verder?

Antwoorden op al uw vragen hieromtrent kan je krijgen van gemeenschapsminister voor Openbare Werken J. Sauwens. Op uitnodiging van de VU-afdeling Rotselaar geeft hij zijn visie over al deze problemen. Deze ontmoeting gaat door op vandaag vrijdag 24 mei om 20 uur in de Concordiazaal, Provinciebaan 6 te Rotselaar-Centrum.

KASTEEL HEIKRUIS UITZONDERLIJK OPEN

Op zondag 26 mei, om 14 uur brengt de Vlaamse Kring „De Kartuis Heme” een enig bezoek aan het kasteel van Heikruis (Terrest) in het pajottenland met aanpalende tuinen en domein. Dit kasteel eigendom van de Vlaamse gemeenschap, herbergt enkele merkwaardige wandtapijten. Kasteel en domein zijn normaal niet toegankelijk voor het publiek, een unieke gelegenheid dus om mee te pikken! Afspraak om 14 uur aan het domein langsheen de steenweg Asse-Edingen.

VU-VLAAMSE VRIJE DEMOKRATEN

LUSTRUM

FEEEST

in 't hart van Brussel

8 juni 1991 om 20u

Ancienne Belgique,
Steenstraat,
1000 Brussel

**JOHAN
VERMINNEN**

**CONNIE NEEFS
GENE SUMMER
en DJ BLUE MOON**

Inkom 300 BF • Voorverkoop 250 BF

VILVOORDE EN ZEMST SPRINGEN OOK IN DE BRES

Ook de Vlaams-nationale verenigingen uit Vilvoorde en Zemst dragen hun steentje bij om het lot van de zwaargetroffen Koerden een beetje te verlichten. Na een geslaagde actie tijdens de pinksternacht in Zemst wordt de inzamelactie (deken, winterkledij, schoeisel,...) verder gezet.

De actie loopt nog tot einde mei 1991. Je kan met jouw giften steeds terecht bij: Veerle Wijfels, Beekveldstraat 4, Zemst, tel. 015/61.21.21; Piet Van Grunderbeek, Vredelaan 92, Weerde, tel. 015/61.10.86; Roland De Bakker, Gildenstraat 70, Weerde, tel. 015/61.13.83; Mark Vander Borght, Brusselsesteenweg 265, Epegem, tel. 015/61.54.80; Greet De Grave, Zemstsesteenweg 150, Hofstade, tel. 015/61.37.18 — Voor Vilvoorde: Centrum en Peutie: Dirk Vandervelde, Nijverheidsstraat 111, tel. 02/252.26.36; Koningslo: Jan Anciaux, Romeinsesteenweg 145, tel. 02/267.98.20; Houtem: Nora Tommelein, Damstraat 128, tel. 02/252.17.00.

Geldelijke vervoerssteun is erg welkom via overschrijving op: 435-0306821-90 van het V.I.C., met vermelding van AKTIE KOERDEN.

GEMEENTE OVERIJSE

Het GEMEENTEBESTUUR van OVERIJSE legt een wervingsreserve aan van POLITIEAGENTEN.

Nadere inlichtingen omtrent aanwervingsvoorwaarden en examenprogramma kunnen bekomen worden op de rekendienst-personeelsdienst van het gemeentebestuur van Overijse, tel. 02/687.60.40.

De kandidaturen dienen aangetekend gestuurd naar het Kollege van Burgemeester en Schepenen van en te 1900 OVERIJSE. De kandidatenlijst wordt afgesloten op 7 juni 1991.

Te Sint-Niklaas zorgden de Wase Jonge Leeuwen ervoor dat de „Dag van de Europese Gemeenschap” niet onopgemerkt voorbij ging. Zij bouwden een „Europees huis” met de volkeren en regio's als bouwstenen. (foto Delro).

WASE JONGE LEEUWEN BOUWEN EUROPEES HUIS

Op 9 mei 1950 lanceerde de Franse minister van Buitenlandse Zaken Robert Schuman zijn oproep om een Europese Gemeenschap van Kolen en Staal (EGKS) op te richten. Deze historische gebeurtenis werd door de EG enkele jaren geleden uitgeroepen tot „Dag van de Europese Gemeenschap”. Om de aandacht van het publiek op deze nog relatief onbekende „dag” te vestigen en een aantal eigen Europese aksenten te leggen, voerden de Wase Jonge Leeuwen een symbolische actie te Sint-Niklaas.

Voor het vredesmonument op de Houtbriel werd een „Europees huis” gebouwd. Als bouwstenen

werden kartonnen dozen gebruikt met daarop de vlaggen van de kleine volkeren en regio's. Vandaar het motto van de actie: „Vlaanderen bouwsteen voor Europa”.

Volgens de Wase Jonge Leeuwen draagt de Europese eenmaking bij tot meer vrede en welvaart. Grote milieuproblemen kunnen beter door Europa aangepakt worden dan door de afzonderlijke staten. Een verenigd Europa is ook een noodzaak, wil het kontinent in de wereld nog meetellen.

Naar de toekomst toe wensen de Wase Jonge Leeuwen enkele belangrijke koerscorrecties in de EG. De regio's moeten volwaardig kunnen deelnemen in de besluitvorming. Vlaanderen moet dus een eigen stem in de EG krijgen. Verder is een afdoende bescherming van de kleine talen en kulturen nodig en moeten alle regio's zich gelijkmatig kunnen ontwikkelen op economisch vlak.

Ook dringt WJL aan op een versnelde uitbouw van een sociaal en groen Europa, dat niet beperkt mag blijven tot de huidige lid-staten, maar geleidelijk dient uitgebreid naar Noord-, Midden- en Oost-Europa toe.

OOST-VLAANDEREN

MEI

24 HERZELE-ZUID: Kaas- en maatjesavond met Zakdoek, Vic Anciaux, André Geens en Jan Caudron. Vanaf 20u. in zaal De Bataaf te Herzele. Kaarten: tel. 054/50.19.27.

24 GENTBRUGGE: Jaarlijkse IJzerbedevaart-avond. Om 20u. in de voordrachtzaal van het dienstencentrum Gentbrugge, Braemkasteelstraat 45 te Gentbrugge. Org. VOS Gentbrugge-Ledeberg.

24 AALST: Spreekbeurt door kamerlid Jan Caudron „Zwarte geneeskunde - Witte Verpleegkunde”. Om 20u. in Vredeshuis, Zonnestraat 26.

25 HAMME: 't Leeuwke, Mandemakersstraat 47 om 7u. Daguitstap o.l.v. Walter Luyten naar „de Duitse gemeenschap in deze staat” met bezoek aan Eupen en Malmédy. Inl. en inschr. (420 fr volw. en 220 fr. -12j.) via Paul Van Vossolle, Achtertof 33 (tel. 47.05.34).

25 ST.-GILLIS-WAAS: Invullen belastingsaangifte. Gratis en diskreet advies. Bij Romain De Grave,

Eeckbergstraat 20, St. Gillis (tel. 770.70.62).

25 ERTVELDE: Fiets-zoektocht. Org. VVVG-Ertvelde/Evergem - tel. 091/53.80.69.

25 ZELE: Bal van Burgemeester Jozef De Bruyne. Om 20u. in Sporthal De Zeven, Koevliet te Zele. Orkest Jo Robberts. Kaarten: vvk: 100 fr. ingang: 120 fr.

26 ZWALM: Rondrit door de Zwalmstreek met eigen wagens, o.l.v. senator W. Luyten. Geleid bezoek aan de Geuzenhoek en het Abraham Hansmuzeum te Maria-Horebeke. Verzameling om 12u30 in de molen van wijlen Marcel De Boe, tegenover het landbouwmuzeum. Einde te Oudenaarde om 20u.

26 IMPE: Wandeltocht langs het Pastoor De Brouwerpad. Samenkomst om 14u. op het dorpsplein van Impe. Org. VU-afdeling-Lede.

JUNI

14 BUGGENHOUT: Senator Walter Luyten over „De Duitse Gemeenschap in België”. Om 20u. in zaal Den Ast in Brouwerij Bosteels.

Houtzagerij DE ROOSE N.V.

Algemene hout- en platenhandel Schaverij

AFD. NINOVE - 9400
Steenvweg naar Aalst 496
Tel.: 053-66.83.86

AFD.: OKEGEM - 9471
Leopoldstraat 114
Tel.: 054-33.17.51
054-33.11.49

WEST-VLAANDEREN

MEI

25 OOSTENDE: Kultureel verblijf in de Kinkhoorn. Tot 1 juni. Org. VVVG-GENK - tel. 011/35.88.79.
26 WATTEN: (Waten) ten noorden van Sint-Omer in Frans-Vlaanderen. Gantois-dag met eucharistieviering te 15u. in de dekanale kerk van Waten. Ter nagedachtenis van priester J.M. Gantois, pionier van de Vlaamse Beweging in Frankrijk. O.l.v. pater De Schrijver, opgeluisterd door het Gregoriaans koor en kunstzanger Pieter Vis. Na de h. mis op het kerkhof hulde met medewerking van de Frans-Vlaamse voordrachtskunstenaar Ghislain Gowy en de Vlaamse Federalistische Partij.
27 IZEGEM: Voordracht „Tijd om te leven" door L. Vaneessen. Om 15u in bovensaal Oud Stadhuis. Org.: VVVG-Izegem.
27 BEERNEM: Bezoek aan kasteel en museum. Org. VVVG-Sleidinge - tel. 091/57.32.64.
27 OOSTENDE: De waarheid over de „Lijkwade van Turijn". Org. VVVG-Oostende - tel. 059/70.95.02.
27 ROESELARE: Tentoonstelling Balinese Kunst in het museum Blomme. Geopend op werkdagen van 16 tot 19u tijdens het weekeinde van 14 tot 20u. Toegang gratis. Org.: Rodenbachkring Roeselare en Vlanajo Roeselare.

Tussen het laden door even tijd voor 'n kiekje! (foto WIJ)

KUST-VUJO OP DE FIETS

Reeds enige tijd geleden werd er in de verkeersreglementering de mogelijkheid opgenomen dat fietsers voortaan ook in éénrichtingsstraten in de twee richtingen zouden kunnen rijden. Terecht, want zonder voor bijkomende overlast te zorgen wordt het de fietsers hiermee vaak een stuk gemakkelijker gemaakt, wat dan weer een aanzet kan zijn om wat vaker de wagen op stal te laten en de fiets ter hand te nemen.

Maar deze mogelijkheid om van beide richtingen gebruik te kunnen maken, moet wel steeds aangegeven zijn. En juist daar knelt het schoentje. Bitter weinig instanties verklaarden tot nu toe de weg waarover zij bevoegd zijn, open voor de fiets' en de

bewuste verkeersbordjes blijven dus een rareiteit. Reden te over vonden de VU Vlaamse Vrije Democraten Jongeren van het arr. Oostende-Veurne-Diksmuide om zelf de bordjes aan te maken en enkele geselecteerde straten even voor de fietsers open te verklaren.

Mede dank zij het ideale fiets-weer kwam de aktie volop tot haar recht. En gezien de vele reacties van mede-fietsers wordt het dringend tijd dat onze Volksunie-bordjes algemene ingang vinden in onze steden. Men mag in elk geval steeds ons model komen lenen!

(g.l.)

OOSTKAMP: HELPT KOERDEN

Op initiatief van de Volksuniejongeren hield VUJO en VU een inzamelaktie van warme klederen en dekens voor de Koerden. Op de marktpleinen van de gemeente stonden bestelwagens opgesteld van zaterdagmorgen 10u. tot 15u. in de namiddag. Tevens konden de inwoners dekens en klederen binnenbrengen op vijf contactadressen.

De Groot-Oostkampse bevolking beantwoordde massaal de oproep. Zowel de bestelwagen op de marktpleinen als de inzamelposten werden overrompeld. Velen waren opgetogen over de inzamelaktie. Soms kon met niet nalaten hun medeleven met de Koerdische bevolking te benadrukken en de bijdrage kwam recht uit het hart. Met de aktie: help de Koerden overleven konden wij rekenen op de steun van de Groot-Oostkampse bevolking.

Zaterdag brachten we 9,5 ton warme klederen en dekens naar Boechout (Antwerpen). In het centrum voor Wereldmissiehelp wordt alles door vrijwilligers gesorteerd en geperst in balen van ongeveer 80 kg. Vanaf half mei vertrekken vrachtwagens naar de Koerden. Dank voor de medewerking!

Wij stellen U voor in exclusiviteit

ADVERTENTIE

furon

B.V.B.A Stassen-Verlinden

Restaurateur Traiteur Banketaannemer

Comberg 29 b 3790 St-Martens-Voeren Tel.: 041/81 11 10

Groepen informeer eens naar onze arrangementen en dagmenu's voor groepen.

*Furon: eerste vermelding van Voeren in 966.

VU-DAMME, WAKKERE BURGERS!

Het voorjaar '91 betekende voor de Damse VU-afdeling een drukke tijd van inzet, waakzaamheid maar ook van positieve inbreng in het gemeentebestuur. Milieuproblematiek is ons niet vreemd en wij hebben van niemand lessen te krijgen gezien onze dossierkennis en bereidwillige mensen die er iets willen aan doen.

Gelijk krijgen is echter een ander paar mouwen! Als de meerderheid wel inziet dat onze voorstellen waardevol zijn maar omdat ze van een kleine minderheid komen ze liefst zo snel mogelijk in de letterlijke vuilniswagen gooit dan ga je wel eens wakker liggen en je verdraaid afvragen waarmee de betweters zich dan wel bezighouden. Jawel, met een glazen-politiek. Begrijpe ons niet verkeerd. We doelen niet de openheid en verdraagzaamheid maar een overloze discussie over de soorten en aantallen glazen in de gemeentelijke kantines van onze dure sportzalen. En dat men nu niet komt vertellen dat wij tegen sport zijn: integendeel hoe sportier hoe liever. We liggen ons de steeds weerkerende bijkomende rekeningen van aanvullende voorzieningen (tenslotte is het de goedgelovige belastingbetaler die moet dokken!) als kstenen op onze sportmaat. Cultuur = sport en sport = cultuur maar ook de toepassing van en uitvoering van het bibliotheekdekreet is cultuur in groot ornaat. Eindelijk is een kleine stap gezet naar de realisatie hiervan. Men meent een plekje te lande gevonden te hebben naast het sportkompleks. Nu ja, moest men daarop zolang wachten? Toch blijft de bezoeker op zijn leshonger zitten.

Na ons aandringen voor een openbare bibliotheek zijn de oren open gegaan maar de ogen van onze Lamme Goedzakbestuurders zijn nog altijd even blind voor de oprichting van een 11 juli-komitee. Ook dit jaar is hiervan niets in huis gekomen s de formele toezegging en beloften van minister Coens zelf die ons voorstel zeer ondersteunde. Wie deze zomer onze Uilenspiegelstede bezoekt, bewondert en liefheeft, weet dan dat het gevoel van Vlaamse fierheid in een heel klein putteke va 't herte zit bij de meeste stadsbestuurders. Nog meer, ze zijn er ferm gerust in! Het standbeeld van onze Jacob van Maerlant voor het stadhuis zal hopelijk niet meer getooid worden met commerciële vlaggen e wimpels in volle zomer maar achter de muren van het stadhuis worden Vlaamse grieven weggegewimpeld met schimpscheuten en hoongelach.

Dit is ons arm Vlaanderen waarop we niet fier zijn. VU-Damme zal steeds rebels, ludiek en bekommerd blijven ijveren voor onze grootheid!

HOF DE DRAECK

Advertentie

Groen, rust en gastronomie
in VOEREN

'n Kasteelhotel dat zijn service
volledig afstemt op een gastrij
en culinair verblijf.

Pas heringerichte luxekamers.

Midweekarrangement: drie
overnachtingen met ontbijt en
3 viergangendiners: 4.950 B.F.
per persoon.

Hoofstraat 6
3793 Teuven
Tel. (041) 81.10.17

HOTEL - RESTAURANT

San Martino

Berg 17 - B 3790 St.-Martens-Voeren
Tel. 041/81.09.08 - 041/81.09.29

Gastronomie in een groene oase

Diverse forel spec. en streekgerechten
Marktverse produkten

Groepsarrangementen

Prachtig uitzicht op de Voervallei
Gezellige taverne, groot terras, openlucht-
zwembad, kinderspeeltuin, petanquebanen
en grote parking.

Voor uw groepsreizen naar de Voerstreek
met geleid bezoek aan de forellenkwekerij
kontakteer ons. Speciale groepsmenu's.

LIMBURG

JUNI

1 AS: Ontmoetingsdag mediatechnieken. Vanaf 9
tot 16u in hotel Overeinde, Kempenstraat 8 te As.
Inschrijven bij Jos Claessens - 011/46.46.00 of
Simonne Janssens-Vanoppen - 011/53.68.23.

MEDIATECHNIEKEN TE LIMBURG

Op zaterdag 1 juni a.s. gaat van de provincie
Limburg een ontmoetingsdag rond mediatechnie-
ken door. Plaats: Hotel Overeinde, Kempenstraat 8
te As. (011/65.73.05).

Programma:

9u tot 10u: over afdelingsbladen en uitgaven.
10u30 tot 11u30: over pers.
13u tot 14u: communiceren met de media.

Inschrijven bij: Jos Claessens (tel. 011/46.45.00 -
fax. 011/46.12.00), Simonne Janssens-Vanoppen,
M. Scheperslaan 171 te 3550 Zolder (tel.
011/53.68.23). Prijs middagmaal: 250fr.

Senator Laurens Appeltans, altijd „van de
partij”, ook als er moet gewerkt worden
voor de Koerden. (foto H.J. Ombelets)

RECHT DOOR ZEE

De harmonie *Recht door zee* uit Eigenbilzen zal
op 25 mei a.s. om 19u. te Nerem (Tongeren) in het
parochiaal centrum, ter gelegenheid van de muz-
iekfeesten, een concert ten gehore brengen o.l.v.
Wilfried Theunissen.

Bij deze laten we ook weten, dat bovenvermelde
harmonie, een 40-tal oude uniformen, in goede
staat, te koop heeft gesteld. Prijs overeen te
komen. Kontaktadres: voorzitter Theo Bessemans,
Winkelomstraat 17 te 3740 Eigenbilzen - tel.
011/41.17.61).

HERDENKING FRANS KUSTERS

Op zaterdag 14 september 1991 wordt in zijn
geboortedorp Rekem *Frans Kusters* (1891-1917),
Limburgs symbool van de IJzertragedie, herdacht
met een eucharistieviering om 15u30 in de paro-
chiekerk, met aansluitend een herdenkingszitting
in het Ontmoetingscentrum.

Bij die gelegenheid wordt ook een gedenksteen
onthuld en het huldeboek *Frans Kusters* voorge-
steld. Wie erlid wenst te worden van het herden-
kingskomitee kan dit door 1000 fr. of méér te
storten op rek. 455-2098511-61 van het Herden-
kingskomitee Frans Kusters te 3621 Rekem-Lana-
ken. Men kan intekenen op het boek door 400 fr.
(450 fr. als het moet verzonden worden) over te
schrijven op hetzelfde rekeningnummer. Na 14
september 1991 bedraagt de prijs van het boek 500
fr. De lijst van de voorintekenaars en van de leden
van het erkomitee wordt in het gedenkboek *Frans
Kusters* opgenomen.

P.S.

ANTWERPEN

MEI

25 EDEGEM: Bezoek aan St.-Andrieskerk en Dagbladmuseum. Inlichtingen: Lokaal 3 Eiken. Org.: Kulturele Kring.

25 BERCHEM: Jubileumviering van 40 jaar Sint-Maartensfonds. Om 15 uur in het Alpheusdal te Berchem.

25 MERKSEM: Kaartavond met Vlanac Merksem. Om 20u. in het Vlaams-Nationaal Centrum, Bredabaan 360 te Merksem. Deelname 100 fr. per persoon. Inschrijving ter plaatse. Alle fervente kaarters zeker op post!

25 RANST: Daguitstap naar Eupen en Malmedy o.l.v. Walter Luyten met vertrek om 7u30 op de BP-terreinen, stopplaats van de autosnelweg Antwerpen-Hasselt. Inschrijven via telefax 03/482.44.58 of tel. 03/482.11.93.

26 BERLAAR: Davidsfondsafdeling gaat een dagtocht organiseren o.l.v. senator Walter Luyten, een busuitstap „In het spoor van Egmont”. Programma: Zottegem, Zwalmstreek en Oudenaarde (stedelijk museum Huis de Lalaing en centrum). Inl.: Mevr. Verbeylen, Itegembaan 132, tel. 482.32.69.

26 ANTWERPEN: Tweede Molendag. Bezoek molen in Arendonk en Retie. Inl. tijdens kantooruren bij Els Wagemans (03/238.82.95). Org.: Rodenbachfonds Provincie Antwerpen.

26 HERENTHOUT: Bezoek aan 3 werkende molens. Verzamelen 14u. kerk Arendonk. Org.: Rodenbachfonds.

27 DEURNE: Voordracht „Heksen en Hekserij” in CC Rix, de Grijspeerstraat 86 te Deurne om 14u30. Org. VVVG-Deurne - tel. 03/321.75.95.

27 MOL: Fietstocht, Vertrek om 14u. aan lokaal Malpertuus, Turnhoutsebaan 15 te Mol. Volksdansoefenstonde om 18u. Org. VVVG-Mol - tel. 014/31.25.38.

30 MORTSEL: Rondrit doorheen Klein-Brabant en bezienswaardigheden. Org. VVVG-Mortsel - tel. 03/449.68.48.

30 MEERHOUT: Natuurwandeling „Verloren Schaaap”. Org. VVVG-Mortsel - tel. 03/449.68.48.

30 HOEVENEN: Bloemenwandeling o.l.v. Joris Tratsaert. Bijeenkomst aan terminus tram 24, Boterlaanbaan te Deurne om 13u30 of aan de nieuwe kerk van Hoevenen om 14u. Org. VVVG-Deurne - tel. 03/321.75.95.

JUNI

1 ZWIJNDRECHT: Cultureel verblijf aan zee tot 8 juni. Org. VVVG-Zwijndrecht - tel. 03/252.92.78.

2 MEERHOUT: Rommelmarkt in onthaalcentrum Meerhout. Inl.: Rodenbachfonds.

2 KONTICH: Fietszoektocht. Inschrijven tussen 13 en 14u. in zaal/herberg „d'Ekster”, Ooststationstraat 1. Einde rond 18u. Prijsuitreiking voorzien rond 19u. Inrichters: Vlaamse Kring Kontich. Inl. sekr. W. Schiltz, Vlierenpaal 14 te Kontich - tel. 03/457.36.97.

3 LIER: Vlaams-Nationaal Centrum, Berlarlij 80 van 18u30 tot 19u30 spreekuur met senator Walter Luyten. Ook na afspraak, telefoon 03/482.11.93.

6 BERCHEM: Gunter Pauli spreekt over „Mozart en onze tijd”. Om 20u. in Alpheusdal, F. Williotstraat 22. Org. Vlaamse Kring Berchem.

8 NIJLEN: Uitstap naar Brussel. Vertrek om 7u30 op het kerkplein. Prijs bus: 300 fr.. Org.: FVV-Nijlen. Inschrijvingen: Els Swarts 03/481.85.70 en Jetty De Ceuster 03/481.85.91.

8 HEIST-OP-DEN-BERG: Uitgaan in 't hart van Brussel, Ancienne Belgique, naar een optreden van Johan Vernimmen, Connie Neefs en Gene Summer. Nadien fuif. De plaatselijke VU-afdeling kocht kaarten die in voorverkoop 250 fr. kosten. Inl. 015/24.80.86.

14 LIER: Toeristisch bezoek o.l.v. senator Walter Luyten met vertrek om 14u aan het Vlaams-nationaal centrum, Berlarlij 80.

15 BONHEIDEN: Vlaams-Nationaal tuinfeest op het domein Krankhoeve. Kinderanimatie vanaf 15u. en barbecue vanaf 17u. Organisatie: arrondissementeel bestuur Volksunie-Mechelen. Inlichtingen: 015/51.31.69.

21 GEEL: Barbecue om 16u. in de Groenstraat Terrein FC De Leunen. Org.: VU-afdeling Geel.

21 WESTERLO: Hans De Belder spreekt in het Hoveniershuis, Hoveniersstraat te Westerlo.

22 KAPELLEN: Volksvertegenwoordiger Herman Lauwers op de rooster en jaarlijks braadfeest in zaal Muysbroeck (Binnenweg) vanaf 18u30. Inschrijven voor 15 juni aan 350/400 fr. voor volwassenen en 250 fr. voor kinderen. Org.: VU-afdeling Kapellen.

22 GEEL: Optreden van Zakdoek. Om 20u15 in zaal Wijnhuis. Org. Vlaamse Aktiegroep Geel.

29 MEERHOUT: Barbecue in FC De Koekoek. Org.: VU-afdeling Meerhout.

30 KONINGSHOOIKT: Tijdens de jaarmarkt wil de plaatselijke VU-afdeling u uitnodigen bij de ballonwedstrijd en Rad van Fortuin. Inlichtingen: Jos Goris, schepen en Frans Croonen, sekretaris. Org.: VU-afdeling Koningshooikt.

**Adverteren in WIJ
rendeert
02/219.49.30
Probeer eens!**

BRAMO B.v.b.a.
De beste keus in keukens en badkamers.

**Zoekt zelfstandige medewerkers
voor montage van keukens.**

Lindenstraat 308, 2070 Zwijndrecht
Afrif 16 op E17.
Tel. 03/252.82.32 Fax.: 03/252.98.30

ANTWERPEN: PRAATJES VULLEN GEEN GAATJES...

Antnost of Antwerpse Glasnost, zo zou je met enige ironie de hardnekkige eis op openheid van de Antwerpse VU kunnen noemen... De kranten noemen het „Open-boek-actie” en „Operatie Tel-raam”. De lede van de CVP en SP, tot nader order toch meerderheidspartijen, vragen belangstellend naar nieuws. Ook logisch, hun eigen fractieleiders verklaren in kranteninterviews dat ook zij geen cijfers, laat staat korrekte, te zien krijgen.

De niet-Antwerpenaar moet weten dat in 1982 de Antwerpse kernstad fusioneerde met de randgemeenten omdat de eigen schuld per inwoner te hoog en het aantal kiezers voor de aloude CVP-SP-meerderheid te laag was. Tegelijkertijd werd hardop om hulp geroepen. Dat eindigde in 2 opschuifoperaties: de latere generaties moeten nu al tot 2018 afbetalen. Het personeel werd blind afgeslankt, de nieuwe investeringen bleven uit, de stad vervuilde en verkommerde. Spits technologie werd toegepast om maar nieuwe en vooral hogere belangstellingen of afromingen te kunnen rechtvaardigen.

BLIND STADSMANAGEMENT

Geen aandacht werd geschonken aan de echte oorzaken van de schuldenput: het ingebakken en verpolitiekt stadsmanagement dat enkel oog heeft voor verzuild groepsbelang. Dat Antwerpen nog scoort als haven en commercieel centrum ligt echt niet aan hen, dat is eigenlijk desondanks.

Wat er nooit wijzigde is de onaantastbaarheid van de echt-Antwerpse baronniën van eigen kleurvakbond en belangengroep.

Eén voorbeeld maar: midden verleden jaar was er de zgn. (voor-) laatste saneringsoperatie. De voogdijminister van dienst voorzag een maksimum loonsstijging van 1,75%. Geen nood, dat werd opgetrokken tot 4% door de loonmassa te verminderen door alle 60-jarigen *stante pede* op pensioen te zenden. Hun uitbetaling heet dan pensioen, niet loon, en wordt op een andere post ingeboekt.

Ongeveer 1,5 miljard nieuwe belastingen werden voorzien. De voogdijminister kampeerde zelfs op de Grote Markt en kondigde toen Antwerpen's boekhoudkundige redding aan. Uit eerlijke schaamte niet deze legislatuur, tegen het magische 2000, zei hij.

Misschien heeft hij toen ook al niet de juiste cijfers gekregen. Nog geen vijf maanden later dagen zoals voorspeld tal van rekenfouten op. De 1991-begroting ontspoorde zelfs met meer dan 3/4 miljard. Wat wil je als je niets anders dan aan window-dressing doet. In schoon Vlaams „voor de façade”.

„ONS' TREFT GEEN SCHULD...

De burgemeester trekt ook om de haverklap naar Brussel. Omdat in eigen stad een partij stemmen rondselt met alle denkbare schuld op anderen te werpen, probeert hij ook dat beproefd recept. Achtereenvolgens is dit het steeds te lage Gemeentefonds, werken er al teveel mensen in zijn stad zonder Antwerpse belastingen te betalen, heeft Brussel teveel achterstand, noem maar op. Iedereen behalve „ons eigen” is schuld aan de toestand waarin de Antwerpse financiën zich bevinden.

De financierschepen verblijdden zonder verpinken de goegemeente met de boutade dat het toch maar gaat om 1, hooguit slechts 2% van de stadsbegroting... Burgemeester, financierschepen en bestuur vergeten echter, dat wij ook nog kunnen rekenen!

H. Hermans

KONTICH LEGT LEVENSLIJN NAAR KOERDISCH SHERNAK

Kontich adopteerde de stad Shernak op de grens van Iraaks Koerdistan. Tijdens de vredeswake van 8 mei bracht een aantal Koerden een groet aan de Kontichse bevolking en werd een halve vrachtwagen aan klederen ingezameld.

Tijdens een emotioneel telefonisch dankwoord riep de burgemeester van Shernak echter opnieuw de hulp in van Kontich. De stad Shernak herbergt op dit ogenblik zo'n 100.000 vluchtelingen en elke week sterven zo'n 500 mensen (vooral kinderen) van de koude en ontbering. Er is een enorm gebrek aan dekens en kledij.

In samenwerking met het ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking, SOS-Ziekenhuizen en het Koerdisch Instituut te Sint-Joost-ten-Node wordt op zaterdag 25 mei opnieuw een hulpactie georganiseerd. Tussen 10u. 's morgens en 12 u. 's middags kan de bevolking ter hoogte van het Oud-gemeentehuis in Kontich-centrum warme winterkledij en vooral dekens komen afgeven. Alles wordt hier onmiddellijk in een vrachtwagen geladen en nog datzelfde weekeinde via wegtransport naar Shernak gebracht. Het vervoer wordt verzekerd dank zij de bereidwillige medewerking van Wereldmissiehelp uit Boechout.

E. Brentjens, schepen Ontwikkelingssamenwerking dankt nu reeds de velen die hielpen voor het gulle gebaar.

REIS OVER DE SCHREEVE

Wie reist er mee naar Frans-Vlaanderen op zaterdag 25 mei a.s.? Tijdens deze dagtrip beperken wij ons tot het gebied dat ligt tussen de Westvlaamse grens (De Schreeve) en de rivieren de Leie, de Aa en de Noordzee, dit gebied behoort vroeger bij ons Vlaanderen.

Kostprijs: 400 fr. per persoon - kinderen onder de 12 jaar: 300 fr. Opstapplaatsen: Lede (kerk) - Wichelen (kerk) - Wetteren (station) - Laarne (kerk) - Gent (St.-Pieters station).

Gelegenheid tot avondmaal om 20 uur op de Rodenberg - Restaurant Cosmos. Inschrijvingen worden ingewacht tot 20 mei 1991. Info tussen 14 en 17 uur naar: Rodenbachfonds - Oost-Vlaanderen, Nieuwstraat 32 te Lede - tel. 053/80.48.22 of CDNV-vzw - Fortstraat 7 te Wetteren - tel. 091/69.67.88.

OVERPELT NAAR AHRVALLEI

De Volksunie-afdeling Overpelt gaat op reis! Een reis van 4 dagen aan een bijzonder lage prijs, in een zeer goed hotel en met een fijn gezelschap. Bestemming: Duitsland-Ahr-vallei op 8,9,10 en 11 juli 1991 in hotel Hüber te Altenahr (half pension). Ekstra: daguitstap naar Keulen met stadsbezoek en winkelmogelijkheden.

Voor meer inlichtingen en inschrijving, gelieve u te wenden tot Linda Vissers, Hobosstraat 38 te Overpelt - tel. 011/64.43.14.

MARKTMENU 1.500 fr. p.p.

Proevertje

☆

St.-Jacobsnootje en zalm gemarineerd met dille

☆

Levendvers kreeftje geparfumeerd met lichte kerrie uit Madras

☆

Lamszadel met salie

☆

Nagerecht

RESTAURANT HASSELTBERG

Er is steeds een lunchmenu 900 fr. per persoon

☆

Banketzaaltje gratis

**Nieuwelaan 47, 1860 Meise
02/269 70 45**

Woensdag en zondagavond gesloten

NELLY MAES DOET HET BOEKJE OVER DE WAPENHANDEL OPEN

Op uitnodiging van de VU Vlaamse Vrije Democraten en i.s.m. het VCLD en volksvertegenwoordiger Herman Lauwers was kamerlid Nelly Maes op 16 mei jl. te gast in het KC Hemelhoeve te Brasschaat. Op indringende wijze schetste zij voor de toehoorders de belangrijkste elementen i.v.m. deze complexe problematiek. Als lid van de kamercommissie die een onderzoek instelde naar het hoe en waarom van de wapenhandel kon ze een aantal belangrijke elementen op een rijtje zetten. Ons land heeft geen sluitende controle wat betreft zijn wapenuitvoer en fungeert bovendien als transitzone voor de internationale wapenhandelaars, de consensus over dit delicate onderwerp in Vlaanderen is veel groter dan in Wallonië.

Ondanks het lijvige rapport dat de commissie eind 1989 samenstelde merkte Nelly Maes op dat dit slechts het topje van de ijsberg is. Het nieuwe wetsvoorstel op de controle van de wapenhandel dat momenteel in de senaat behandeld wordt brengt alvast gevoelige verbeteringen aan. Ondanks het feit dat niet alle aanbevelingen van de commissie in het wetsvoorstel werden opgenomen. Op het einde van de avond werd de internationale situatie na de tweede Golfoorlog uitgebreid geanalyseerd.

Verscheidene aanwezigen drongen erop aan dat Vlaanderen een voortrekkersrol in het internationale ontwapeningsdebat zou nemen. Dit in navolging van Zweden dat sinds 20 jaar een heuse vredesindustrie ontwikkelde en een geweldig prestige bij de ontwikkelingslanden geniet.

De volksvertegenwoordigers Nelly Maes en Herman Lauwers te Brasschaat. (foto WIJ)

**WILLY
MICHIELS**

MAKELAAR IN VERZEKERINGEN

Torleylaan 51 • 1654 HUIZINGEN
tel. 02/360.20.40

Kantooruren: 9-12 - 15-18 (zaterdag: 10-12)

Waar Vlamingen méér dan thuis zijn

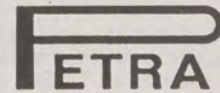

**N.V. ZAKENKANTOOR
HERMAN STEENHOUDT**

1 STATIONSPLEIN,
9500 GERAARDSBERGEN
Tel. (054) 41 30 44

**Woonkrediet
steeds iets beter!**

**BLOEMEN ROUWKRANSEN
BRUIDSTUILEN
ZAALVERSIERING**

P.V.B.A.

HEIHOEFSEWEG 1
2520 EDEGEM
Tel.: 03/457.23.89

Kostuums naar maat

HERENKLEDING

Vermees

Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

**KEUKENS - SANITAIR -
VERWARMING**

VAN DER CRUYS

Assesteenweg 240, TERNAT
Tel. 582.29.15

Toonzaal alle dagen open
van 9-19 u. Zondag gesloten.

LUNOR-BENELUX

**ATOOMSCHUIKELDERS
RAMPENKELDERS
OOK VOOR ZELFBOUWERS**

Gentsesteenweg 5
9420 ERPE-Mere
053/80.54.56

BEZOEK ONZE KIJKELDERS

NEDERLANDS AUB!

Tegenwoordig wordt de konsument over-stelpt met meestal Frans- en Engelstalige teksten. Waarom zouden auto's sneller rijden en frisdranken lekkerder smaken omdat er een vernuftig bedachte anderstalige slogan achter het merk schuilgaat?

Waar toe leiden deze teksten immers? Er blijft niets meer over van onze eigen oorspronkelijke Vlaamse Cultuur en ze „hel-pen” mee aan de verarming van de Vlaamse samenhang.

VUJO-Merksem denkt dat het uiteindelijke doel van een verkoper er in bestaat zijn waar zo goed mogelijk aan een maximum aantal mensen te verkopen. Bijgevolg lijkt het lo-gisch dat hij dat op een voor iedereen ver-staanbare manier doet! Waarom gebruikt hij dan een andere taal dan de landstaal van zijn konsument? In dit geval zou een goede Nederlandstalige tekst minstens even veel positieve reacties uitlokken als een tekst waaraan Jan-met-de-pet geen boodschap heeft.

Elke Calewaert, Merksem

VNJ(11)

Graag wil ik reageren op het Wederwoord van Kurt Ryon (WIJ, 10 mei j.l.). Aangezien wij duidelijk uiteenlopende meningen heb-ben en ik de zijne wel respecteer, maar ook de mijne zou willen naar voren brengen. Hij laat uitschijnen alsof het VNJ de enige jeugd-beweging is die nog waarden koestert. Daar kan ik niet inkomen. Zelf ben ik leidster in de KSA (Oudenaarde) en wij gaan er prat op dat iedereen in uniform op de activiteiten ver-schijnt. Als leidster moet je uiteraard je groep in de hand hebben (anders kan je je geen leidster noemen). Bovendien vormen wij een fanfare met vlaggezwaaiers en Thebaanse trompetten (die o.a. ook deelnemen aan het ANZ en de IJzerbedevaart) en wij zouden als Vlaamse beweging nooit zoveel buitenland-se optredens verzorgen als er geen tucht, orde en discipline zouden zijn in onze bewe-ging!

Ook t.o.v. Ledy Broeckx heb ik nog een reactie want het komt over - door diens uitspraken - alsof KSJ aile vuile werkjes e.d. maar moet opknappen. Wij zijn blij te kunnen openstaan voor veel mensen en maatschap-pijgericht te zijn. Toch kan je als Vlaams-nationalist je eigen identiteit behouden en door er in de beweging voor uit te komen en anderen ermee kennis te laten maken, meer respect laten groeien voor de Vlamingen in het algemeen.

Greet Van Quickelberge, Oudenaarde

VNJ(12)

Met stijgende verbouwereerdheid heb ik het interview gelezen met VNJ-Ledy Broeckx.

In een blad als WIJ, dat de uitstraling zou moeten zijn van een partij die zich beroept op pluralisme, pacifisme, nieuwe politieke kul-tuur enz. past dit soort bekrompen onver-draagzaamheid niet. Laat aub. anderen, en er bestaat een racistische partij, een forum geven aan zulke achterhaalde lieden.

Dat de VU-Vlaamse Vrije Demokraten, nu eindelijk begint met duidelijke keuzen, ook in haar partijblad, kenbaar te maken. De tijd van geit en kool sparen is voorgoed voorbij.

Roger Vanthillo, Brasschaat

De redactie ontvangt graag brieven voor de lezersrubriek Wederwoord. Naamloze brieven gaan de scheurmand in, evenals scheld- en smaadbrieven. De andere publiceert zij, naarglang er plaats beschikbaar is. De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken zonder de essentie van de inhoud te veranderen. Brieven worden ondertekend met de naam en de plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt slechts de initialen te gebruiken. De opinie, vertolkt in een lezersbrief, is niet noodzakelijk deze van de redactie.

VNJ(13)

Ondergetekende is vader van twee dochters en drie zonen die allemaal in Scouts of Chiro staan of stonden, in het kader van de eigen dorpsgemeenschap. Ik ben altijd in de overtuiging geweest dat ze daar op een verdedigbare wijze een voorbereiding voor het latere leven zouden vinden, leren samenwerken met andersdenkenden, zelf leren denken en hun daden voortdurend leren verantwoorden, wars van alle kaderdisciplines à la „de leider heeft altijd gelijk”, in begeleide vrijheid tot volwassenheid leren groeien. Ik meende zelfs dat ze het er alle vijf niet slecht van afgebracht hadden.

Tot ene Kurt Ryon, VNJ-er uit Steenokker-zeel (WIJ, 10 mei j.l.) mij uit mijn dromen haalde. Ik weet nu dat mijn kinderen de „enigste deftige jeugdbeweging” gemist hebben en ik hen overgeleverd heb aan jeugdbewegingen waar geen orde en tucht

heerst en geen discipline, zonder volwaardige leiders, waar men het commerciële Vlaan-deren ten zeerste aanprijst, waar men tijdens de dienst mag roken en drinken!

Ik tracht mij nu in pure wanhoop de haren van het hoofd te rukken, - maar helaas! - die ben ik jaren geleden reeds kwijtgeraakt. Misschien wel als straf voor het feit dat ik lid was van die andere ondeftige, wanordelijke, tuchteloze, ongedisciplineerde, in tabaks-walmen en bierresten ten onder gaande jeugdbeweging die de KSA destijds wel zal geweest zijn!

Arm Vlaanderen!

Willy Cobbaut, Baardegem-in-Aalst

VNJ (14)

Na het lezen van de reacties op het VNJ-vraaggesprek werden mijn vermoedens be-vestigd dat er ook in de Volksunie nog mensen zijn die er verdachte idealen op na houden. Men heeft het steeds weer over, ik citeer: tucht, orde, discipline, uniformen, leiders enz...

Ja er is orde nodig in de maatschappij en discipline en eerbied en ga zomaar door. Het is nodig dat de mensen respect tonen voor elkaar, want hun streven is het tegenoverge-stelde. De bewijzen zijn er en die liegen er niet om.

Ze zien zichzelf als de „gezonde” elite, de anderen zijn „ongezonde” elementen. Als je het vraaggesprek leest, herken je direct verschillende raakpunten met het Vlaams Blok. Ik vraag me af of het Vlaamsnationalis-me steeds weer door „rechts”, „rascis-tisch”, „retro”, „oubollig”, „verkrampt” zal blijven achtervolgd worden. Dat is zeker geen goede zaak voor de Vlaamse beweging en ook niet voor de Volksunie.

H. Heirman, Brugge.

AANBEVOLEN HUIZEN

N.V. BERT Cars en Trucks

Assesteenweg 101-103
TERNAT

Tel.: 02/582.13.12
02/582.04.10

Verdeler
VOLKSWAGEN - AUDI - PORSCHE 944

Diensten: verhuur lange termijn: D'IETEREN LEASE
Depannage dag en nacht - tel. 02/452.67.26

Personenwagens, vrachtwagens en carrosserie

**TE HUUR VOOR UW VAKANTIE
AAN ZEE :**
moderne app. en villa's
in alle prijsklassen
Gratis catalogus op aanvraag

058 - 51.26.29
Leopold II laan 205
8670 OOSTDUINKERKE

DE PRIJSBREKER

van het goede meubel

Groenstraat 84, 2000 Antwerpen tel. 03/236.45.31

Open van 10 tot 19 u. Maandag gesloten

Alle trofeeën, wimpels, bekers,
speldjes, badges, enz.

**ESOX -
STAN PHILIPS**

Panorama 36
1780 WEMMEL
Tel. 02/460.68.93

Guido NUYTTENS

Longtinstraat 126
1090 Brussel

SANITAIR - ZINK
ROOFING
LOODGIETERIJ
GASVERWARMING

Tel. 426.19.39

PROMO PUZZLE

Kies zelf het onderwerp
van uw puzzel

Daniël Cortier
Tel. 02/428.69.84
Fax 02/425.98.86

FRANSSENS OPTIEK:

Silhouette
Marwitz
Rodenstock

Herentalsebaan 340, Deurne-Z.
Tel. 03-321.08.96

Kerkstraat 44, Antwerpen
Tel. 03-235.64.75

nv de winne-fabrikac

migrostraat 128
B 9200 schoonaarde
dendermonde
052/42 33 04 - 42 39 16

drukkerij

typo - offset - repro
enveloppen - rx enveloppen
kettingformulieren
boekdruk - direct mail

PVBA J. BORREMANS-COCK & KINDEREN

Algemene Bouwondernemingen
Gentsestraat 238
9500 Geraardsbergen
Tel. 054-41.25.89

Wij bouwen voor u
sleutel op de deur

GELD

Onmiddellijk te bekomen bij

FRANS VAN MOORTER
Vijfhuizen 6, Erpe
Nieuw telefoonnummer:
053/80.10.09

Freddy en Cecile Vermeersch-Vaesens

Sint-Aarnoutstraat 12
8211 Aartrijke-Zedelgem
☎ 050/20.08.50

algemene decoratiewerken —
schilderen — behangen —
vloerbekledingen — parket —
louverdrape — luxaflex —

EEN
KONCEPT
DAT ALLES
HEEFT...

BULO flex®

KWALITEIT

Vervaardigd in de duurzaamste materialen: volkunststof, staal, aluminium. De afwerking draagt het label van de Belgische fabrikant nr. 1 van het betere kantoormeubilair.

ERGONOMIE

Op mensenmaat bedacht. Verzonken kabeldoorvoer en niet-reflekerende bovenbladen die in de hoogte verstelbaar zijn. Voor elke werksituatie is er een ideale oplossing.

FLEXIBILITEIT

Met één enkel onderstel en een beperkt aantal bladen kan je alle kanten uit bij aanbouw en ombouw. En bij middel van één enkel sleuteltje. De logistieke eenvoud werkt sterk kostenbesparend.

VRAAG ONZE FOLDER!

BULO®

kantoormeubelen
kantoorinrichting

MECHELEN Industriezone Noord II tel. (015) 21 10 00
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Ook op zaterdag
BRUSSEL Montoyerstraat 10 tel. (02) 512 99 18
Toonzalen open van 8.30 u tot 17.30 u. Niet op zaterdag